

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KOCAELİ İLİNDE BOŞANMA OLGUSUNUN
İNCELENMESİ

OĞUZ KAYA

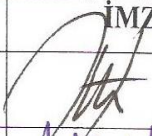
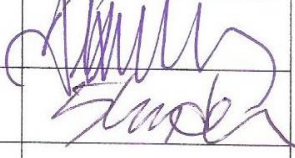
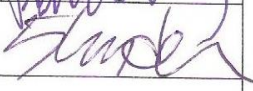
YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ali Haydar ŞAR

KOCAELİ, Mayıs 2014

TEZ ONAYI

Enstitümüz *İşletme* Anabilim Dalında ders dönemindeki Eğitim - Öğretim Programını başarı ile tamamlayan *132001141* numaralı *Opuz Kayı*'ın hazırladığı "*Kocaeli İlinde Başarıya Olgunun İncelenmesi*" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili Tez Savunma Sınavı, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 33.Maddesi uyarında *02.05.2014* Cuma günü saat *16:00*'de yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin *KABULÜ*'ne* **OYBİRLİĞİ /OYÇOKLUĞUYLA** karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI(*)	İMZA
<i>Doç. Dr. Ali Haydar SAR</i>	<i>KABULÜ</i>	
<i>Doç. Dr. Abdullah IŞIKLAR</i>	<i>KABULÜ</i>	
<i>Doç. Dr. Murat İSKENDER</i>	<i>KABULÜ</i>	

(*) Bu kısma savunma sonucuna göre "KABULÜ" yazılacaktır.

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KOCAELİ İLİNDE BOŞANMA OLGUSUNUN
İNCELENMESİ

OĞUZ KAYA
132001141

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ali Haydar ŞAR

KOCAELİ, Mayıs 2014

ÖNSÖZ

Gelişen teknoloji ye paralel olarak, bireysel değerlerin ön plana çıkması, toplumların temel değerlerinin zayıflaması, ananelerin çağdışı olarak nitelendirilmesi, kentsel yapılaşmanın yoğunlaşması, aile içi iletişimin azalması Türk aile yapısının zayıflamasına neden olmaya başlamış ve buna paralel olarak şiddet ve boşanma olgusu giderek artan önemli bir olgu haline gelmiştir.

Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de boşanma hakkında birçok çalışma yapılmış ve boşanmanın nedenleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Genç nüfusun yoğunlukta olduğu ve hızlı bir değişim süreci yaşayan ülkemizde sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik faktörlerin devamlı değişim göstermesi boşanma oranlarını da etkilemektedir.

Dünyanın birçok ülkesiyle karşılaştırıldığında Türkiye'deki boşanma oranları hala düşük düzeylerde yer almaktadır. Bu noktalarda yer almamızın ve dünya ülkelerine göre avantajlı olmamızın temel nedenlerden biride ailenin ve sosyal olguların halen daha on planda yer almasıdır. Ailenin ve sosyal olguların ikinci plana atılması diğer bir deyişle ihmal edilmesi Batı ülkelerini önemli toplumsal sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. Gözlenen bu toplumsal dejenerasyon, ahlaki erozyon, aile kavramının yitirilmesi ve geleneksel yapıdaki aşınmanın boşanmalar üzerinde çok daha kapsamlı sonuçları olduğunu belirtmektedir.

Ülkemizde giderek toplumsal bir sorun haline gelen ve giderek artan bir eğilimde olan boşanma oranlarındaki bu artışı anlayabilmek ve bu konuda gereken önlemleri alabilmek için boşanma sürecinin nedenlerini araştırmak oldukça önemlidir.

Kocaeli ili genelindeki Boşanma Olgusunun İncelenmesi ve bu incelemeler esliğinde elde edilen bulguların, Aile ve Sosyal yapının incelenmesi alanında çalışan ve sosyal devlet anlayışı çerçevesinde hizmet üreten politikacılar ve toplumsal yapıya ilişkin verilere ihtiyaç duyan tüm özel ve tüzel kişilere yarar sağlayacağı kanaatindeyim.

Mayıs, 2014

Oğuz KAYA

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO

İÇİNDEKİLER.....	i
ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
KISALTMALAR.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xiv
BÖLÜM GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. Araştırmanın Önem ve Gerekçesi	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Sınırlılıklar.....	5
1.5. Tanımlar	6
1.5.1. Boşanma:.....	6
1.5.2. Kaba Boşanma Hızı:	6
1.5.3. Evlenme:.....	6
1.5.4. Güçlük:	6
2. BÖLÜM İLGİLİ LİTERATÜR	7
2.1. Evlilik	7
2.2. Aile	9
2.2.1. Değer Kavramı ve Aile	10
2.3. Boşanma.....	11
2.3.1. Dünyada Boşanma Olgusu	11
2.3.2. Türkiye’de Boşanma Olgusu.....	14
2.3.3. Türk Medeni kanununda Boşanma ve Nedenleri.....	18
2.3.4. Boşanma sebepleri	19
2.3.4.1. Zina	19

2.3.4.2. Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış.....	19
2.3.4.3. Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme	19
2.3.4.4. Terk	19
2.3.4.5. Akıl hastalığı	20
2.3.4.6. Evlilik birliğinin sarsılması.....	20
3. BÖLÜM YÖNTEM.....	21
3.1. Evren ve Örneklem.....	21
3.2. Veri Toplama Araçları.....	22
4. BÖLÜM BULGULAR VE TARTIŞMA	23
4.1. Cinsiyet.....	23
4.2. Yaş	24
4.3. İlçelere Göre Boşanma Oranı Dağılımı	25
4.4. Eğitim Durumu	26
4.5. Yerleşim Yeri Bilgileri	27
4.6. Meslek Durumu.....	28
4.7. Eşler Arası Yaş Farkı.....	29
4.8. Evlilik Süresi	30
4.9. Flört Süresi	31
4.10. Evlenmeden Önceki Dönemdeki Gelir Düzeyi	32
4.11. Evli Olduğu Dönemdeki Gelir Düzeyi	33
4.12. Kardeş Sayısı.....	34
4.13. Evlenme Biçimi.....	35
4.14. Evlilik Esnasında Çalışma Durumu.....	36
4.15. Boşandıktan Sonra Çalışma Durumu.....	37
4.16. Evliliğe Karar Verme	38
4.17. Evliliğe Karşı Çıkma Durumu	39
4.18. İkamet Yeri Değiştirme Durumu	40
4.19. Evlilikte İkamet Durumu.....	41
4.20. Boşanma Düşüncesinin Başlangıcı	42
4.21. Boşanma Öncesi Gösterilen Çaba	43
4.22. Boşanma öncesi yaşanan süreçte verilen uğraşlar	44

4.22.1. İlgili Yayınların Takibi	44
4.22.2. Konuşarak Çözüm Arama Yoluna Gittiniz mi?	45
4.22.3. Huzursuzluk Yaratan Konuların Zamana Bırakılması	46
4.22.4. Ayrılmamaya İkna Etme	47
4.22.5. Aile Büyüklerinden Yardım İsteme	48
4.22.6. Akraba ve Arkadaşlardan Yardım İsteme	49
4.22.7. Konu ile İlgili Uzmanlardan Yardım Alma	50
4.22.8. Evliliğinize Aracı Olanlardan Yardım Alma	51
4.22.9. Muhtar, Müftü, İmam, Öğretmen gibi Akil Kişilerden Yardım Alma	52
4.22.10. Sorunların Aileye Yansıtılması	53
4.22.11. Çocuk Sahibi Olma Yoluna Gittiniz mi?	54
4.23. Boşanma Süreci Soruları	55
4.23.1. Ailelerimizin ve Mahalle Baskısının Aile İçi İlişkilerimizi Etkiliyor Olması.....	55
4.23.2. Aile İçerisinde Yaşanan Olayların, Sosyal Çevre ile Paylaşılması	56
4.23.3. Ailelerimizin Çocukların Yetiştirilmesi, Evimizin Düzeni, Arkadaş Seçimlerimiz ve Ekonomik Konularda Müdahalelerde Bulunuyor Olması	57
4.23.4. Evliliğimiz Süresince Ailelerimizi; Kendi Aile Yapımızdan Daha Ön Planda Tutuyor Olmamız 58	
4.23.5. Eski Eşimin Zihinsel veya Fiziksel Olarak Beni Aldatıyor Olması.....	59
4.23.6. Eski Eşimin Kılık Kıyafetime, Arkadaşlarıma, Görüştüğüm Kişilere ve Telefonlarıma Müdahale Edecek Kadar Aşırı Kıskaç Olması.....	60
4.23.7. Eski Eşimin Aşırı Sosyal veya Aşırı Asosyal Olması	61
4.23.8. Evliliğimiz Süresince Bakımsız Olmam, Kendime Gereken Özeni Göstermiyor Olmam, Aşırı Kilo Almam ve Bu Nedenle Eşimin Beni Eskisi Gibi Beğenmiyor Olması	62
4.23.9. Eski eşimin Evliliğimizi Etkileyecek Derecede Bedensel / Kalıcı Sağlık Problemlerinin Olması 63	
4.23.10. Eski Eşimin Her Konuda Sadece Kendi Fikirlerinin Doğru Olduğunu Düşünmesi, Her Zaman Kendini Haklı Görmesi ve Yaşanan Olumsuzluklarda Bütün Kabahati Bende Bulacak Kadar Bencil Olması.....	64
4.23.11. Eski Eşimle Aramızda Cinsel Uyumsuzluk Olması.....	65
4.23.12. Eski Eşim ile Sağlık Problemleri Yüzünden Çocuğumuzun Olmaması	66
4.23.13. Eski Eşimin Ailesinin Yanında veya Toplum İçerisindeyken Kişilerden Etkilenip Beni Küçük Düşürücü Davranışlarda Bulunması, Her Zamankinden Farklı Davranması, Davranışlarıma Müdahale Etmesi Gibi Davranış Bozuklukları Sergiliyor Olması	67

4.23.14. Eski eşimin Duygusal Anlamda Yetersiz, Soğuk, İlgisiz ve Umursamaz Davranıyor Olması	68
4.23.15. Eski Eşimin Duygusal Anlamda Ailesine Daha Fazla İlgi Gösterip Bizleri İhmal Ediyor Olması	69
4.23.16. Eski Eşim ile Aramızda Eğitim Düzeyi Açısından Farklılık Olması ve Eşimin Bunu Kaldıramıyor Olması	70
4.23.17. Eski Eşimin Zevklerime ve Beğenilerime Müdahale Ediyor Olması	71
4.23.18. Eski Eşimin Vermem Gereken Kararlarımda Zorlama ya da Baskı Yoluyla Beni Yönlendirmesi ve “İstediğim Kalıplara Göre Hareket Et” Diyerek Bana Baskı Yapıyor Olması	72
4.23.19. Evliliğimiz Süresince Eski Eşimin Tartışma Esnasında, Sonunda veya Herhangi Bir Sorunla Karşılaştığımız Zaman Bulduğumuz Mekânı Terk Ediyor Olması	73
4.23.20. Eski Eşim ile Aramızda Çocuk Bakımı ve Yetiştirilmesi Gibi Konularda Görüş Farklılığımızın Olması	74
4.23.21. Eski Eşim ile Aramızda Dini İnançlar Yönünden Görüş Farklılığımızın Olması	75
4.23.22. Eski Eşimin Çocuk Sahibi Olmak İstememesi	76
4.23.23. Evliliğimiz Süresince Eski Eşim ile Aramızda Şiddetli Geçimsizlik Olması	77
4.23.24. Eski Eşimin Ailemin, Arkadaşlarımla veya Misafirlerin Evimize Gelip Gitmesini Sorun Yapıyor Olması	78
4.23.25. Eski Eşim ile Benim Ailem Arasında Anlaşmazlık Olması	79
4.23.26. Eski Eşimin İşini ve Çalışma Hayatını Bizlerden Ön Planda Tutuyor Olması	80
4.23.27. Eski Eşimin Kumar Alışkanlığının Olması	81
4.23.28. Eski Eşim ile Aramızda Örf, Adet ve Gelenekler Yönünden Kültürel Farklılıklarımızın Bulunması	82
4.23.29. Eski Eşimin Alkol, Esrar, Eroin..vb Gibi Madde Bağımlılığının Olması	83
4.23.30. Eski Eşimin Aşırı Cimri Olması veya Çok Fazla Para Harcıyor Olması	84
4.23.31. Eski Eşimin Uzun Süre İşsiz Kalması Nedeniyle Maddi Problemlerimizin Olması	85
4.23.32. Evliliğimiz süresince benim / eski eşimin ruhsal sağlık problemlerimizin olması ve aykırı davranışlar sergiliyor olmamız	86
4.23.33. Eski Eşimin Ev ile İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmemesi, Sorunlara İlgisiz Kalması ve Bu Nedenle Sorunların Çözümünün Büyük Oranda Bana Kalıyor Olması	87
4.23.34. Eski Eşimin Borçlarını Zamanında Ödemiyor Olması, Buna Bağlı Olarak Eve İcra ve Haciz Gelmesi ve / veya Alacaklıların Kapıya Dayanıp Paralarını İstiyor Olması	88
4.23.35. Eski Eşimin Çalışmayı Sevmemesi Ve Sorumsuz Olması Nedeniyle Geçim Sıkıntısı Çekiyor Olmamız	89
4.23.36. Eski Eşim ile Aramızda Sosyal Statü Farkının Olması ve Eşimin Bunu Kaldıramaması	90

4.23.37. Evliliğimiz Süresince Bir Sorunla Karşılaştığınız Zaman Aile Fertlerine Sözlü veya Fiziksel Şiddet Uygulaması	91
4.23.38. Eski Eşimin Cep telefonu, Bilgisayar, İnternet, Play Station..vb Oyunlara Olan Tutkusu ve Bağımlı Derecede Vakit Geçirmesi.....	92
4.23.39. Eski Eşimin Zorla Bana Sahip Olmak İstemesi	93
4.23.40. Eski Eşim ile İstemeyerek Evlendirilmiş Olmam	94
4.23.41. Eski Eşimin Evliliğimiz Süresince Duygusal Şiddet Uygulaması	95
4.23.42. Evliliğimiz Süresince Eski Eşim ile Aramızda İletişim Probleminin Yaşanması.....	96
4.23.43. Eski Eşimin Eve Geldiğinde Vaktini Sürekli Uyuyarak Geçiriyor Olması	97
4.24. Boşanma Sonrası Karşılaşılan Güçlükler.....	98
4.24.1. Sosyal çevrenizde olumsuz yönde herhangi bir değişiklik oldu mu?	98
4.24.2. Arkadaşlarınız tarafından olumsuz davranışlara maruz kalıyor musunuz?	99
4.24.3. Ekonomik sıkıntı çekiyor musunuz?	100
4.24.4. Konut bulma sıkıntısı çekiyor musunuz?	101
4.24.5. Çevre baskısı görüyor musunuz?.....	102
4.24.6. Aile baskısı görüyor musunuz?.....	103
4.24.7. Ruhsal / duygusal sıkıntı yaşadınız mı?	104
4.24.8. Duruma adapte olmak için herhangi bir destek aldınız mı? (Aile, Arkadaş, Psikolog, Uzman...vb)	105
4.24.9. Eski Eşiniz Tarafından Sözlü yada Fiziksel Şiddete Maruz Kalıyor musunuz?.....	106
4.24.10. Devlet desteği alıyor musunuz? (Sığınma Evi, Koruma...vb)	107
4.24.11. Çocuğunuz boşandığınız için arkadaşları tarafından olumsuz davranışlara maruz kaldı mı? (Çocuğunuz varsa yanıtlayınız)	108
5. BÖLÜM SONUÇ ve ÖNERİLER	109
5.1. SONUÇ.....	109
5.2. ÖNERİLER	122
KAYNAKÇA.....	124
EKLER	127
EK-1 ANKET.....	127
EK-2 ARAŞTIRMA ESAS UYGULAMA İZİNİ.....	138

ÖZET

KOCAELİ İLİNDE BOŞANMA OLGUSUNUN İNCELENMESİ

Bu araştırmada Kocaeli ilinde yaşayan boşanmış bireylerin boşanma öncesi yaşadığı problemler, boşanma nedenleri ve boşanma sonrası karşılaştıkları güçlükler ile ilgili olarak hazırlanan soru kâğıdıyla hukuki boyutta resmi nikâh akdi bulunan boşanmış bireyler arasında anket çalışması yapılmıştır. Bu anket ile boşanmış bireylerin yaşadıkları sıkıntıları demografik, sosyal, psikolojik ve ekonomik değişkenlere göre ortaya koymak ve araştırmadan elde edilecek sonuçlar doğrultusunda aile bütünlüğünün korunması için alınması gereken önlemlere yönelik öneriler geliştirmek hedeflenmektedir. Elde edilen veriler, Kocaeli ilinde aile ve sosyal yapının incelenmesi alanında çalışanlar, sosyal devlet anlayışı çerçevesinde hizmet üreten politikacılar, toplumsal yapıya ilişkin verilere ihtiyaç duyan tüm özel ve tüzel kişilere yarar sağlayacaktır.

Küreselleşmeyle hızla yayılan tüketim kültürü, aileleri gereğinden fazla israfıya yöneltmektedir. Bununla beraber, görsel ve işitsel medya ile sürekli enjekte edilen popüler kültür, aileleri kültürel bir yozlaşmaya sürüklemektedir. Devlet, bu konuyla ilgili stratejiler geliştirmeli, popüler kültürün olumsuz etkilerini en aza indirgeyen yayınlar yapmalıdır. Boşanmadan en çok etkilenenler kuşkusuz çocuklardır. Boşanma sürecinde ve sonrasında çocukların bu durumdan en az etkilenmesi için devlet desteğiyle profesyonel yardımlar zorunlu hale getirilmelidir.

Toplumsal yapı, ananeler, hukuki çerçeveler ve dini ritüeller ile aile yapısının bütünlüğü sağlanmak istense de boşanma olgusu giderek artmaktadır. Bu durumun önlenmesi gün geçtikçe zorluk teşkil etmektedir. Eşler arasındaki kültürel farklılıklar, kıskançlık, bencillik, fikir ayrılığı, ailelerin evliliklere müdahil olması, ekonomik sıkıntılar, doyumsuzluk, sözlü, duygusal ve fiziksel şiddet gibi konulardan kaynaklanan nedenler evliliği boşanmaya sürüklemektedir. Ancak bu durumu önlemek veya en aza indirmek için evlilik öncesi ve evlilik esnasında gerekli eğitimler verilerek çiftlerin evlilik aşamasında ve evliliği süresince kaliteli bir yaşam sürmesi sağlanabilir. Bu hususun hayat

geçirilmesi ve nitelikli bireyler yetiştirilmesi ile hem boşanma oranlarında azalma sağlanacağı gibi hem de çiftlerin insanca bir yaşam sürmesi erdemine kavuşacaklardır.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, Evlilik, Boşanma, Aile, İşsizlik

Tarih: Mayıs 2014

ABSTRACT

INVESTIGATION OF DIVORCE CONCEPT IN THE KOCAELI PROVINCE

In this research questionnaire survey was conducted among formal marriage contract divorced having a legal size divorced individuals living in the Koceli province relating to inhabited problems before the divorce, the causes of divorce and the challenges faced after divorce. It is aimed to introduce divorced individuals difficulties according to demographic, social, psychological and economic variables and develop recommendations for the preservation of family unity for measures need to be taken in accordance with the results obtained from the study. The data obtained from the study will be beneficial for working in the field of investigation of family and social structure, politicians producing services within the framework of the welfare state, all personal and legal entities needing data on the social structure in Kocaeli province.

Families are headed to waste too much with globalization rapidly spreading consumer culture. However, popular culture which is constantly injected with visual and auditory media dragging families to the cultural degeneration. The government should develop strategies on this issue and should be made publications that minimize the negative effects of popular culture. Undoubtedly children are the most affected from divorce. Professional helps should be made compulsory by government support for the least affected of children from the situation during and after the divorce.

Divorce concept is increasing in spite of parents want to ensure integrity of the structure with social structure, grandmother, legal frameworks and religious rituals. The prevention of this situation represents difficulties day by day. Marriage is heading to divorce due to the reasons arising from issues such as cultural differences between spouses, jealousy, selfishness, conflicts, families to get involved in marriage, economic distress, dissatisfaction, oral, emotional and physical violence. However to prevent or minimize this situation with providing the necessary training before marriage and during marriage, a quality life can be achieved to the couples during the stage of marriage and marital. The implementation of these issues and qualified individuals both will be provided a decrease in the divorce rate and couples will have the virtue of a humane life.

Key words: Kocaeli, Marriage, Divorce, Familiy, Unemployment

Date: May 2014

KISALTMALAR

MERNİS: İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü Merkezi Nüfus idaresi Sistemi

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TMK: Türk Medeni Kanunu

AMK: Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>SAYFA NO</u>
Şekil 1. Cinsiyet	23
Şekil 2. Yaş dağılımı	24
Şekil 3. İlçelere göre boşanma oranı dağılımı	25
Şekil 4. Eğitim durumu.....	26
Şekil 5. Yerleşim yeri bilgileri	27
Şekil 6. Meslek durumu	28
Şekil 7. Evlilikte eşler arasındaki yaş farkı	29
Şekil 8. Evlilik süresi	30
Şekil 9. Flört süresi	31
Şekil 10. Evlenmeden önceki gelir düzeyi	32
Şekil 11. Evli olduğu dönemdeki gelir düzeyi.....	33
Şekil 12. Kardeş sayısı	34
Şekil 13. Evlenme biçimi	35
Şekil 14. Evlilik esnasında çalışma durumu	36
Şekil 15. Boşandıktan sonra çalışma durumu	37
Şekil 16. Evliliğe karar verme durumu	38
Şekil 17. Evliliğe Karşı Çıkma Durumu.....	39
Şekil 18. İkamet yeri değiştirme durumu.....	40
Şekil 19. Evlilikte ikamet durumu	41
Şekil 20. Boşanma düşüncesinin başlangıcı	42
Şekil 21. Boşanma öncesi gösterilen çaba	43
Şekil 22. İlgili Yayınların Takibi	44

Şekil 23. Konuşarak çözüm arama	45
Şekil 24. Konuların çözümünün zamana bırakılması.....	46
Şekil 25. Ayrılmamaya ikna etme.....	47
Şekil 26. Aile büyüklerinden yardım isteme	48
Şekil 27. Akraba ve arkadaşlardan yardım isteme	49
Şekil 28. Konu ile ilgili uzmanlardan yardım alma	50
Şekil 29. Evliliğinize aracı olanlardan yardım alma	51
Şekil 30. Muhtar, müftü, imam, öğretmen gibi akil kişilerden yardım alma	52
Şekil 31. Sorunların aileye yansıtılması.....	53
Şekil 32. Çocuk sahibi olma yoluna gitme.....	54
Şekil 33. Aile ve mahalle baskısı.....	55
Şekil 34. Aile içerisinde yaşanan olayların sosyal çevre ile paylaşılması.....	56
Şekil 35. Ailelerin iç içlerine müdahalesi.....	57
Şekil 36. Ailelerin ön planda tutulması	58
Şekil 37. Aldatma	59
Şekil 38. Eşlerin kıskanç olması	60
Şekil 39. Aşırı sosyal veya aşırı asosyal olma	61
Şekil 40. Eskisi gibi beğenilmeme	62
Şekil 41. Bedensel sağlık problemlerinin olması.....	63
Şekil 42. Eşlerin bencil olması	64
Şekil 43. Cinsel uyumsuzluk	65
Şekil 44. Sağlık problemleri yüzünden çocuk olmaması	66
Şekil 45. Davranış bozuklukları sergiliyor olma.....	67
Şekil 46. Duygusal Anlamda Yeterli Desteği Vermeme.....	68
Şekil 47. Ailesine Daha Fazla İlgi Gösterme	69
Şekil 48. Eğitim düzeyi açısından farklılık olması	70

Şekil 49. Zevklerine ve beğenilerine müdahale ediyor olması.....	71
Şekil 50. Zorlama ya da baskı yoluyla beni yönlendirmesi.....	72
Şekil 51. Olumsuz bir durumda bulunduğu mekânı terk ediyor olması.....	73
Şekil 52. Çocuk bakımı ve yetiştirilmesi gibi konularda görüş farklılığının olması.....	74
Şekil 53. Dini inançlar yönünden görüş farklılığının olması	75
Şekil 54. Çocuk sahibi olmak istememesi	76
Şekil 55. Şiddetli geçimsizlik.....	77
Şekil 56. Evimize misafir gelip gitmesinin sorun yapıyor olması.....	78
Şekil 57. Eşim ile ailem arasında anlaşmazlık olması	79
Şekil 58. İşine aşırı düşkün olması.....	80
Şekil 59. Kumar alışkanlığının olması	81
Şekil 60. Kültürel farklılıklar olması.....	82
Şekil 61. Madde bağımlılığının olması	83
Şekil 62. Cimri veya tutumsuz olması	84
Şekil 63. İşsizlik nedenleri ile maddi problemlerin yaşanması.....	85
Şekil 64. Ruhsal sağlık problemlerinin olması.....	86
Şekil 65. Ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmemesi.....	87
Şekil 66. Borçlarını Zamanında Ödemiyo r Olması.....	88
Şekil 67. Çalışmayı Sevmemesi Ve Sorumsuz Olması	89
Şekil 68. Sosyal statü farkının olması.....	90
Şekil 69. Sözlü veya fiziksel şiddet uygulanması	91
Şekil 70. Teknolojik ürünlerle bağımlı derecede vakit geçirmesi.....	92
Şekil 71. Cinsel ilişkiye zorlama.....	93
Şekil 72. İstemeyerek evlendirilme	94
Şekil 73. Duygusal şiddet görme	95
Şekil 74. İletişim probleminin yaşanması.....	96

Şekil 75. Evdeki vaktini sürekli uyuyarak geçirmesi	97
Şekil 76. Sosyal çevrenin olumsuz tutum sergilemesi	98
Şekil 77. Arkadaşların olumsuz tutum sergilemesi	99
Şekil 78. Ekonomik sıkıntı çekme	100
Şekil 79. Konut bulma sıkıntısı çekme.....	101
Şekil 80. Çevre Baskısına Maruz Kalma.....	102
Şekil 81. Aile Baskısına Maruz Kalma	103
Şekil 82. Ruhsal, duygusal sıkıntı çekme	104
Şekil 83. Uzman desteğini alma	105
Şekil 84. Eski eş tarafından sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalma	106
Şekil 85. Devlet desteği alma	107
Şekil 86. Çocukların Olumsuz Davranışlara Maruz Kalması	108

TABLolar LİSTESİ

SAYFA NO

Tablo 1. Eurostat 2011 verilerine göre ülkelerin boşanma oranları	13
Tablo 2 Türkiye'deki 2007 ve 2012 yılları arasında gözlenen boşanma sayıları	17
Tablo 3. İBBS 1. düzeye göre 2007 ve 2012 yılları arasındaki kaba boşanma hızı	18
Tablo 4. Araştırmada görüşülen bireylerin ilçelere göre dağılımı.....	21
Tablo 5. Araştırmaya katılan boşanmış bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımları.....	23
Tablo 6. Yaş dağılımı	24
Tablo 7. İlçelere göre boşanma oranı dağılımı.....	25
Tablo 8. Eğitim durumu	26
Tablo 9. Yerleşim yeri bilgileri.....	27
Tablo 10. Meslek durumu	28
Tablo 11. Evlilikte eşler arasındaki yaş farkı	29
Tablo 12. Evlilik süresi.....	30
Tablo 13. Flört süresi.....	31
Tablo 14. Evlenmeden önceki gelir düzeyi.....	32
Tablo 15. Evli olduğu dönemdeki gelir düzeyi	33
Tablo 16. Kardeş sayısı.....	34
Tablo 17. Evlenme biçimi	35
Tablo 18. Evlilik esnasında çalışma durumu	36
Tablo 19. Boşandıktan sonra çalışma durumu.....	37
Tablo 20. Evliliğe karar verme durumu	38
Tablo 21. Evliliğe karşı çıkma durumu	39
Tablo 22. İkamet yeri değiştirme durumu	40
Tablo 23. Evlilikte ikamet durumu	41

Tablo 24. Boşanma düşüncesinin başlangıcı.....	42
Tablo 25. Boşanma öncesi gösterilen çaba.....	43
Tablo 26. İlgili yayınların takibi	44
Tablo 27. Konuşarak çözüm arama.....	45
Tablo 28. Konuların çözümünün zamana bırakılması	46
Tablo 29. Ayrılmamaya ikna etme	47
Tablo 30. Aile büyüklerinden yardım isteme	48
Tablo 31. Akraba ve arkadaşlardan yardım isteme.....	49
Tablo 32. Konu ile ilgili uzmanlardan yardım alma	50
Tablo 33. Evliliğinize aracı olanlardan yardım alma.....	51
Tablo 34. Muhtar, müftü, imam, öğretmen gibi akil kişilerden yardım alma.....	52
Tablo 35. Sorunların aileye yansıtılması	53
Tablo 36. Çocuk sahibi olma yolunda gitme	54
Tablo 37. Aile ve mahalle baskısı	55
Tablo 38. Aile içerisinde yaşanan olayların sosyal çevre ile paylaşılması	56
Tablo 39. Ailelerin iç içlerine müdahalesi	57
Tablo 40. Ailelerin ön planda tutulması.....	58
Tablo 41. Aldatma.....	59
Tablo 42. Eşlerin kıskanç olması	60
Tablo 43. Aşırı Sosyal veya aşırı asosyal olma.....	61
Tablo 44. Eskisi gibi beğenilmeme	62
Tablo 45. Bedensel sağlık problemlerinin olması	63
Tablo 46. Eşlerin bencil olması.....	64
Tablo 47. Cinsel uyumsuzluk.....	65
Tablo 48. Sağlık problemleri yüzünden çocuk olmaması.....	66
Tablo 49. Davranış bozuklukları sergiliyor olma	67

Tablo 50. Duygusal Anlamda Yeterli Desteği Vermeme	68
Tablo 51. Eşlerin kendi ailelerine daha fazla ilgi göstermesi	69
Tablo 52. Eğitim düzeyi açısından farklılık olması.....	70
Tablo 53. Zevklerine ve beğenilerine müdahale ediyor olması	71
Tablo 54. Zorlama ya da baskı yoluyla beni yönlendirmesi	72
Tablo 55. Olumsuz bir durumda bulunduğu mekânı terk ediyor olması	73
Tablo 56. Çocuk bakımı ve yetiştirilmesi gibi konularda görüş farklılığının olması.....	74
Tablo 57. Dini inançlar yönünden görüş farklılığının olması.....	75
Tablo 58. Çocuk sahibi olmak istememesi	76
Tablo 59. Şiddetli geçimsizlik	77
Tablo 60. Evimize misafir gelip gitmesinin sorun yapıyor olması	78
Tablo 61. Eşim ile ailem arasında anlaşmazlık olması.....	79
Tablo 62. İşine aşırı düşkün olması	80
Tablo 63. Kumar alışkanlığının olması.....	81
Tablo 64. Kültürel farklılıklar olması	82
Tablo 65. Madde bağımlılığının olması	83
Tablo 66. Cimri veya tutumsuz olması.....	84
Tablo 67. İşsizlik nedenleri ile maddi problemlerin yaşanması	85
Tablo 68. Ruhsal sağlık problemlerinin olması	86
Tablo 69. Ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmemesi	87
Tablo 70. Borçlarını Zamanında Ödemiyor Olması	88
Tablo 71. Çalışmayı Sevmemesi ve Sorumsuz Olması	89
Tablo 72. Sosyal statü farkının olması	90
Tablo 73. Eşin sözlü veya fiziksel şiddet uygulanması	91
Tablo 74. Teknolojik ürünlerle bağımlı derecede vakit geçirmesi	92
Tablo 75. Cinsel ilişkiye zorlama	93

Tablo 76. İstemeyerek evlendirilme	94
Tablo 77. Duygusal şiddet görme	95
Tablo 78. İletişim probleminin yaşanması	96
Tablo 79. Evdeki vaktini sürekli uyuyarak geçirmesi.....	97
Tablo 80. Sosyal çevrenin olumsuz tutum sergilemesi	98
Tablo 81. Arkadaşların olumsuz tutum sergilemesi.....	99
Tablo 82. Ekonomik Sıkıntı çekme	100
Tablo 83. Konut bulma sıkıntısı çekme	101
Tablo 84. Çevre Baskısına Maruz Kalma	102
Tablo 85. Aile Baskısına Maruz Kalma	103
Tablo 86. Ruhsal, duygusal sıkıntı çekme	104
Tablo 87. Konu ile ilgili destek alma durumu.....	105
Tablo 88. Sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalma durumu	106
Tablo 89. Devlet desteği alma.....	107
Tablo 90. Çocukların Olumsuz Davranışlara Maruz Kalması.....	108

BÖLÜM GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Aile; toplumların oluşmasını sağlayan en temel kurum olmakla beraber bunu gerçekleştirebilmenin en basit ve güzel yolu evliliğdir. Evlilik kurumunun kurulum aşaması kültürlerden kültürlere farklılık arz etmektedir. Bu kurumun kurulması günümüz toplumlarında belli bir hukuk çerçevesinde yapılmaktadır. Yüz yıllardır bu kurumun kutsallığından ve evlilik kurumunun yaşatılması konusunda edatlarımızdan gerekli yönlendirmeleri özenle almaktayız.

Boşanma olgusu; aile birliğini sona erdiren önemli bir karar ve toplumsal bir olgu olarak gündeme gelmektedir. Yasal çerçeveler eşliğinde yapılmış bir evliliğin yine aynı yolla sona erdirilmesi sonrasında kadın ve erkek arasında hiçbir hukuki bağ kalmayacak şekilde evliliklerini sona erdirmeleridir.

Günümüzde Türk ailesini kuşatan sorun alanlarına bakıldığında, sebepleri ve sonuçları açısından ilk sıralarda boşanma olgusunun yer almaya başladığı görülmektedir. Gelişen teknolojiye paralel olarak, bireysel değerlerin ön plana çıkması, toplumların temel değerlerinin zayıflaması, ananelerin çağdışı olarak nitelendirilmesi, kentsel yapılaşmanın yoğunlaşması, aile içi iletişimin azalması, Türk aile yapısının zayıflamasına neden olmaya başlamış ve buna paralel olarak şiddet ve boşanma olgusu giderek artan önemli bir olgu haline gelmiştir.

Birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de boşanma hakkında birçok çalışma yapılmış ve boşanmanın nedenleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Genç nüfusun yoğunlukta olduğu ve hızlı bir değişim süreci yaşayan ülkemizde sosyal, kültürel, ekonomik ve psikolojik faktörlerin sürekli değişim göstermesi de boşanma oranlarını etkilemektedir.

Dünyanın birçok ülkesiyle karşılaştırıldığında Türkiye'deki boşanma oranları daha düşük düzeylerde yer almaktadır. Bu noktalarda yer almamızın ve dünya ülkelerine göre avantajlı olmamızın temel nedenlerden biri de ailenin ve sosyal olguların halen daha ön planda yer almasıdır. Ailenin ve sosyal olguların ikinci plana atılması diğer bir deyişle ihmal edilmesi batı ülkelerini önemli toplumsal sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. Tespit

edilen bu toplumsal yozlaşma, ahlaki erozyon, aile kavramının yitirilmesi ve geleneksel yapıdaki aşınmanın boşanmalar üzerinde çok daha kapsamlı sonuçları olduğunu göstermektedir.

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEM VE GEREKÇESİ

Ülkemizde giderek toplumsal bir sorun haline gelen ve gün geçtikçe artan bir eğilimde olan boşanma oranlarındaki bu artışı anlayabilmek ve bu konuda alınması gereken önlemleri alabilmek için boşanma sürecinin nedenlerini araştırmak oldukça önemlidir.

Türk toplumunun gücünün aile yapısından ve aile bağlarından kaynaklandığı gerçeği düşünüldüğünde dünyadaki oranlara göre oldukça düşük olmasına rağmen boşanmaların artması ve aile yapısının zayıflaması ulusal ve toplumsal düzeyde bir sorun olarak algılanmalıdır (Aile Rehberi, 2005).

Kocaeli ili genelindeki Boşanma Olgusunun İncelenmesi ve bu incelemeler eşliğinde elde edilen bulguların, Aile ve Sosyal yapının incelenmesi alanında çalışan ve sosyal devlet anlayışı çerçevesinde hizmet üreten politikacılar ve toplumsal yapıya ilişkin verilere ihtiyaç duyan tüm özel ve tüzel kişilere yarar sağlayacağı kanaatindeyim.

Gelişen teknoloji ye paralel olarak, bireysel değerlerin ön plana çıkması, toplumların temel değerlerinin zayıflaması, ananelerin çağdışı olarak nitelendirilmesi, kentsel yapılaşmanın yoğunlaşması, aile içi iletişimin azalması Türk aile yapısının zayıflamasına neden olmaya başlamış ve buna paralel olarak şiddet ve boşanma olgusu giderek artan önemli bir olgu haline gelmiştir. Günümüzde toplumlar arası iletişim ve etkileşimin fazla olması aile yapısının zayıflamasına ve boşanma oranının artmasında etkin rol oynamaktadır. Bu artışta ise kitle iletişim araçları büyük rol oynamaktadır.

- Fizyolojik ve psikolojik rahatsızlıkların artması
- Evlilik dışı beraberliklerin çoğalması ve bunun büyük bir cazibe gibi sunulması,
- Parçalanmış ailelerin sayısının gün geçtikçe artması
- Boşanma oranlarındaki artış,
- Tek ebeveynliğin artması,
- Zina, gasp, hırsızlık..vb. suç oranlarının artması,

- Madde bağımlılığının yaygınlaşması,
- İnternet bağımlılığının artması,
- Toplumsal baskı ve kimlik bunalımı,
- Kültürel değerlerde yozlaşma,
- Ahlaki değerlerde yozlaşma,
- Şiddetin yaygınlaşması,

gibi birçok faktör toplum yapısını tehdit eden sorunlarla karşı karşıya bırakmaktadır.

Boşanma oranlarının zaman ve nüfusa paralel olarak artması birey, aile ve dolayısıyla toplumun yapısında bir takım olguların değişmeye başladığını işaret etmektedir. Bu zamana kadar yapılan çalışmalarda boşanmayı etkileyen nedenler tam anlamıyla incelenmemiştir. Bu nedenle artan bu soruna karşı reel ve kalıcı bir çözüm üretebilmek için tam anlamıyla incelemeler yapılmalı ve bu incelemeler eşiğinde gençler odak noktası seçilerek boşanmayı engellemek veya minimum düzeylere indirilmesini sağlamak için gerekli çözümler uygulanmalıdır.

Bu araştırma Kocaeli ili içerisinde söz konusu çözümlere ışık tutmak var olan eksiklikleri gidermek, üretilecek çözüm yollarını belirlemek ve bu alanda veri tabanı oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla yapılmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı Kocaeli İlinde yaşayan boşanmış bireylerin; boşanma nedenlerini, boşanma öncesi yaşadıklarını ve boşanma sonrasında karşılaştıkları güçlükleri demografik, sosyal, psikolojik ve ekonomik değişkenlere göre ortaya koymaktır. Araştırmada elde edilecek sonuçlar doğrultusunda aile bütünlüğünün korunması için alınması gereken konularda çeşitli öneriler geliştirmektir.

Evliliğin sosyal bir kurum olarak kabul edildiği toplumlarda boşanma hakkı yaşla ve geleneklerle kısıtlanmış, ancak hiçbir evrede ortadan kaldırılamamıştır. Üstelik boşanma hiçbir zaman teşvik edilen bir olgu da değildir. İçinde yaşadığımız dönemde değişen teknolojiye ve değer yargılarında meydana gelen değişimlere bağlı olarak, boşanmaya normal bir olgu gibi bakılmaya başlandıktan sonra boşanmaların arttığı söylenebilir (Yazıcıoğlu, 1995).

Bu alanda yapılan istatistikler incelendiğinde 2000’li yılların başından itibaren boşanma oranlarında hem sayısal hem de oransal olarak bir artış olduğu görülmektedir. İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVİ) verilerine göre; 2000 yılında 76 230 olan boşanma oranı 2001 yılında 91 609’a ulaşmıştır. Bunu 2000 yılı Kasım ve 2001 yılı Şubat aylarında yaşanan ekonomik krizlere bağlayan görüşler bulunmaktadır. Sayısal anlamdaki bu artış günümüze kadar da devam etmiştir. Sonuç olarak yıllar itibariyle boşanmada nispi azalmalar görülmüş olsa da sayısal artış 2000 yılından sonra kaydedilmiştir. Günümüzde ise ülkemizde boşanmalarda % 2,7 artış olmuştur (<http://www.tuik.gov.tr>). Boşanan çiftlerin sayısı 2012 yılında, bir önceki yıla göre %2,7 artarak 123 325’e yükselmiştir. Kaba boşanma hızı 2012 yılında %1,64 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye’de özellikle son on yıldaki oranlar, boşanmanın toplumumuz için sosyal problem olabilecek bir düzeyde seyrettiğini gösteriyor. 2007 yılından 2012 yılına kadar aradaki bir yıllık süreçte dahi % 30 luk bir artış göstermiş ve toplumu tehdit eder hale gelmiştir. Boşanmaların %39,6’sı evliliğin ilk beş yılı içinde gerçekleşmiştir. 2012 yılı içinde gerçekleşen boşanmaların %39,6’sı evliliğin ilk 5 yılı içinde, %21,2’si ise evlilik süresi 6-10 yıl arası olan çiftlerde gerçekleşmiştir.

Türkiye’deki boşanma nedenleri incelendiğinde evliliklerin tamamına yakınının “Geçimsizlik” nedeni ile sona erdiği görülmektedir. Bu durum TÜİK ve NVİ tarafından üretilen verilerle de desteklenmektedir. Bu verilerinde boşanmalara neden olarak gösterilen “Geçimsizliği” hangi faktörlerin oluşturduğu bilgisine yer verilmemektedir. Diğer taraftan boşanmanın nedenlerini ortaya koyan ve tüm Türkiye’yi temsil eden bir çalışma da bugüne kadar yapılmamıştır.

Kocaeli ’de sosyal politikaların hayata geçirilmesinde yaşanan temel güçlüklerden biri veri yetersizliğidir. Yapılan bu araştırmada elde edilen veriler ile boşanma nedenleri ortaya konulmuştur. Araştırmanın bulgularından hareketle boşanma öncesi yaşanan problemler, boşanma nedenleri ve boşanma sonrası karşılaşılan güçlükler ortaya konularak evlilik yaşantısı için kalıcı önlemlerin alınması ve politikaların üretimine katkı sağlaması beklenmektedir.

Bu kapsamda bireylerin boşanma öncesi yaşadığı problemler, boşanma nedenleri ve boşanma sonrası karşılaşılan güçlükler ile ilgili olarak hazırlanan soru kâğıdında aşağıdaki temel başlıklar yer almıştır:

1. Boşanma yaş gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?
2. Boşanma İkamet durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
3. Boşanma Eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Boşanma Yerleşim Merkezi durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
5. Boşanma Meslek durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
6. Boşanma Yaş Farkı durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Boşanma Evlilik Süresi durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
8. Boşanma Gelir Düzeyi durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
9. Boşanma Evlenme Türüne göre farklılaşmakta mıdır?
10. Boşanma Evlenme Biçimine göre farklılaşmakta mıdır?
11. Boşanma ikamet durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
12. Boşanma öncesi bireylerin, evliliklerinin bitirilmemesi için sergiledikleri tutum düzeyleri nedir?
13. Boşanmaya neden olan faktörler nelerdir?
14. Boşanma sonrası bireylerin içinde buldukları Sosyolojik ve Psikolojik durumlar nelerdir?

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma:

1. Kocaeli ilinde yaşayan boşanmış bireylerden oluşturulmuş örneklem grubu ile;
  2. Hukuki boyutta resmi nikâh akdi bulunan, boşanmış bireyler ile;
  3. Boşanmış kadın ve erkeklerin anket sorularına verdikleri cevaplar ile;
- Sınırlıdır.

1.5. TANIMLAR

- 1.5.1. **Boşanma:** “Evlenmenin yasal olarak sona erdirilmesidir. Yani, erkek ile kadının, yeni bir evlenme yapacak şekilde hukuki bir kararla evliliklerini tamamen sona erdirmeleridir” (TÜİK, 2013).
- 1.5.2. **Kaba Boşanma Hızı:** “Belli bir yıl içinde her bin nüfus başına düşen boşanma sayısıdır” (TÜİK, 2013).
- 1.5.3. **Evlenme:** “Türk Medeni Kanuna göre evlenmeye ehil erkek ve kadının, yetkili kanuni merci önünde yapmış oldukları çift taraflı bir akittir” (TÜİK, 2013).
- 1.5.4. **Güçlük:** “Zorluk, ağır ve yorucu emek, meşakkat, engel, pürüz” (Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük, <http://tdkterim.gov.tr/bts/>).

2. BÖLÜM İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. EVLİLİK

Evlilik yüzyıllardan beri toplumun temeli olan aile kavramının oluşturulması için kurulan bir düzendir.

Evlilik karşı cinsten iki kişinin birlikte yaşamak, yaşantıları paylaşmak, çocuk yapmak ve yetiştirmek gibi amaçlarla yaptıkları bir anlaşmadır. Evlilik kurumlaşmış bir yol, bir ilişkiler sistemi, bir kadınla bir erkeği karı koca olarak birbirine bağlayan, doğacak çocuklara belli bir statü sağlayan, toplumsal yönden devletin kontrol, hak ve yetkisi bulunan, yasal bir ilişki biçimidir. Eşlerin ve çocukların hak ve yükümlülükleri yasalarla olduğu kadar, toplumsal kurallar, gelenekler ve inançlarla da belirlenmiştir. (Özgüven, 2000).

Evlilikte temel husus; eşlerin birbirlerinin biyolojik, sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılaması ve birlikteliklerinin uyum içinde sürdürülmesidir (Ünlü, 1993).

Evlilik, bir iletişim ve etkileşim sistemidir. Eşlerin birbirlerine karşı ruhsal, toplumsal, cinsel beklentilerini ve mesajlarını ortaya koymaları ve dile getirebilmeleri için karşılıklı iletişim içinde olmaları gerekir. Sağlıklı bir iletişim uyumlu bir evliliğin ön koşullarından birisidir ve iletişim, eşlerin birbirlerine açılması, birlikte olması ve düşünce alışverişini içerdiğinden evlilik yaşamının kalitesini belirler. Eşler arasındaki iletişim yetersizliğinin ise evliliğe zarar verdiği düşünüldüğünden, iletişim sorunlarını çözmeden uyumlu bir evlilik sürdürmek zordur (Özgüven, 2000).

Evliliğin, bireysel ve toplumsal görevlerinin neden bu denli önemli olması, eşler arasındaki ilişkilerin araştırmacılar tarafından etkili bir şekilde incelenmesine yol açmaktadır (Polat, 2012).

Evliliğin nedenlerini üç temel grupta toplamak mümkündür. Bunlar; biyolojik nedenler, sosyal nedenler ve psikolojik nedenlerdir (Özgüven, 2000).

1. Evliliğin en önemli nedenlerinden biri olan biyolojik nedenlerde cinsel güdüyü doyumak asıl amaçlardan biridir. Evliliğin temel işlevleri arasında cinsel doyum yer alır. Bireylerin cinsel istek ve beklentilerini karşılarken, bunu toplumsal kabul boyutunda yapması, evliliği hem kabul edilebilir hem de elde edilmek istenilen bir olgu haline getirmektedir.
2. Sosyal nedenlerde ise bireylerin kabul görme, uyum içinde olduğunu hissetme, güven duyma ve korunma ihtiyaçlarının ön planda olduğu görülmektedir. Bireyin yalnız olmadığını bilmesi, hayatı bir başkası ile birlikte paylaşması ve ortak bir amaca yönelmesi evliliğin sosyal nedenleri arasında yer almaktadır.
3. Psikolojik nedenlerin kapsamında ise bireylerin sevilme ve beğenilme arzusu değerlendirilmektedir. Eşler birbirleriyle olmak istediklerinde, acı - tatlı olaylarda yan yana ilerlediklerinde ve her iki taraf birbirini kendini ilişkiye adadığında psikolojik olarak yeterli olduklarında ve kendilerini evlilik kurumu içinde daha iyi bir yerde görmektedirler (Özgüven, 2000).

Toplumsal yapı içindeki değerler, gelenek ve görenekler doğrultusunda toplumun kadına ve erkeğe yüklediği roller, kişilerin birbirleriyle olan iletişim şeklini etkiler. Bireyler arasında kurulan iletişim biçimi de kaçınılmaz olarak evlilik şemasını belirler. Evlilik ile kadın ve erkek arasında başlayan ilişki şekline karı-koca birlikteliği denmektedir (Şendil ve Kızıldağ, 2005).

Evliliğin toplumsal varoluş içindeki anlamı ve işlevlerinin neler olduğuna dair yapılan bir başka açıklamada ise, tarihin her evresinde ve her toplumda evlilik ve ailenin ana işlevlerinin şu noktalarda toplandığı öne sürülmektedir (Özgüven, 2001).

1. Eşlerin neslin devamına ilişkin sorumlulukları yerine getirmeleri,
2. Bireylerin, toplumun devamlılığını sağlayacak şekilde yetiştirilmeleri, ortak toplumsal kurallar, alışkanlıklar kazanmalarına yardım etmek,
3. Aile üyelerinin ekonomik, sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak,
4. Çocuğun toplumsallaşmasını sağlamak,
5. Aile üyelerinin cinsiyet rollerinin kazanılması,
6. Çocuğun topluma daha kolay biçimde uyum sağlamasına zemin hazırlamaktır.

İletişim becerilerindeki yetersizliğin yanı sıra çatışma çözme becerilerindeki yetersizlik de evlilik sorunlarının başlıca nedeni olarak görülmektedir. Çiftler, yapıcı iletişimi ve çatışma çözme davranışlarını bilmiyorlarsa çiftlerin anlaşmazlık yaşamalarının kaçınılmaz olduğu düşünülmektedir (Ersanlı ve Kalkan, 2008).

2.2. AİLE

Aile sözcüğü, dilimize Arapçadan geçmiştir ve Türk Dil Kurumu'nun Türkçe sözlüğünde şu anlamları içermektedir:

1. Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, kardeş, çocuklar arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik,
2. Aynı soydan gelen veya aralarında akrabalık ilişkileri bulunan kimselerin tümü,
3. Birlikte yaşayan hısım ve akrabaların tümü,
4. Halk ağzında: Eş, karı,
5. Aynı gaye üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışan kimselerin bütünü,
6. Temel niteliği bir olan dil, hayvan veya bitki topluluğu, familya (Türk Dil Kurumu [TDK], 2013).

Birey ve toplumsal yaşamın en etkili dinamiklerinden biri olan aile, ilk insan topluluklarından bu yana var olan kadim ve temel bir kurumdur. (Canatan, 2011).

Toplumsal hayatı oluşturan diğer bütün kurumlar (din, siyaset, ekonomi, eğitim vs.) ve bu kurumlara bağlı olarak gerçekleştirilen davranış biçimlerinin küçük ölçekli temsilleri aile hayatında gerçekleşmektedir. Erdoğan'a göre (2009) de aile toplumun aynasıdır ve kişilerin kendini ait hissedebileceği yer ailedir. Toplumsal hayatın istikrarı ve devamlılığı için gereken değerler ve kurallar aile içersinde pratik edilir ve öğrenilir (Çağan, 2011).

Aile sadece toplumsal yaşam için değil bireysel yaşam için de çok önemlidir. Ailenin hem toplumsal hem de bireysel yaşam için bu derece önemli olması onu kaçınılmaz biçimde evrensel bir olgu haline getirmektedir (Çağan, 2011).

Aile, ana, baba ve çocuklardan oluşan, üyeleri arasında karşılıklı sevgi, saygı, dayanışma ve birbirine ait olma duygusu bulunan bir topluluktur. Canovalı'nın aile tanımında geniş aile dışarıda kalmaktadır, ancak O aileyi psikolojik gereksinimlerin önemli derecede karşılandığı bir sosyal yapı olarak görmektedir. (Canovalı, 1999).

Aileyi, insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahneye benzetir. Çocuk bu sahnede insan ilişkilerini bütün karmaşık yönleriyle inceler ve yaşar. İnsan ilişkilerini belirleyen anlaşma, uzlaşma, bağlılık, işbirliği gibi olumlu nitelikleri evde kazanır. Anlaşmazlık, çekişme ve çatışma gibi olumsuz durumlarda takınacağı tutumları da evde öğrenir. (Yörükoğlu, 2000).

Türk toplumunda aileyi, evlilik bağıyla başlayan, akrabalık ve sosyal bağlarla birbirine bağlanan, çeşitli rollere sahip, birbirlerini etkileyen, çoğunlukla aynı evde

yaşayan bireylerden oluşan, üyelerin cinsel, psikolojik, sosyal kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılayan, yaşanılan topluma uyumu sağlayan, toplumun temel bir birimi olarak tanımlanmaktadır. (Özgüven, 2001).

Aile yapıları genel olarak, “büyük aile” ve “çekirdek aile” olarak sınıflandırılmıştır. Günümüzde aileler genelde anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aileler şeklinde görülmeye başlanmıştır, büyük aile yapıları çeşitli şekillerde varlığını sürdürmektedir. Genel olarak günümüz aile yapılarında kuşaklararası ilişkiler dışında da bazı farklılıklar görülmektedir. Bazı aileler, boşanma veya terk edilmişlik nedeniyle tek ebeveynlidirler, bazıları ise boşanma veya yeniden evlenme nedeni ile oldukça karmaşık bir görüntü sergilemektedirler (Onur, 2000).

Geleneksel toplumların geleneksel aile tipinde bütünlük duygusu baskındır, otoriter ve hiyerarşik yapı içerisinde örf ve adetler toplumsal ilişkileri düzenler. Teknolojik toplumun çekirdek aile tipinde, bireysellik duygusu hâkimdir, demokratik temelli, eşitlikçi yapıda, akla uygun norm ve değerler toplumsal ilişkileri düzenler (Işık'tan Akt. Sönmez D. 2012).

Ailenin başlıca görevleri arasında, cinsel doyum, üreme-çoğalma, çocuğun bakımı, eğitimi ve sosyalleşmesi bulunmaktadır. Bunların yanı sıra prestij, koruyuculuk, ekonomik ve psikolojik görevler gibi bir takım fonksiyonlardan söz edilebilir. Aile, toplumların gelişme aşamalarına göre yapı ve fonksiyonları bakımından farklılıklar gösterir, bundan dolayı tüm toplumlar için geçerli olacak bir fonksiyonlar sıralaması yapılamaz (Sanay, 1990) Ancak, genel anlamda bireylerin üzerinde en önemli olan aile fonksiyonlarının fiziksel, biyolojik, duygusal, sosyal ve ekonomik değerler olduğu söylenebilir (Yıldız, 1997).

2.2.1. Değer Kavramı ve Aile

Değerler dinamiklerdir; hem toplumdan topluma, hem de zaman içinde değişir. Günümüzde geleneksel değerlerin yerinin, toplumsal değişimin ve küreselleşmenin getirdiği bazı yeni kavramlar almaya başlamıştır. Değerlerin genelleştirilmiş doğaları nedeniyle aynı değere sahip bireyler için bu değeri oluşturan özgül normlar üzerinde ortak bir anlamlandırma mümkün olmayabilir (Topçuoğlu, 1999).

Sosyal değerler mutlak değildir. Mutlak olmadığı için her zaman kişilerin ulaşabileceklerinden daha yukarıdadırlar. Davranış ile değer arasındaki fark hiçbir zaman

tümüyle kapanamaz. Aslında kişilerin, her zaman başarabileceklerinden ve sahip olacaklarından daha çoğunu istedikleri bilinir. Bu % n değer ile davranış arasında çoğu zaman bir açıklık olur (Bağlı ve Özensel, 2005).

Değer tanımlarında değerlerle bağlantısı en çok vurgulanan kavramlar, inanç ve eğilimler, normatif standartlar ve amaçlardır (Mehmedoğlu, 2006).

2.3. BOŞANMA

Bu bölümde sırasıyla boşanmanın kuramsal açıklaması, boşanmanın etkileri, Türk medeni kanununa göre aile birliğinin kurulması ve sonlandırılmasına değinildikten sonra, boşanma olgusuna ilişkin Türkiye'deki bazı istatistiksel veriler açıklanacaktır.

Boşanma, kısaca evlilik birliğinin mahkeme kararı ile sona erdirilmesi olarak tanımlanır, bu sürecin nedenleri ve sonrasında ortaya çıkardığı sonuçları bakımından birçok farklı unsuru ve süreci içinde barındırması bakımından önemlidir. Toplumların gelişmişliklerine bağlı olarak dünyanın genelinde boşanma olgusunda artış gözlemlenmektedir. Bu artışta temel değerlerde değişiklikler olması, endüstrileşmeye bağlı olarak kentlerde yaşamaya başlanması, iletişim teknolojilerinin gelişmesi, kadın haklarında ve boşanmaya bakış açısındaki değişme, ekonomik zorluklar, tüketim kültürü ve bireyselliğin ön plana çıkarılması gibi faktörler etkin rol oynamıştır.

Evlilik sürecinin sona ermesi özellikle modern toplumlarda rastlanan bir olgu olması bakımından, boşanma süreci sosyal olarak da bir takım dinamikleri içinde barındırmaktadır.

Evliliklerde boşanma sırası, ilk olarak düşünsel ve duygusal boyutta ortaya çıkan, ayrılık sonrası hukuki karar ile kesinleşen ve yeni bir yaşam düzeni kurulması ile sonuçlanan, psikolojik, sosyal ve ekonomik boyutları olan bir süreçtir (Uyar, 1999).

2.3.1. Dünyada Boşanma Olgusu

Ailenin ve sosyal konuların ihmal edilmesi, günümüzde Batı ülkelerini önemli toplumsal sorunlarla karşı karşıya getirmiştir. Birçok araştırmacı, şahit olunan toplumsal yapıdaki çözülme, ahlaki erozyon ve aile gibi geleneksel kurumlardaki aşınmanın çok daha kapsamlı sonuçları olduğunu belirtmektedir. Ancak, boşanmadan kaynaklanan sorunlardan toplumun rahatsızlığının temelinde ekonomik gerekçeler bulunmaktadır. Çünkü aile

birliğindeki çözümler sosyal yardım ve hizmet alanları başta olmak üzere devlete çok ciddi yükler getirmektedir. Tüm bunlar, batıda aile politikalarının çok kapsamlı bir şekilde ele alınmasına ve uzun vadeli stratejik planların hazırlanmasına neden olmuştur. Bu nedenle, uzmanlar, aile politikalarının oluşturulması aşamasında toplumsal sorunların Devlete olan maliyetinin saptanarak bunun kalkınma plan ve programlarında da dikkate alınmasının önemine dikkat çekmektedir. Boşanmanın neden ve sonuçları açısından toplumsal maliyetinin yüksek oluşu, boşanmaya ilişkin koruyucu-önleyici çalışmaların aile politikalarında ana konulardan biri olmasını gerekli kılmaktadır. Ülkelerin boşanma olgusuna yönelik yıllara göre kapsamlı araştırma sonuçları ve istatistikî göstergelerinin, geleceğe dönük çalışmalarda temel hareket noktası olduğu bilinmektedir.

Eurostat tarafından yayınlanan ve dünya ülkelerinin yıllara göre boşanma istatistikleri Tablo 1'de verilmiştir. En yüksek boşanma oranı dünyanın gelişmiş ülkelerinden biri olan Amerika'da 1999 yılı için binde 4.2 olarak saptanmıştır. Diğer gelişmiş bir ülke olan Japonya'da ise, boşanma oranının 2010 yılında binde 2,0 olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Eurostat 2011 verilerine göre ülkelerin boşanma oranları

Ülke	Kıta	2007	2008	2009	2010	2011
Almanya	Avrupa	2,3	2,3	2,3	2,3	...
Avustralya	Okyanusya	2,3	2,2	2,3	2,3	...
Avusturya	Avrupa	2,5	2,4	2,2	2,1	...
Azerbaycan	Asya	1	0,9	0,9	1	1,2
Belçika	Avrupa	2,8	3,3	3	2,7	*2,9
Beyaz Rusya	Avrupa	3,7	3,8	3,7	3,9	4,1
Bulgaristan	Avrupa	2,1	1,9	1,5	1,5	1,4
Çek Cumhuriyeti	Avrupa	3	3	2,8	2,9	2,7
Danimarka	Avrupa	2,6	2,7	2,7	2,6	2,6
Estonya	Avrupa	2,8	2,6	2,4	2,2	2,3
Fillandiya	Avrupa	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Hollanda	Avrupa	2	2	1,9	2	2
İspanya	Avrupa	2,8	2,4	2,1	2,2	...
İsveç	Avrupa	2,3	2,3	2,4	2,5	2,5
İsviçre	Avrupa	2,6	2,6	2,5	2,8	*2,2
İtalya	Avrupa	0,9	0,9	0,9	...	...
Letonya	Avrupa	3,3	2,7	2,3	2,2	4
Lihtenştayn	Avrupa	2,7	2,8	2,7	2,4	*2,3
Litvanya	Avrupa	3,4	3,1	2,8	3	3,2
Macaristan	Avrupa	2,5	2,5	2,4	2,4	*2,3
Moldova	Avrupa	3,9	3,5	3,3	3,2	3,1
Norveç	Avrupa	2,2	2,1	2,1	2,1	2,1
Romanya	Avrupa	1,7	1,7	1,5	1,5	*1,7
Rusya	Avrupa	4,8	5	4,9	4,5	*4,7
Singapur	Asya	1,5	1,5	1,5	1,4	1,5
Türkiye	Asya	1,3	1,4	1,6	1,6	*1,6
Ukrayna	Avrupa	3,8	3,6	3,2	2,8	...

Kaynak: Eurostat / U.S. Bureau of the Census 2011

Yine Eurostat verilerine göre bazı ülkelerde ve Türkiye’de boşanma oranlarına bakıldığında, ülkemizin diğer ülkelere kıyasla boşanmada en düşük orana sahip ülkelerden biri olduğu görülmektedir. 2011 yılında Avrupa Birliği ülkelerinde kaba boşanma oranı ortalama binde 2.2 iken Türkiye’de bu oran binde 1.6 ile dünyanın birçok ülkesinden daha düşük olması dikkat çekicidir. Fakat ülkemizde bu oran 2007’de binde 1,3 iken yıllara göre artış göstermesi 2011 yılında da 1,6 olması bu alanda gerekli önlemlerin alınmasını işaret etmektedir. Boşanma oranında yüksek değerlere sahip ülkeler Rusya başta olmak üzere Beyaz Rusya, Moldova ve Letonya’dır.

Araştırmacılar son 30 yılda dünyada boşanma oranlarında dramatik bir artış olduğunu belirtmektedirler. Örneğin, Amerika’da yeni ve ilk evliliklerin en az yarısının boşanma ile sonuçlandığını belirtmektedir. Amerika’da 1960 ve 1970’lerde artış göstermeye başlayan boşanma oranının, 1980’lerde en yüksek seviyelere ulaşması (Sayar, 2007), gelişmiş ülkelerde uygulanan aile politikaları ve ailenin geçirmiş olduğu evrimle paraleldir. Nitekim gelişmiş batılı ülkelerde ailenin parçalanması, boşanma, tek ebeveynlik, aile içi ilişkilerin azalması, akrabalık ve komşuluk ilişkilerinin kopma noktasına gelmesi, bağımlılık yapan madde kullanımının yaygınlaşması ve tüm bunların birey, aile ve toplumsal hayatta yol açtığı patolojiler aileyi ilgilendiren temel sorunlar olarak dikkat çekmektedir (Özek, 2007).

Gelişmiş ülkelerde bireyselleşme eğilimleri, artan refah, aşırı tüketim, eşlerin ekonomik bağımsızlığı gibi faktörlerin etkisiyle evliliklerin boşanma ile sonuçlandığı göz önüne alındığında, boşanmanın ülkemizde de giderek artan bir sorun haline gelmesini önlemek için boşanmaya yol açan temel nedenler ve bu nedenleri etkileyen faktörlerin çerçevesini ortaya koyan araştırmaların yapılarak veri tabanı oluşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

2.3.2. Türkiye’de Boşanma Olgusu

Toplumun temel kurumlarından bir tanesi olan aile, evlilik kurumu aracılığıyla kurulmaktadır. Evlenme insan hayatının en önemli adımı olup, evrenselliği kabul edilmiş toplumsal bir kurumdur (Erdentuğ, 1990).

Bir tanıma göre “Aile; kan bağı, evlilik ve diğer yasal yollardan, aralarında akrabalık ilişkisi bulunan ve çoğunlukla aynı evde yaşayan bireylerden oluşan; bireylerin cinsel, psikolojik, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarının karşılığı, topluma uyum ve katılımlarının sağlandığı ve düzenlediği temel bir toplumsal birim olarak tanımlanmaktadır (Bulut,1993). Toplumun temel kurumlarından biri olan aile, evlilik kurumu aracılığıyla kurulmaktadır. Evlenme insan yaşamının en önemli adımı olup, evrenselliği kabul edilmiş toplumsal bir kurumdur (Erdentuğ, 1990).

Boşanma, evlilik birliğinin mahkeme kararının kesinleşmesi ile son bulmasıdır (<http://www.nvi.gov.tr>). Boşanma olayı; ailenin bölünmesine, dağılmasına yol açan, ailedeki bireyleri de derinden etkileyen ve hiçbir zaman istenmeyen yıpratıcı bir olaydır (Çelikoğlu,1997).

Boşanma, sosyal değişim projesinin bir indeksidir. Farklı toplumsal Formasyonlarda farklı seyretmesine rağmen sosyal olaylardaki değişiklikleri gösteren önemli bir ölçüttür (Sili, 1991). Toplumsal değerler, ailenin devamını sağlayacak onu toplumsal bir kurum olarak koruyacak önlemler alır. Toplum kişilerin ailede dengeli, uyumlu ve mutlu ilişkiler kurmasını ister fakat kişisel beklentilerden çok toplumsal beklentilere öncelik ve ağırlık verir. Ailenin çözülmesini zorlaştıran kurallar koyar ve ailenin varlığını korumaya çalışır (Tor, 1993).

Gelişen ve değişen toplumlarda bireyselleşme eğilimleri, refah seviyesinin artması, tüketim kültürünün aşırılılaşması, eşlerin ekonomik bağımsızlığı gibi faktörlerin etkisiyle evlilikler boşanma ile sonuçlandığı gözlemlenmektedir. Ülkemizde de boşanmaların giderek artan bir sorun haline gelmesini önlemek için boşanmaya yol açan temel nedenler ve bu nedenleri etkileyen faktörlerin çerçevesini ortaya koyan araştırmaların yapılarak veri tabanı oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Toplumun temel yapılarından olan aile, evlilik kurumu aracılığıyla kurulmaktadır. Bu birliğin çeşitli nedenlerle sürdürülmemesi söz konusu olduğunda, boşanma, aile birliğini sona erdiren önemli bir karar ve toplumsal bir olgu olarak gündeme gelmektedir. Aile hukukunun en hüzünlü bölümlerinden birisini oluşturan boşanma olgusu, yasalar çerçevesinde yapılmış bir evliliğin yine yasal olarak sona erdirilmesi ve kadın ile erkeğin yeni bir evlenme yapacak şekilde hukuki bir kararla evliliklerini tamamen sona erdirmeleridir. Günümüzde Türk ailesini kuşatan sorun alanlarına bakıldığında, sebepleri

ve sonuçları açısından ilk sıralarda boşanma olgusunun yer almaya başladığı görülmektedir (Gürcan, 2009).

Genel kabul olarak karşılıklı sevgiye, güvene ve mutluluk beklentisine dayalı olan evlilik yaşamının yasal olarak sona ermesi olarak tanımlayabileceğimiz boşanma, tarihsel süreç içerisinde evlilik kadar eskiye dayansa da günümüzde daha sık karşılaştığımız bir olgudur. Eski çağlardan beri hemen hemen her toplumda çeşitli versiyonları ile karşımıza çıkan bu olgu, içinde bulunduğumuz modern toplumun, trendi hızlı artan toplumsal sorunların başında gelmektedir (Sucu, 2007) .

Günümüzde Türk ailesini kapsayan sorun alanlarına bakıldığında, nedenleri ve sonuçları bakımından ilk sıralarda boşanma olgusunun yer almaya başladığı görülmektedir. Türkiye’de son 20 yıla kadar boşanma olgusunun önemli bir toplumsal sorun olarak algılanmadığı bilinmektedir. Özellikle 20. yüzyılın son dönemine kadar ülkemizde güçlü aile bağlarının ve dini inançların etkisiyle beraber toplumda boşanmış bireylere özellikle kadına karşı önyargılı ve damgalayıcı davranışları olmuştur. Bununla birlikte kadının ekonomik bağımsızlığının bulunmaması, ailede sorunların çözümlendiği bir dinamik yapının söz konusu olması ve benzeri faktörler sebebiyle boşanma olgusu toplumsal bir sorun oluşturmaktadır (Arıkan,1992).

Boşanma, evlilik kadar eskidir. Ailenin olduğu her yerde boşanma, mevcut ihtimallerden biri olarak hep karşımıza çıkar. Tarihin ilk dönemlerindeki ilk toplumlarda da günümüzün farklı coğrafyalarından da boşanma, arzu edilmeyen bir evlilik ve aile gerçeği olarak görülmektedir. Günümüzde boşanma, global olarak gittikçe artan bir sosyal realite haline gelmektedir. Şöyleki her toplumda, geçmişe oranla boşanma bugün çok daha yaygın ve çok daha büyük orandadır (Sezal,1996) .

Evliliğin dolayısıyla ailenin, meşrulaştırma biçimlerini üretimin biçimi, gelenekler, dini kurallar ve son olarak ta hukuk sistemi belirlemiştir. Toplum kendi mevcut düzenini korumak ve idare ettirmek yönündedir. Bu nedenle de bu düzenin sürdürülmesini sağlayan kurumları korumaya çalışır ve dolayısıyla toplum, evliliği bir kurum olarak zorlar. Aynı olgunun bir sonucu olarak ta yalnız yaşamaya karşı toplumsal bir tepki oluşur, Bekârlara ev verirken güçlük çıkarılması, bekâr kadının aileler tarafından dışlanması, evine giriş çıkış saatlerinin kısıtlanması, hem erkek hem de kadın bekârların istedikleri yere gidememeleri bu meşrulaştırmaya örnek olarak verilebilir (Tolan, 1990).

Evliliğin sosyal bir kurum olarak kabul edildiği toplumlarda boşanma hakkı yaşla ve geleneklerle kısıtlanmamış, ancak hiçbir zamanda ortadan kaldırılamamıştır. Üstelik boşanma hiçbir zaman teşvik edilen bir olgu da değildir. İçinde yaşadığımız çağda değişen teknolojiye ve değer yargılarında meydana gelen değişimlere bağlı olarak, boşanmaların arttığı söylenebilir (Yazıcıoğlu, 1995).

Ülkemizde Boşanmalarda % 2,7 artış olmuştur (<http://www.tuik.gov.tr>). Boşanan çiftlerin sayısı 2012 yılında, bir önceki yıla göre %2,7 artarak 123 325'e yükselmiştir. Kaba boşanma hızı 2012 yılında %1,64 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'de özellikle son on yıldaki oranlar, boşanmanın toplumumuz için sosyal problem olabilecek bir düzeyde seyrettiğini gösteriyor. 2007 yılından 2012 yılına kadar aradaki bir yıllık süreçte dahi % 30 luk bir artış göstermiş ve toplumu tehdit eder hale gelmiştir. Boşanmaların %39,6'sı evliliğin ilk beş yılı içinde gerçekleşmiştir. 2012 yılı içinde gerçekleşen boşanmaların %39,6'sı evliliğin ilk 5 yılı içinde, %21,2'si ise evlilik süresi 6-10 yıl arası olan çiftlerde gerçekleşmiştir.

Tablo 2 Türkiyedeki 2007 ve 2012 yılları arasında gözlenen boşanma sayıları

Yıl	2007		2008		2009		2010		2011		2012	
	Toplam	%	Toplam	%	Toplam	%	Toplam	%	Toplam	%	Toplam	%
0 - 1	3779	4,01	3910	3,93	4020	3,52	3967	3,35	4274	3,56	4080	3,3
1 - 5	35641	37,8	37318	37,4	41783	36,6	43310	36,5	44043	36,7	44797	36,3
6 - 10	20870	22,2	21335	21,4	23879	20,9	24940	21	24756	20,6	26144	21,2
11 - 15	12757	13,5	13863	13,9	16628	14,6	17528	14,8	17772	14,8	18225	14,8
16 +	21172	22,5	22997	23,1	27426	24	28433	24	28949	24,1	29772	24,1
Bilinmeyen	-	-	240	0,24	426	0,37	390	0,33	323	0,27	307	0,3
Toplam	94219	100	99663	100	114162	100	118568	100	120117	100	123325	100

(<http://www.tuik.gov.tr>).

Boşanmaların en yüksek olduğu bölge ‰ 2,30 ile Ege Bölgesi'dir. (www.tuik.gov.tr). İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) 1. Düzey'e göre 2012 yılında en yüksek kaba boşanma hızı ‰ 2,30 ile Ege Bölgesi'ndedir. Ege Bölgesi'ni ‰ 2,11 ile Batı Anadolu Bölgesi izlemektedir. Kaba boşanma hızının en düşük olduğu bölge ise ‰ 0,58 ile Ortadoğu Anadolu Bölgesi'dir (Tablo 2).

Tablo 3. İBBS 1. düzeye göre 2007 ve 2012 yılları arasındaki kaba boşanma hızı

İSTATİSTİKİ BÖLGE BİRİMLERİ SINIFLAMASI (İBBS)	2007	2008	2009	2010	2011	2012
TR Türkiye-Turkey	1,34	1,4	1,58	1,62	1,62	1,64
TR1-TR10-TR100 İstanbul	1,62	1,64	1,91	1,91	1,93	1,95
TR2 Batı Marmara (West Marmara)	1,49	1,53	1,75	1,83	1,85	1,77
TR3 Ege (Aegean)	1,89	2,06	2,26	2,33	2,29	2,3
TR4 Doğu Marmara (East Marmara)	1,34	1,41	1,56	1,68	1,69	1,73
TR5 Batı Anadolu (West Anatolia)	1,68	1,78	2	2,03	2,03	2,11
TR6 Akdeniz (Mediterranean)	1,46	1,55	1,75	1,81	1,87	1,84
TR7 Orta Anadolu (Central Anatolia)	1,43	1,49	1,66	1,7	1,59	1,67
TR8 Batı Karadeniz (West Black Sea)	1,18	1,23	1,37	1,38	1,37	1,36
TR9 Doğu Karadeniz (East Black Sea)	0,85	0,85	0,95	0,92	0,94	0,98
TRA Kuzeydoğu Anadolu (Northeast Anatolia)	0,49	0,5	0,58	0,58	0,56	0,59
TRB Ortadoğu Anadolu (Centraleast Anatolia)	0,5	0,5	0,59	0,59	0,51	0,58
TRC Güneydoğu Anadolu (Southeast Anatolia)	0,52	0,53	0,61	0,63	0,6	0,64

(www.tuik.gov.tr)

2.3.3. Türk Medeni Kanununda Boşanma ve Nedenleri

Türk medeni Kanununda boşanmaya ilişkin hükümler, 22.11.2001 tarihinde kabul edilen 4721 kanun 2. Kitabının 2. Bölümünde yer alan boşanma nedenleri 161, madde ile 166. Maddeler arasında düzenlenmiştir. Türk Medeni Kanununun da boşanma nedenleri özel nedenler ve genel nedenler olmak üzere iki temel ayrımı yapılmıştır. Kanunun özel olarak saydığı boşanma sebepleri; zina, hayata kast ve pek fena veya onur kırıcı davranış, akıl hastalığı ve Terk'tir. Kanun özel haller dışındaki genel boşanma sebeplerini ise evlilik birliğinin sarsılması adı altında tek bir başlık altında toplamıştır.

2.3.4. Boşanma sebepleri

2.3.4.1. Zina

MADDE 161. Eşlerden biri zina ederse, diğer eş boşanma davası açabilir.

Davaya hakkı olan eşin boşanma sebebini öğrenmesinden başlayarak altı ay ve her hâlde zina eyleminin üzerinden beş yıl geçmekle dava hakkı düşer. Affeden tarafın dava hakkı yoktur.

2.3.4.2. Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış

MADDE 162. Eşlerden her biri diğeri tarafından hayatına kastedilmesi veya kendisine pek kötü davranılması ya da ağır derecede onur kırıcı bir davranışta bulunulması sebebiyle boşanma davası açabilir.

Davaya hakkı olan eşin boşanma sebebini öğrenmesinden başlayarak altı ay ve her hâlde bu sebebin doğumunun üzerinden beş yıl geçmekle dava hakkı düşer. Affeden tarafın dava hakkı yoktur.

2.3.4.3. Suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme

MADDE 163. Eşlerden biri küçük düşürücü bir suç işler veya haysiyetsiz bir hayat sürer ve bu sebeplerden ötürü onunla birlikte yaşaması diğer eşten beklenemezse, bu eş her zaman boşanma davası açabilir.

2.3.4.4. Terk

MADDE 164. Eşlerden biri, evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerini yerine getirmemek maksadıyla diğeri terk ettiği veya haklı bir sebep olmadan ortak konuta dönmediği takdirde ayrılık, en az altı ay sürmüş ve bu durum devam etmekte ve istem üzerine hâkim tarafından yapılan ihtar sonuçsuz kalmış ise; terk edilen eş, boşanma davası açabilir. Diğeri ortak konutu terk etmeye zorlayan veya haklı bir sebep olmaksızın ortak konuta dönmesini engelleyen eş de terk etmiş sayılır.

Davaya hakkı olan eşin istemi üzerine hâkim, esasını incelemeyen yapacağı ihtarda terk eden eşe iki ay içinde ortak konuta dönmesi gerektiği ve dönmemesi hâlinde doğacak sonuçlar hakkında uyarıda bulunur. Bu ihtar gerektiğinde ilân yoluyla yapılır. Ancak, boşanma davası açmak için belirli sürenin dördüncü ayı bitmedikçe ihtar isteminde bulunulamaz ve ihtardan sonra iki ay geçmedikçe dava açılmaz.

2.3.4.5. Akıl hastalığı

MADDE 165. Eşlerden biri akıl hastası olup da bu % n ortak hayat diğer eş için çekilmez hâle gelirse, hastalığın geçmesine olanak bulunmadığı resmî sağlık kurulu raporuyla tespit edilmek koşuluyla bu eş boşanma davası açabilir.

2.3.4.6. Evlilik birliğinin sarsılması

MADDE 166. Evlilik birliği, ortak hayatı sürdürmeleri kendilerinden beklenmeyecek derecede temelinden sarsılmış olursa, eşlerden her biri boşanma davası açabilir.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen hâllerde, davacının kusuru daha ağır ise, davalının açılan davaya itiraz hakkı vardır. Bununla beraber bu itiraz, hakkın kötüye kullanılması niteliğinde ise ve evlilik birliğinin devamında davalı ve çocuklar bakımından korunmaya değer bir yarar kalmamışsa boşanmaya karar verilebilir.

Evlilik en az bir yıl sürmüş ise, eşlerin birlikte başvurması ya da bir eşin diğerinin davasını kabul etmesi hâlinde, evlilik birliği temelinden sarsılmış sayılır. Bu hâlde boşanma kararı verilebilmesi için, hâkimin tarafları bizzat dinleyerek iradelerinin serbestçe açıklandığına kanaat getirmesi ve boşanmanın malî sonuçları ile çocukların durumu hususunda taraflarca kabul edilecek düzenlemeyi uygun bulması şarttır. Hâkim, tarafların ve çocukların menfaatlerini göz önünde tutarak bu anlaşmada gerekli gördüğü değişiklikleri yapabilir. Bu değişikliklerin taraflarca da kabulü hâlinde boşanmaya hükmolunur. Bu hâlde tarafların ikrarlarının hâkimi bağlamayacağı hükmü uygulanmaz.

Boşanma sebeplerinden herhangi biriyle açılmış bulunan davanın reddine karar verilmesi ve bu kararın kesinleştiği tarihten başlayarak üç yıl geçmesi hâlinde, her ne sebeple olursa olsun ortak hayat yeniden kurulamamışsa evlilik birliği temelden sarsılmış sayılır ve eşlerden birinin istemi üzerine boşanmaya karar verilir (<http://www.mevzuat.gov.tr>).

3. BÖLÜM YÖNTEM

Bu araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modelindeki amaç mevcut durumu olduğu şekliyle betimlemektedir (Karasar, 2012).

3.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evrenine 2007-2011 yılları arasında Kocaeli il genelinde boşanmış 11574 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Kocaeli il genelini temsil edecek şekilde 12 ilçeden Tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 342 kişiden oluşmaktadır. Bu kişilerin % 77 kadın % 23 erkekten oluşmaktadır.

Tablo 4. Araştırmada görüşülen bireylerin ilçelere göre dağılımı

İlçe	Sayı	%
Başiskele	14	4
ayırova	22	6
Darıca	27	8
Derince	60	18
Dilovası	20	6
Gebze	17	5
Gölcük	41	12
İzmit	61	18
Kandıra	18	5
Karamürsel	21	6
Kartepe	22	6
Körfez	19	6
Toplam	342	100

3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgiler, boşanma öncesi, boşanma süresi ve boşanma sonrası bilgilerden oluşan anket hazırlanmıştır. Anket Kocaeli ili genelinde 342 kişiye uygulanmıştır. Bu anket ile ailede, dağılma ve parçalanma sürecini ifade eden boşanmada geçimsizliğin boyutları ve bunu etkileyen faktörlerin ortaya konması amacıyla düzenlenen soru formu hazırlanmıştır. Hazırlanan soru kâğıdı çoktan seçmeli ve Likert tipi sorular olmak üzere 18 sorudan oluşmaktadır. Verilerin doğruluğu ve geçerliliği için gerekli olan bilimsel sınırlılıklar yerine getirilmiştir.

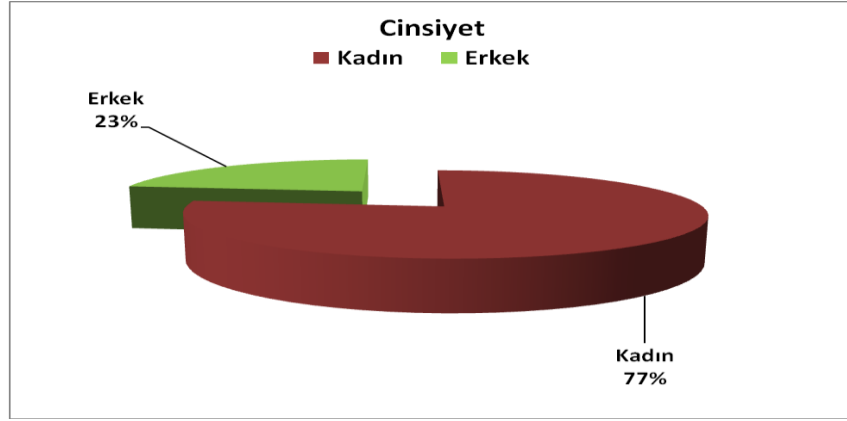
4. BÖLÜM BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde katılımcılardan elde edilen veriler üzerinde betimsel analizler yapılmıştır.

4.1. CİNSİYET

Tablo 5. Araştırmaya katılan boşanmış bireylerin cinsiyetlerine göre dağılımları

Cinsiyet	Sayı	%
Kadın	264	77
Erkek	78	23
Toplam	342	100

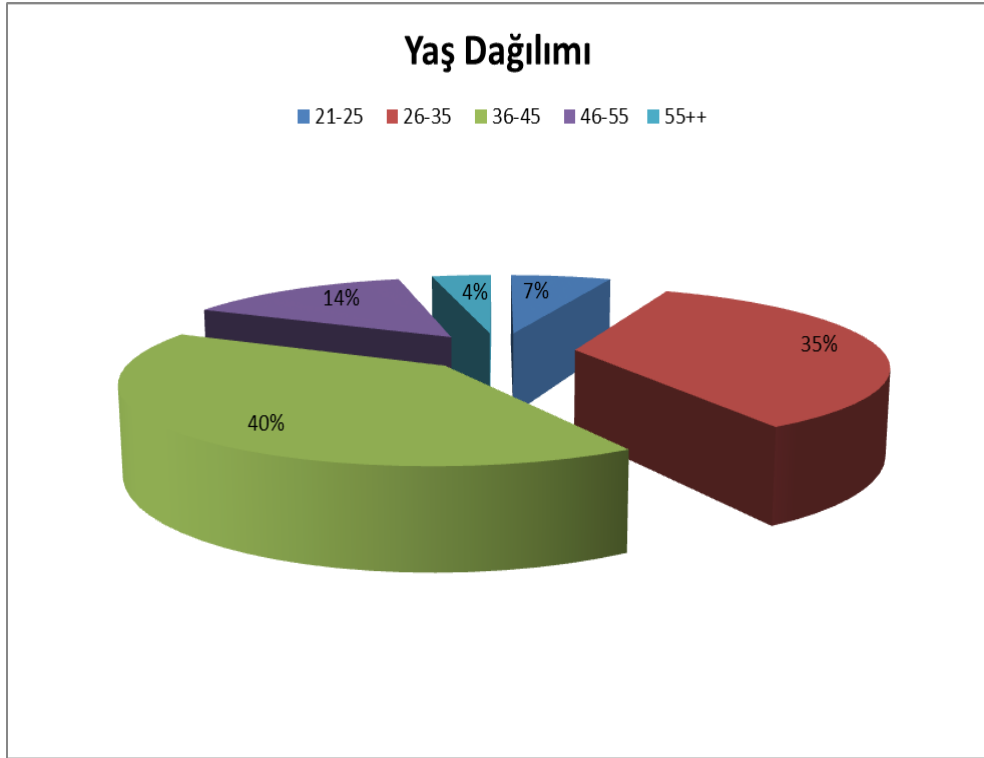
Şekil 1. Cinsiyet

Araştırmada görüşülen 342 kişi üzerinde uygulanan anketin, % 77'sini kadınlar, % 23'ünü erkekler oluşturmaktadır.

4.2. YAŞ

Tablo 6. Yaş dağılımı

Yaş Grubu	Sayı	%
21-25	22	6
26-35	120	35
36-45	138	40
46-55	49	14
55++	13	4
Toplam	342	100

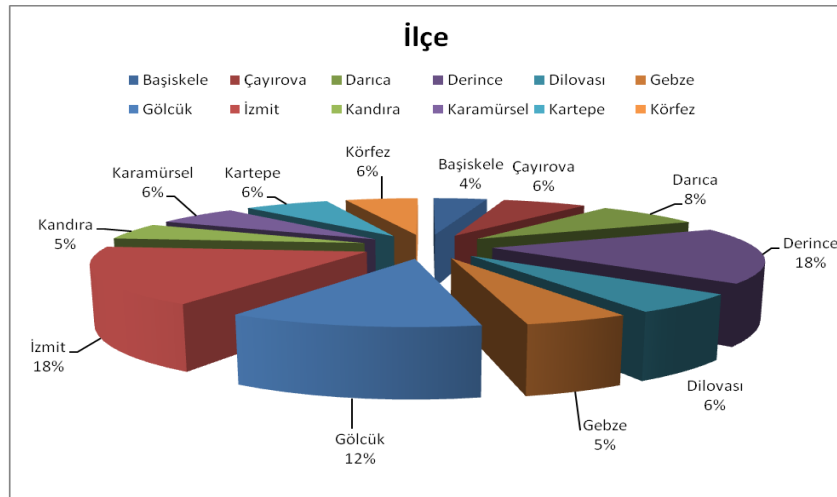
Şekil 2. Yaş dağılımı

Tablo'ya bakıldığında en yüksek boşanma oranının %40 ile 36-45 yaş grubunda olduğu ve sırasıyla %35 ile 26-35 grubu, %14 ile 46-55 yaş grubu takip ettiği görülmektedir. 55 yaş ve üstü için oran %7'dir.

4.3. İLÇELERE GÖRE BOŞANMA ORANI DAĞILIMI

Tablo 7. İlçelere göre boşanma oranı dağılımı

İlçe	Sayı	%
Başiskele	14	4
Çayırova	22	6
Darica	27	8
Derince	60	18
Dilovası	20	6
Gebze	17	5
Gölcük	41	12
İzmit	61	18
Kandıra	18	5
Karamürsel	21	6
Kartepe	22	6
Körfez	19	6
Toplam	342	100%

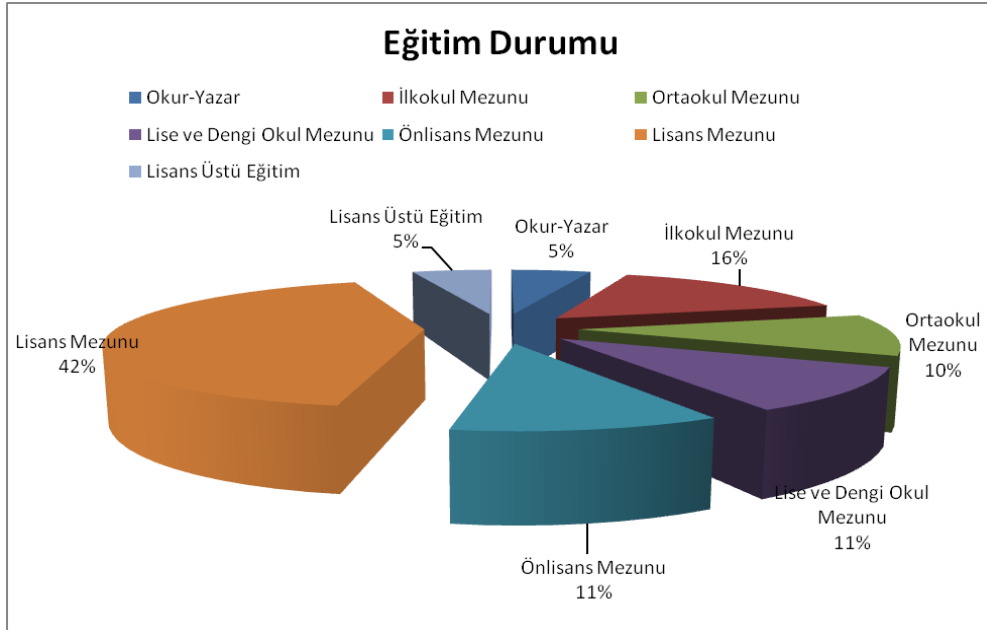
Şekil 3. İlçelere göre boşanma oranı dağılımı

Yapılan anket uygulamaları arasında en yüksek oran % 18 ile İzmit ve Derince ilçeleri yer almaktadır. Bu ilçelerin % 12 ile Gölcük takip etmektedir. En düşük oran ise % 4 ile Başiskele ilçesi yer almaktadır.

4.4. EĞİTİM DURUMU

Tablo 8. Eğitim durumu

Eğitim Durumu	Sayı	%
Okur-Yazar	18	5%
İlkokul Mezunu	54	16
Ortaokul Mezunu	36	11
Lise ve Dengi Okul Mezunu	36	11
Önlisans Mezunu	36	11
Lisans Mezunu	144	42
Lisans Üstü Eğitim	18	5
Toplam	342	100

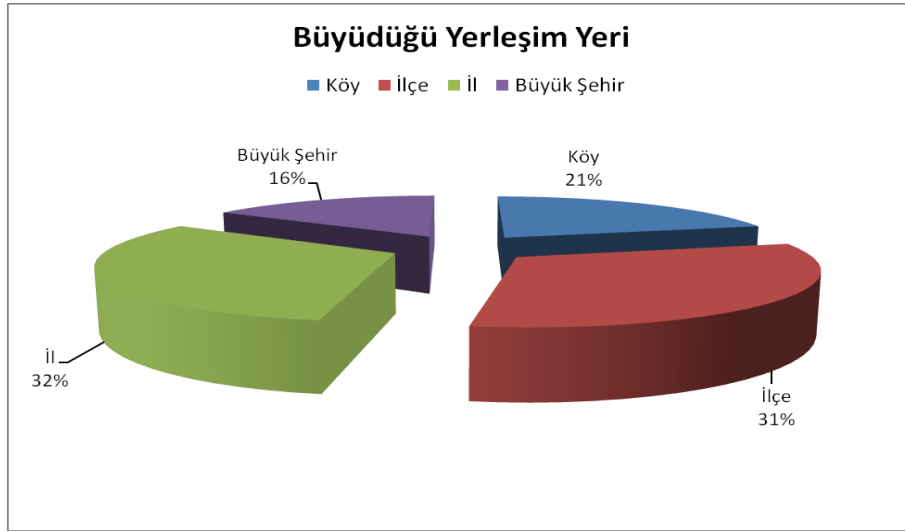
Şekil 4. Eğitim durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eğitim Durumu” sorusuna boşanma oranlarının eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında; % 11 oranında lise ve dengi okul mezunu, % 16 oranında ilkokul mezunu, % 42 oranında lisans mezunu, % 5 oranında lisans üstü mezunu ve % 5 oranında okur-yazar ama herhangi bir okuldan mezun olmayanlar oluşturmaktadır.

4.5. YERLEŞİM YERİ BİLGİLERİ

Tablo 9. Yerleşim yeri bilgileri

Büyüdüğü Yerleşim Yeri	Sayı	%
Köy	72	21
İlçe	108	32
İl	108	32
Büyük Şehir	54	16
Toplam	342	100%

Şekil 5. Yerleşim yeri bilgileri

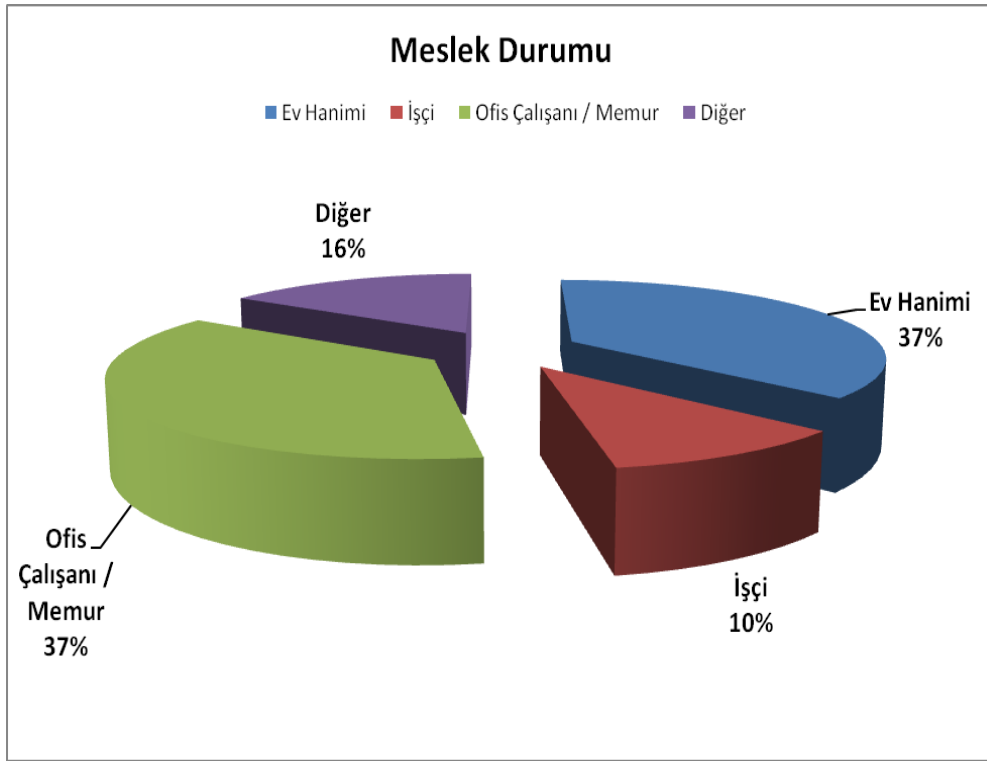
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Yerleşim Yeri Bilgileri“ sorusunda yerleşim merkezine bakıldığında boşananların % 32’sinin yaşamlarının büyük kısmını il ve ilçe merkezinde geçirdikleri saptanmıştır. Bunu % 16 ile yaşamlarının büyük kısmını büyükşehir merkezinde geçirenler izlemiştir. Yaşamlarının büyük kısmını köy ve bucakta geçirenlerin oranı ise oldukça düşüktür % 21’dir.

4.6. MESLEK DURUMU

Tablo 10. Meslek durumu

Evlilik Esnasında Yapılan İş Kolu	Sayı	%
Ev Hanımı	126	37
İşçi	36	11
Ofis Çalışanı / Memur	126	37
Diğer	54	16
Toplam	342	100

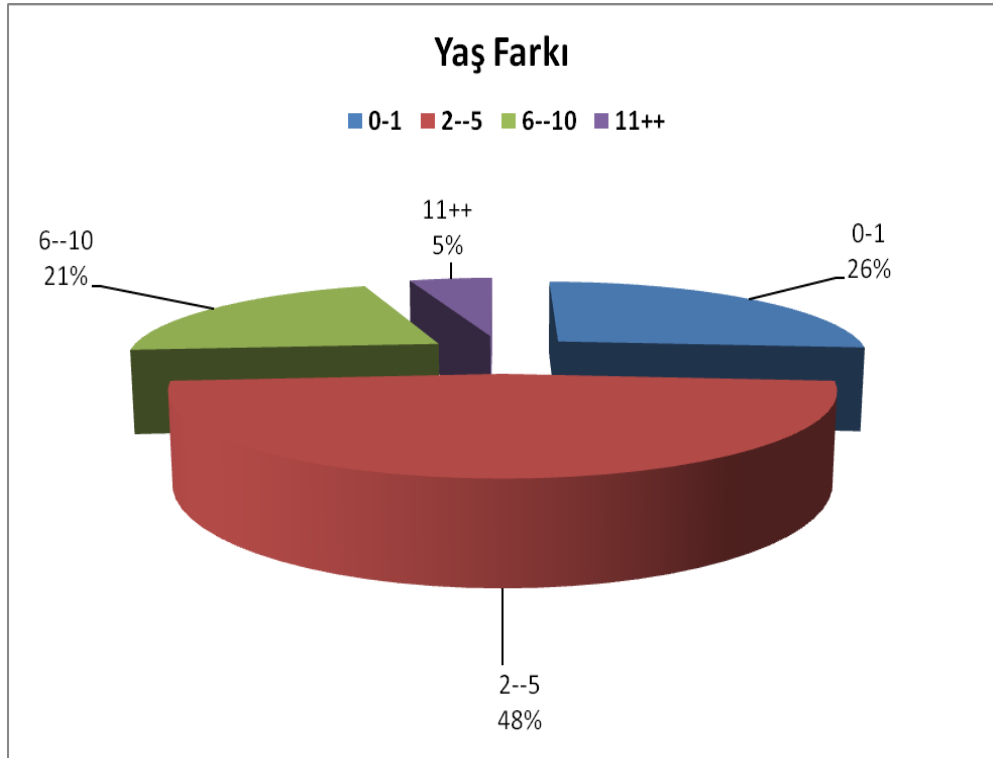
Şekil 6. Meslek durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen soruda bireylerin “Meslekleri ve Çalışma Hayatına İlişkin Olarak” evli olunan dönemde yapılan iş ile eşlerinin yaptıkları iş, çalışma hayatına başlama zamanları (sonradan işe başlayanlar için) ve çalışmalarının öncelikli nedenleri ile ilgili bulgular elde edilmiştir. Evli olunan dönemde kadınların (%37) ev hanımı olduğu saptanmıştır. % 37’si memur/ofis çalışanı, % 11’i işçi / hizmetli olarak çalışmaktadır.

4.7. EŞLER ARASI YAŞ FARKI

Tablo 11. Evlilikte eşler arasındaki yaş farkı

Yaş Farkı	Sayı	%
0-1	90	26
2-5	162	47
6-10	72	21
11+	18	5
Toplam	342	100

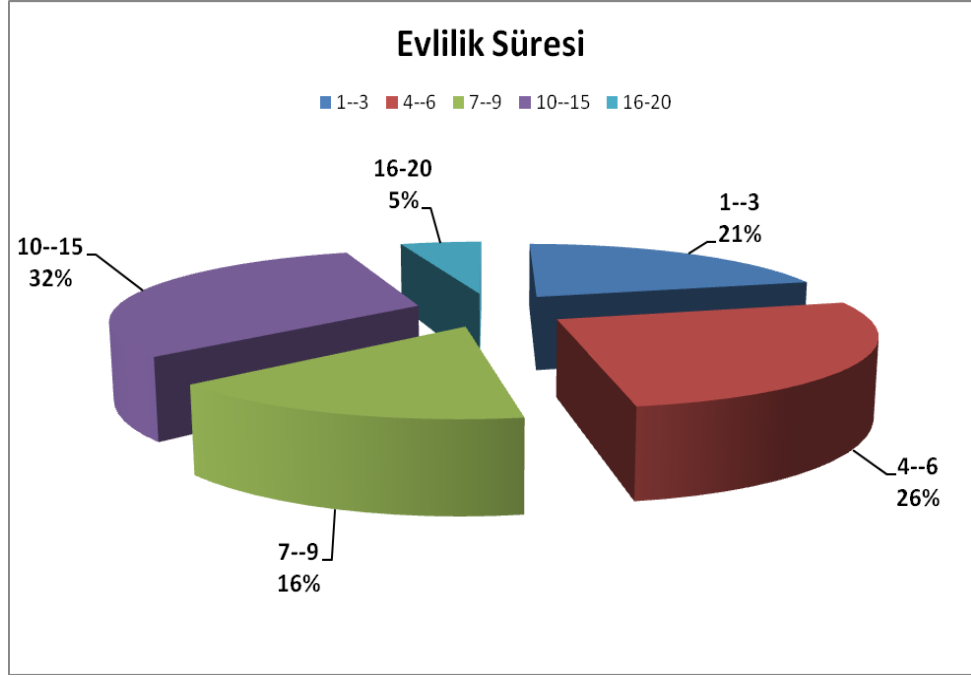
Şekil 7. Evlilikte eşler arasındaki yaş farkı

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evlilikte Eşler Arasındaki Yaş Farkı“ sorusuna bakıldığında %48 ile 2 ile 5 yaş fark aralığında olduğu görülmektedir. Bu durum Türk toplumunda evlilikte Erkeğin kadından daha büyük olması yönündeki genel uygulamaya paralellik göstermektedir. Aradaki yaş farkının 11 yaş ve üzerinde olması ise oldukça düşük oranlarda rastlanan bir durum olarak tespit edilmiştir.

4.8. EVLİLİK SÜRESİ

Tablo 12. Evlilik süresi

Evlilik Süresi	Sayı	%
1-3	72	21
4-6	90	26
7-9	54	16
10-15	108	32
16-20	18	5
Toplam	342	100

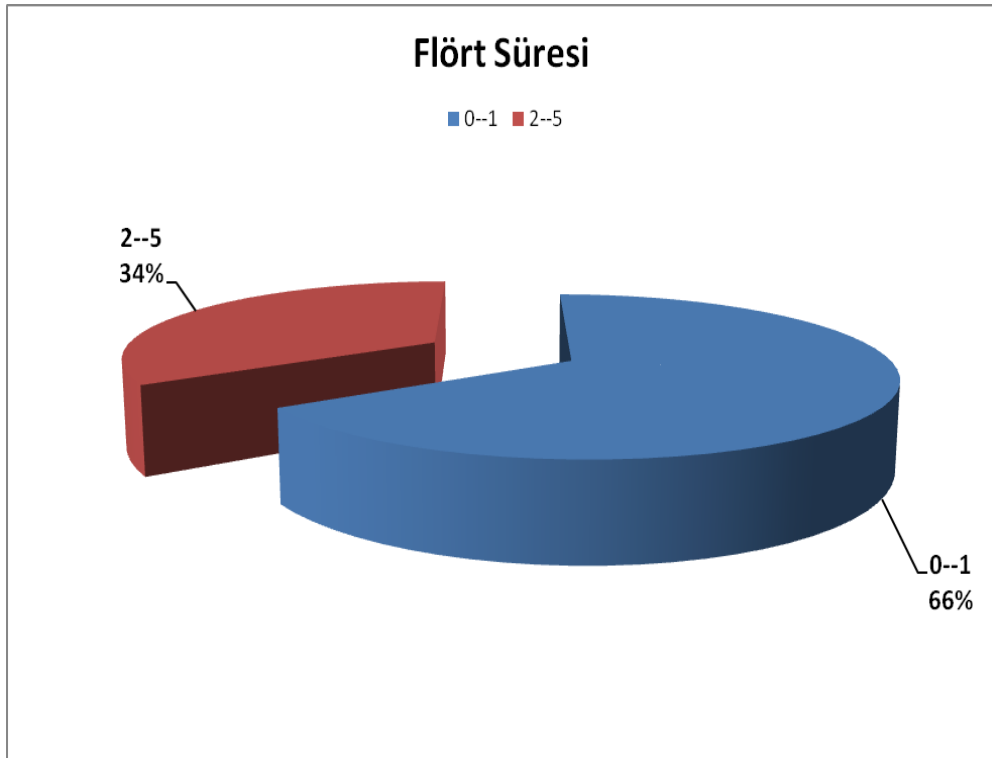
Şekil 8. Evlilik süresi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evlilik Süresi” sorusuna bakıldığında en fazla %32 oranında 10-15 yıl arası evli kaldığı saptanmıştır. Bu durumu 4-6 yıl %26, 1-3 yıl %21, 7-9 yıl %16, 16-20 yıl %5 olarak saptanmıştır.

4.9. FLÖRT SÜRESİ

Tablo 13. Flört süresi

Arkadaşlık / flört süreniz	Sayı	%
0-1	226	66
2-5	116	34
Toplam	342	100

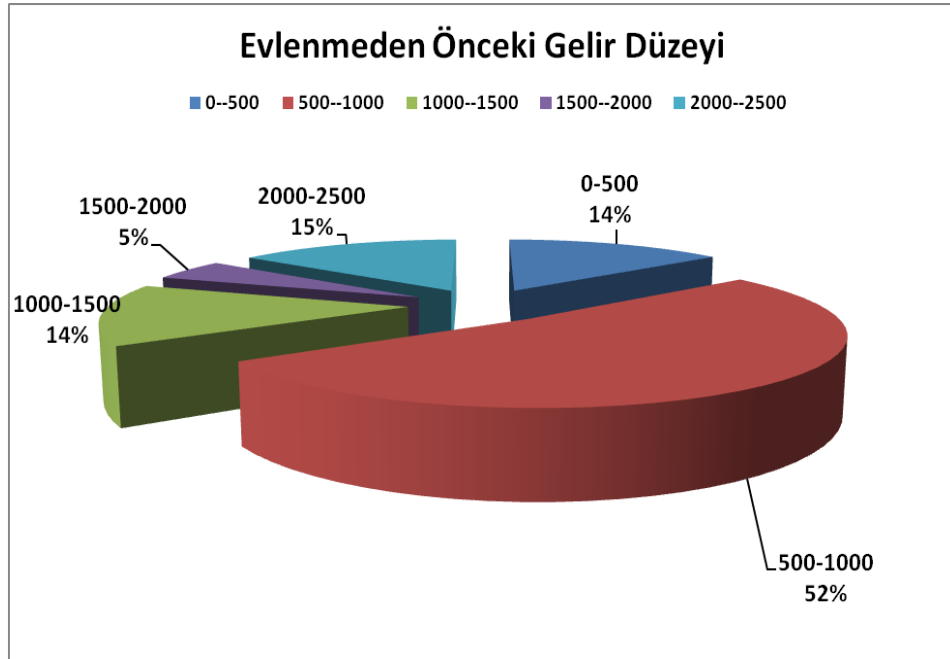
Şekil 9. Flört süresi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Flört Süresi” sorusuna bakıldığında en fazla % 66 oranında 0-1 yıl arası arkadaşlık dönemi geçirdiği görülmüştür. Bu durumu % 34 ile 2-5 yıl takip etmektedir.

4.10. EVLENMEDEN ÖNCEKİ DÖNEMDEKİ GELİR DÜZEYİ

Tablo 14. Evlenmeden önceki gelir düzeyi

Evlenmeden Önceki Dönemdeki Gelir Düzeyi	Sayı	%
0—500	49	14
500--1000	177	52
1000--1500	49	14
1500--2000	17	5
2000--2500	50	15
Toplam	342	100

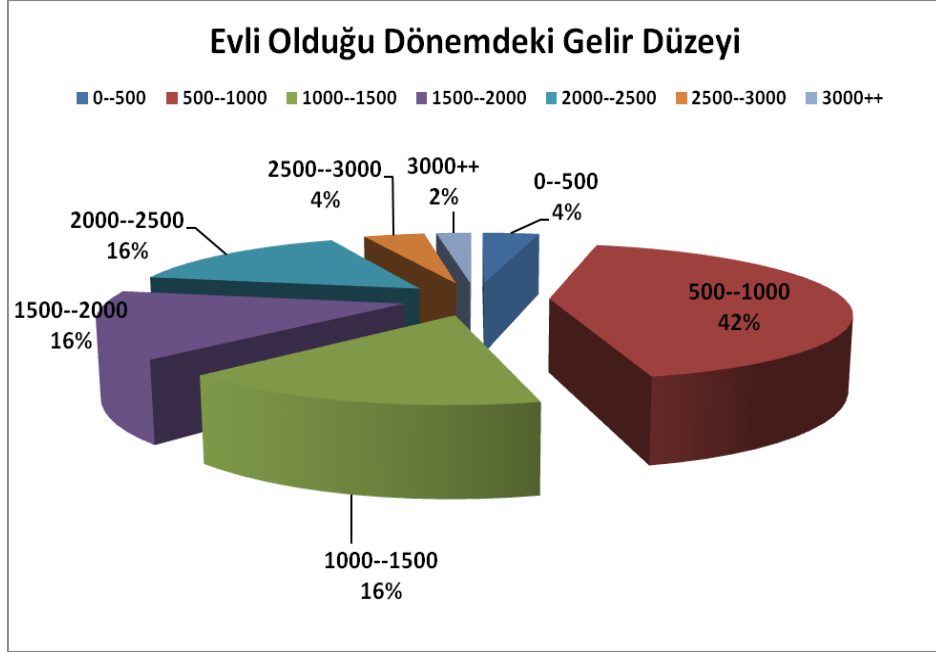
Şekil 10. Evlenmeden önceki gelir düzeyi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evlenmeden Önceki Dönemdeki Gelir Düzeyi” konusunda, araştırmaya katılanların önemli bir kesiminin % 52’lik büyük bir çoğunluğunun 500-1000 TL arası gelir düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

4.11. EVLİ OLDUĞU DÖNEMDEKİ GELİR DÜZEYİ

Tablo 15. Evli olduğu dönemdeki gelir düzeyi

Evli Olduğu Dönemdeki Gelir Düzeyi	Sayı	%
0--500	13	4
500--1000	145	42
1000--1500	55	16
1500--2000	54	16
2000--2500	53	15
2500--3000	14	4
3000++	8	2
Toplam	342	100

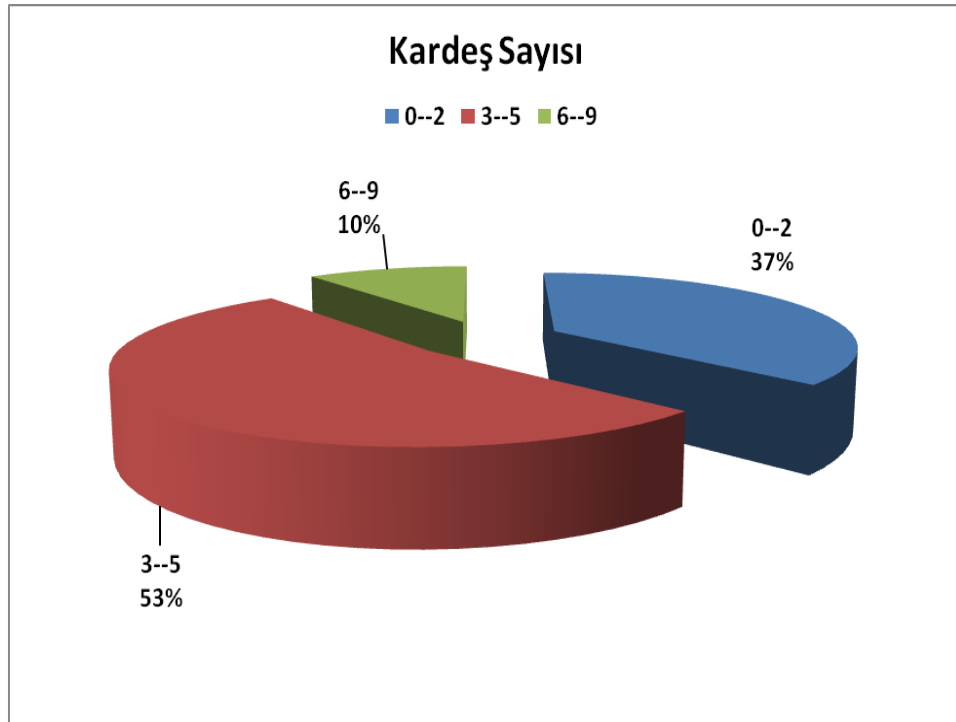
Şekil 11. Evli olduğu dönemdeki gelir düzeyi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evli Olduğu Dönemdeki Gelir Düzeyi” sorusuna, araştırmaya katılanların en büyük oranını temsil eden %42’lik bölümünün 500-1000 TL arası gelir düzeyine sahip oldukları, en küçük oranı temsil eden %2’lik bölümün ise 3000 TL ve üzeri gelire sahip oldukları görülmektedir.

4.12. KARDEŞ SAYISI

Tablo 16. Kardeş sayısı

Kardeş Sayısı	Sayı	%
0--2	126	37
3--5	180	53
6--9	36	11
Toplam	342	100

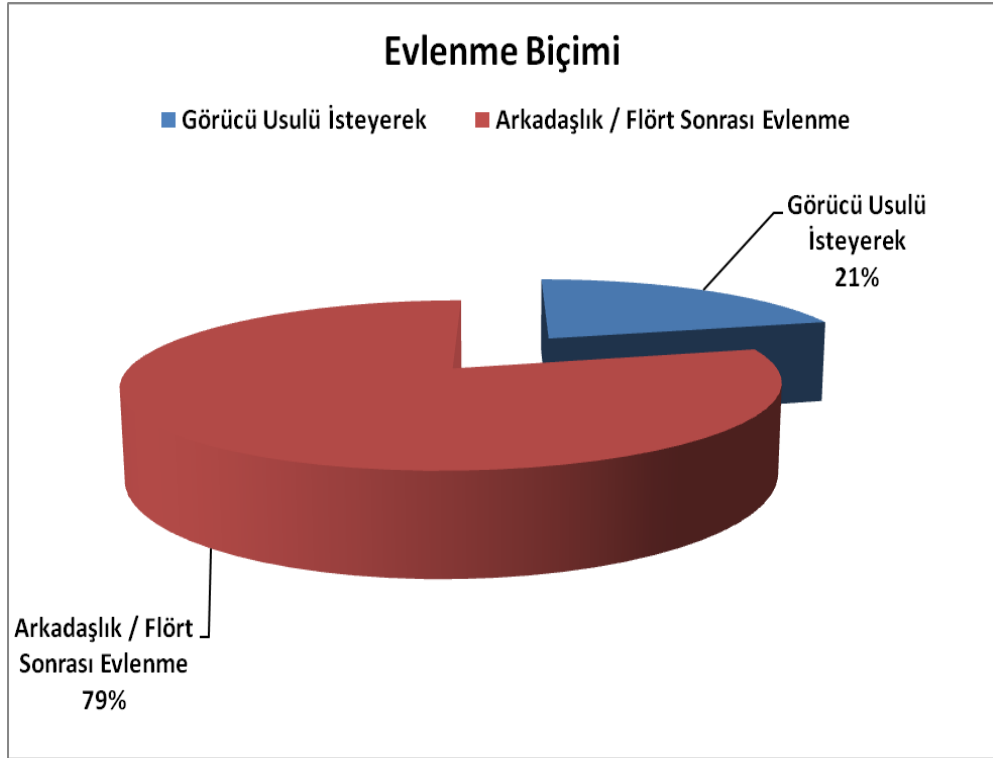
Şekil 12. Kardeş sayısı

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Siz De Dahil Kaç Kardeşsiniz?” Sorusuna verilen cevaplara göre % 37’sinin kendileri de dahil olmak üzere üç ve daha fazla kardeş oldukları görülmüştür.

4.13. EVLENME BİÇİMİ

Tablo 17. Evlenme biçimi

Evlenme Şekli	Sayı	%
Görücü Usulü İsteyerek	72	21
Arkadaşlık / Flört Sonrası Evlenme	270	79
Toplam	342	100

Şekil 13. Evlenme biçimi

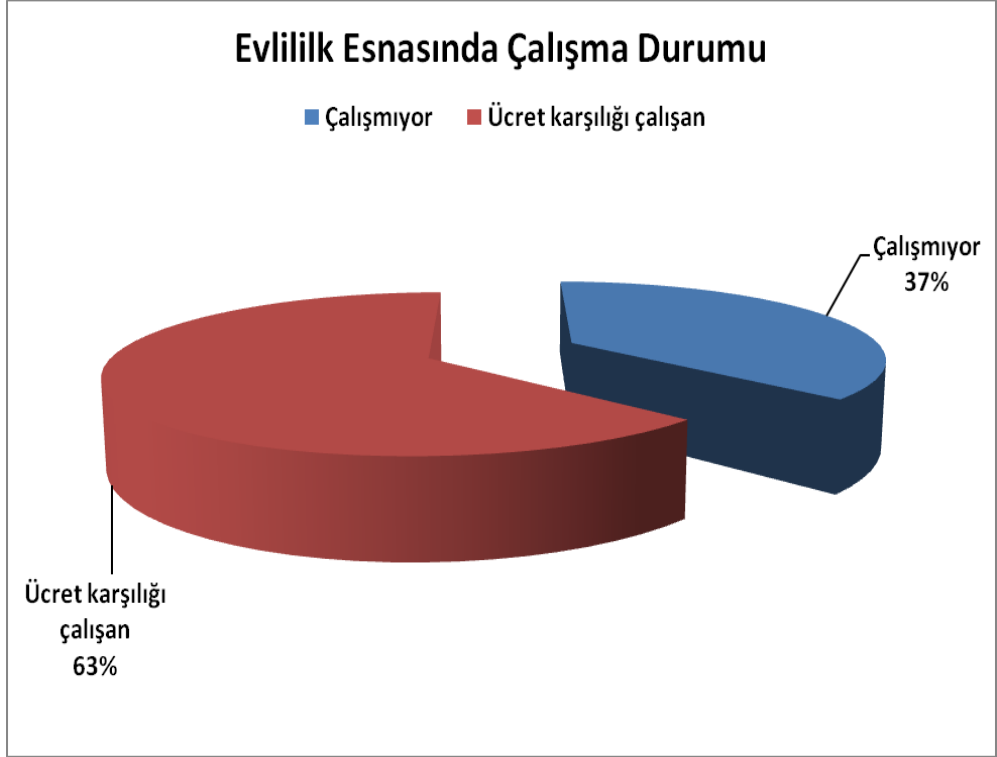
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Boşandığınız eşinizle nasıl evlendiniz?” sorusuna cevap olarak (% 79) arkadaşlık ve flört sonrası evlendiklerini söylemişlerdir. Kadınların % 21’i ise görücü usulü ile evlenmiştir. Bu verilere göre görücü usulü evlilik yapanların boşanma oranları daha düşüktür.

4.14. EVLİLİK ESNASINDA ÇALIŞMA DURUMU

Tablo 18. Evlilik esnasında çalışma durumu

Evlilik Esnasında Çalışma Durumu	Sayı	%
Çalışmıyor	126	37
Ücret karşılığı çalışan	216	63
Toplam	342	100

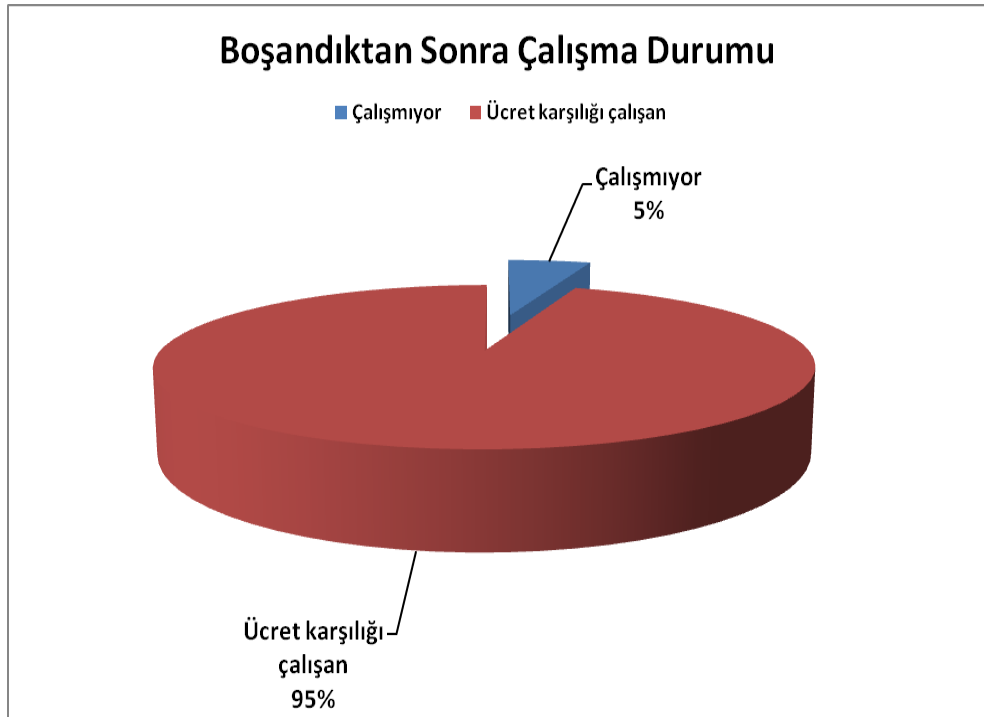
Şekil 14. Evlilik esnasında çalışma durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evlilik Esnasında Çalışma Durumunu” sorusuna bakıldığında %63’lük dilimin ücret karşılığı çalıştığı, %37’lik dilimin ise herhangi bir işte çalışmadığı görülmektedir. Evlilik sürecinde tarafların çalışmaması birey ve aile üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir.

4.15. BOŞANDIKTAN SONRA ÇALIŞMA DURUMU

Tablo 19. Boşandıktan sonra çalışma durumu

Boşandıktan Sonra Çalışma Durumu	Sayı	%
Çalışmıyor	18	5
Ücret karşılığı çalışan	324	95
Toplam	342	100

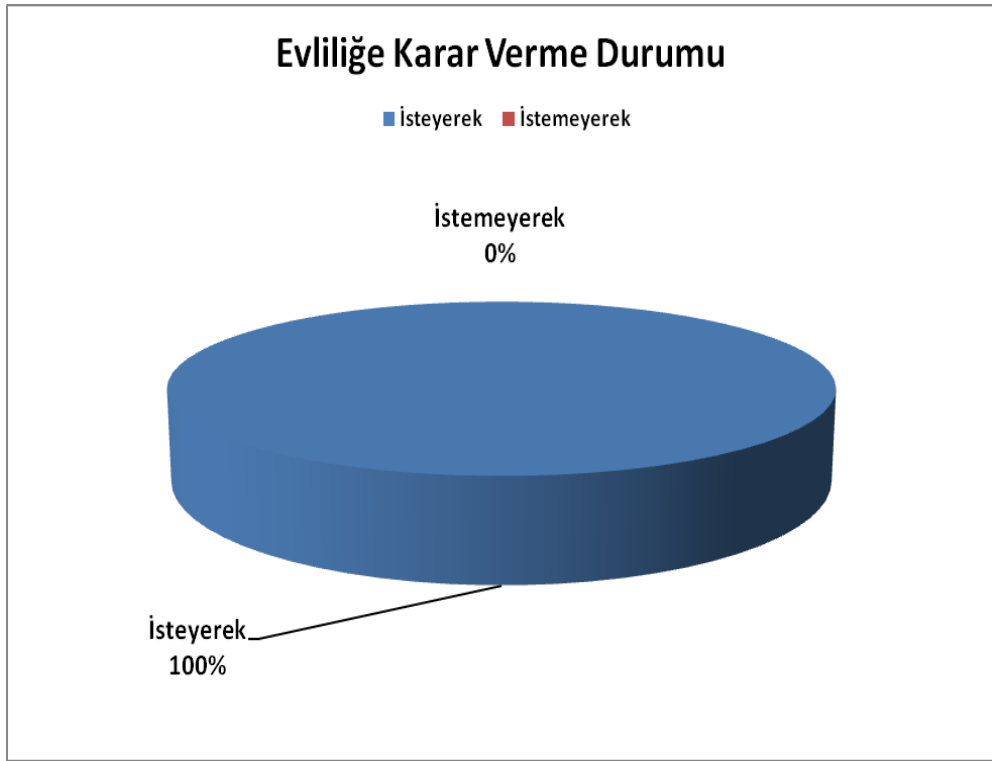
Şekil 15. Boşandıktan sonra çalışma durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Boşandıktan Sonra Çalışma Durumu” sorusuna boşandıktan sonra çalışma durumuna bakıldığında % 95’ lik oranın ücret karşılığı çalıştığı %5 lik oranın ise ücret karşılığı çalışmadığı görülmektedir. Bir önce ki tabloda evlilik esnasında çalışmayan %37’lik oranın çeşitli nedenlerle çalışma hayatına katıldığı gözlenmektedir. Boşanma sonrası çalışma hayatına girenlerin oranın artması kişilerin bireysel olarak yaşama tutunmasına bağlanabilir.

4.16. EVLİLİĞE KARAR VERME

Tablo 20. Evliliğe karar verme durumu

Evlenme Şekli	Sayı	%
İsteyerek	342	100
İstemeyerek	0	0
Toplam	342	100

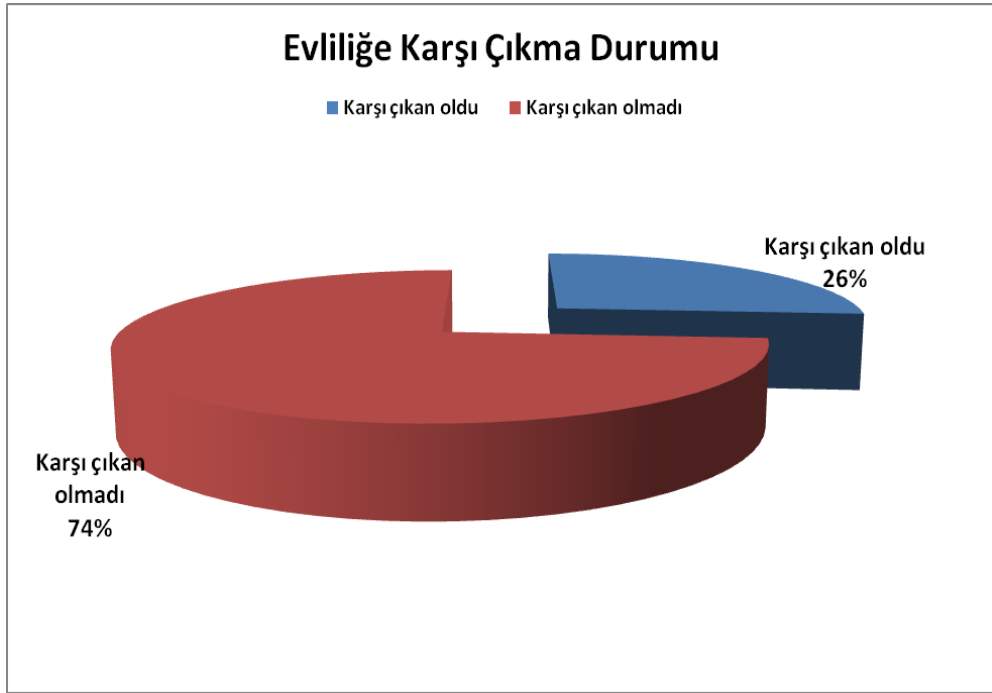
Şekil 16. Evliliğe karar verme durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğe Nasıl Karar Verdiniz?” Sorusuna kadınların % 100’ü “isteyerek” cevabını vermiştir. Bununla ilgili olarak evlilikte çiftlerin rızasının olması ve duygusal bağın bulunmasının, beraberlikte yaşanan olumsuzlukların ve sorunların çözümlenmesinde tek başına yeterli olmadığı için boşanma noktasına geldiği söylenebilir.

4.17. EVLİLİĞE KARŞI ÇIKMA DURUMU

Tablo 21. Evliliğe karşı çıkma durumu

Evliliğe Karşı Çıkma Durumu	Sayı	%
Karşı çıkan oldu	90	26
Karşı çıkan olmadı	252	74
Toplam	342	100

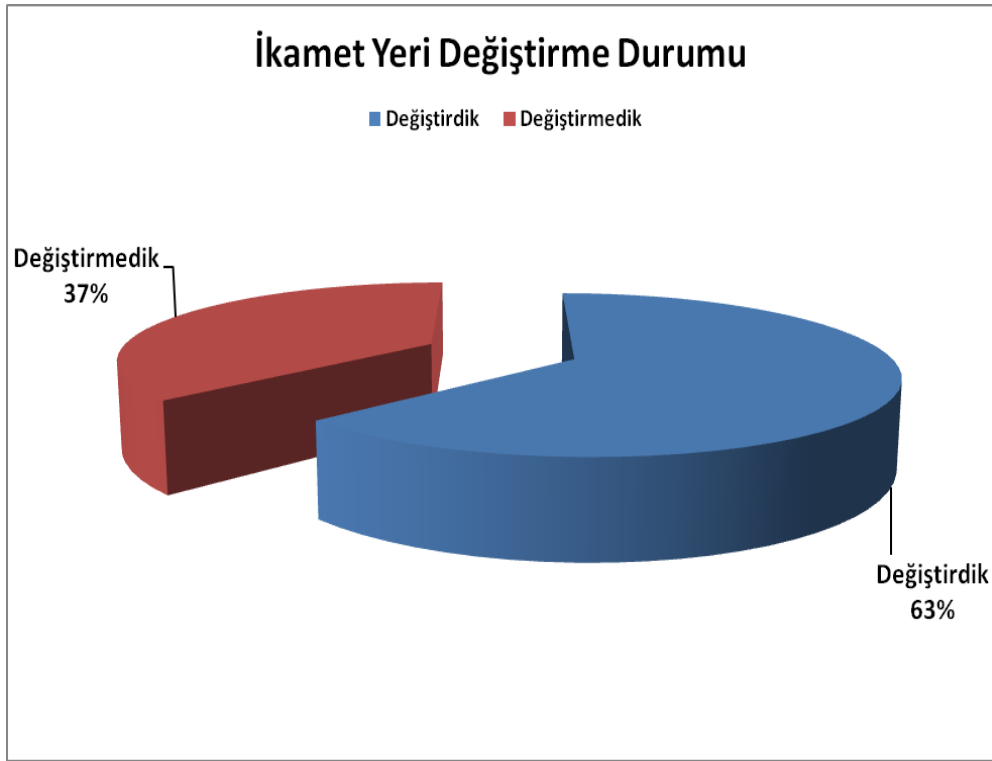
Şekil 17. Evliliğe Karşı Çıkma Durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğe Karşı Çıkma Durumu“ sorusuna boşananların evlilik sürecinde aileler arası iletişim ve etkileşime ilişkin yapısal özellikler çeşitli sorulardan elde edilen bulguların değerlendirilmesiyle ortaya konmuştur. Bu konuda görüşmeye katılan kadın ve erkeklerin evliliklerine aileleri ve çevrelerinden karşı çıkanların olup olmadığı hususuna ilişkin sorular sorulmuştur. Görüşülen kişilerin % 74’ü ailelerinde evliliklerine karşı çıkan olmadığını belirtirken, evliliğine karşı çıktığını söyleyenlerin oranı % 26 olarak bulunmuştur.

4.18. İKAMET YERİ DEĞİŞTİRME DURUMU

Tablo 22. İkamet yeri değiştirme durumu

İkamet Yeri Değiştirme Durumu	Sayı	%
Değiştirdik	216	63
Değiştirmedik	126	37
Toplam	342	100

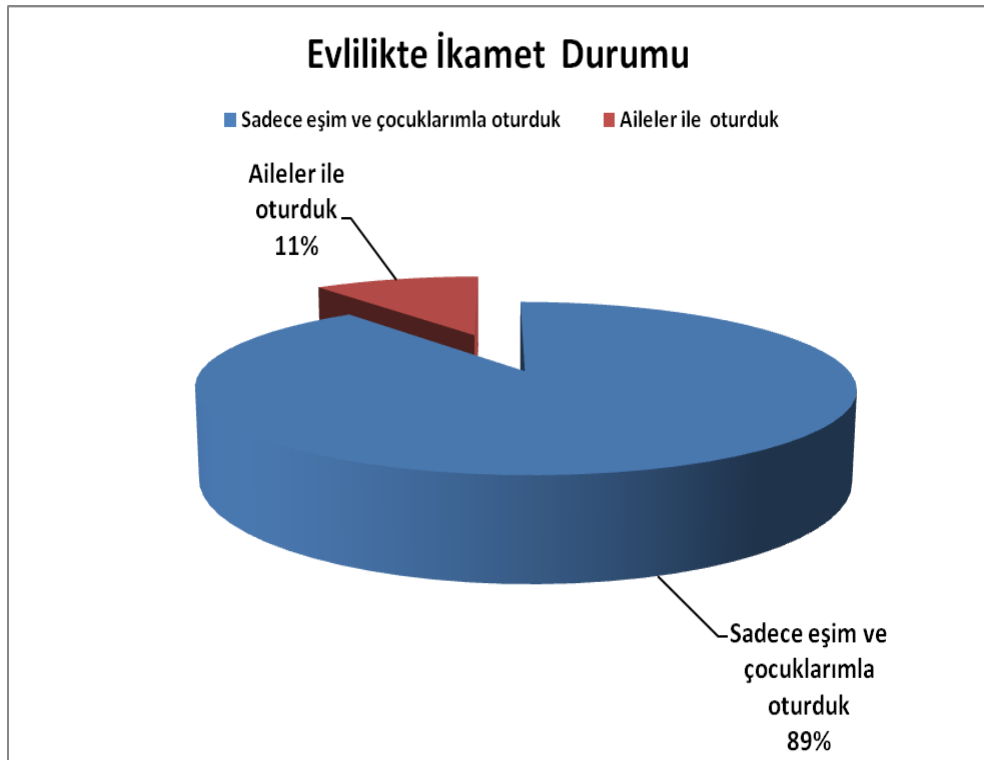
şekil 18. İkamet yeri değiştirme durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evlilikle Birlikte İkamet Ettiğiniz Yerleşim Birimini Değiştirdiniz mi?” Sorusuna verilen cevaplara bakıldığında, ikamet yerini değiştirenlerin oranı % 63 olarak bulunmuştur. İkamet değiştirme oranının yüksek olması boşanma ile doğrudan alakalıdır. nk g psikolojisi sosyolojik bir olgudur. Bireyler ve ilişkiler üzerindeki etkisi de kaçınılmazdır. G, özellikle kültürel ve sosyolojik olarak size uzak bir ikamet yerine ise olumsuz etkisi daha fazladır.

4.19. EVLİLİKTE İKAMET DURUMU

Tablo 23. Evlilikte ikamet durumu

Evlilikte İkamet Durumu	Sayı	%
Sadece eşim ve çocuklarımla oturduk	306	89
Aileler ile oturduk	36	11
Toplam	342	100

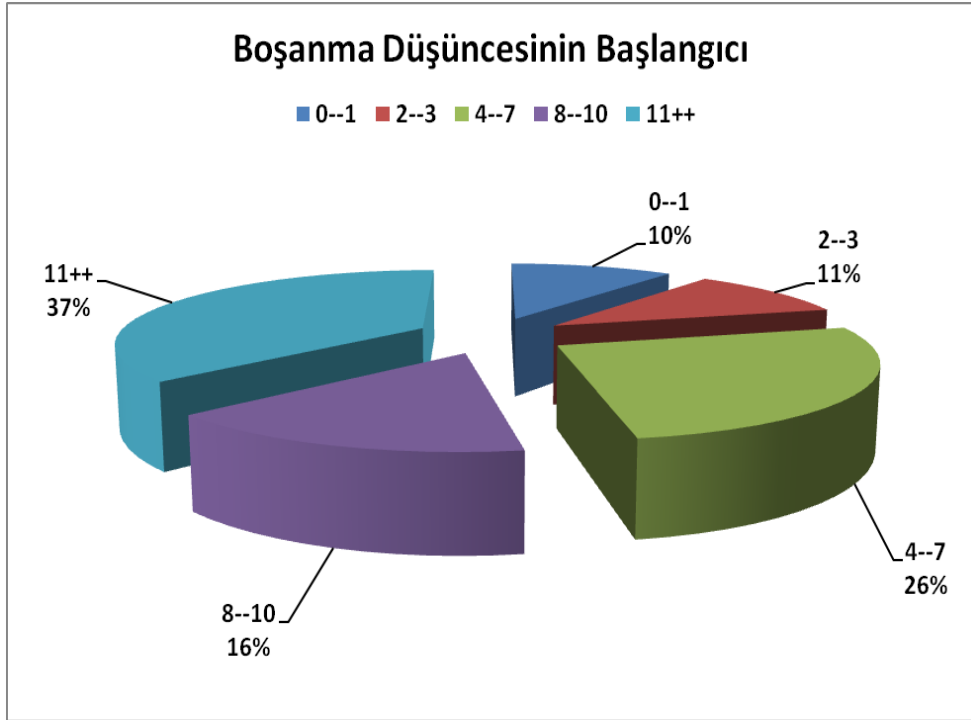
Şekil 19. Evlilikte ikamet durumu

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evli Olunan Dönemde Hanede Kimlerle Oturulduğu” konusunda, araştırmaya katılanların önemli bir kesiminin (%89) “çekirdek aile” olarak yaşadıkları görülmektedir. Geriye kalanların % 11’inin çeşitli biçimlerde olmak üzere “geniş aile” olarak yaşadıkları anlaşılmaktadır.

4.20. BOŞANMA DÜŞÜNCESİNİN BAŞLANGICI

Tablo 24. Boşanma düşüncesinin başlangıcı

Boşanma Düşüncesinin başlangıcı	Sayı	%
0—1	36	11
2—3	36	11
4—7	90	26
8—10	54	16
11++	126	37
Toplam	342	100

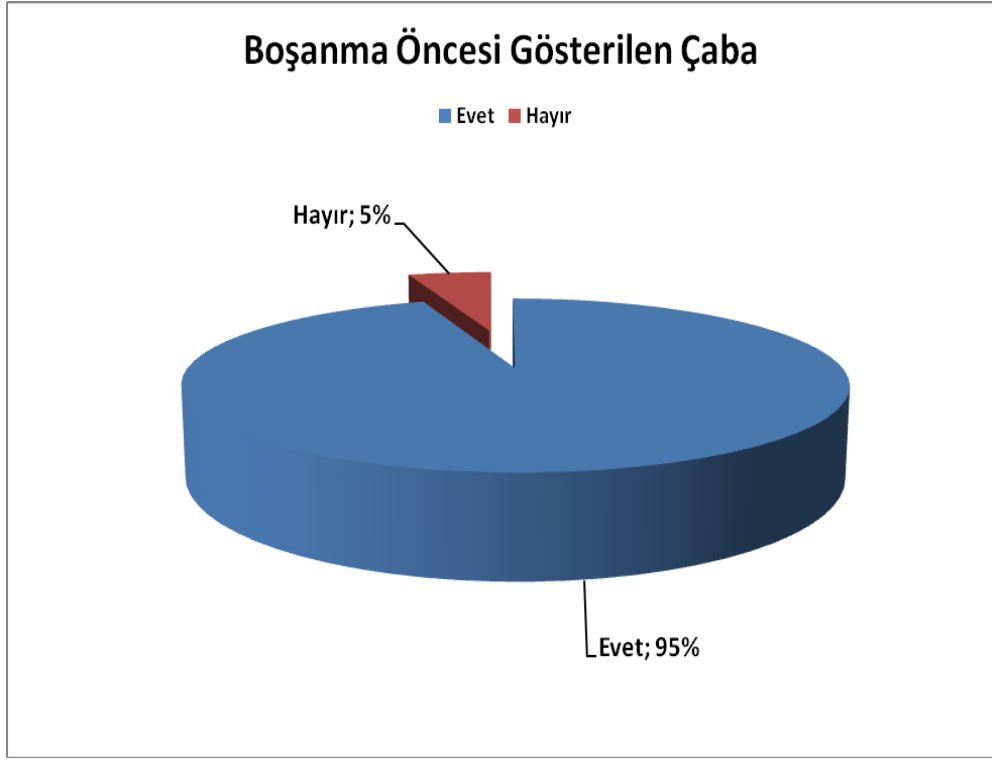
Şekil 20. Boşanma düşüncesinin başlangıcı

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Boşanma Düşüncesinin Başlangıcı” sorusuna “%37 si 11 yıl ve üstü bir sürede boşanma kararını almışlardır. 4-7 yıl da boşanma kararı alanlar %26 iken, 8-10 yıl diyenler %16, 2 yıl ve aşağısı %11 olarak saptanmıştır.

4.21. BOŞANMA ÖNCESİ GÖSTERİLEN ÇABA

Tablo 25. Boşanma öncesi gösterilen çaba

Boşanma Öncesi Gösterilen Çaba	Sayı	%
Evet	324	95
Hayır	18	5
Zaman zaman	0	0
Toplam	342	100%

Şekil 21. Boşanma öncesi gösterilen çaba

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Boşanma öncesi gösterilen çaba'nın” %'95 olduğu, %5'lik bölümün ise herhangi bir çaba göstermediği saptanmıştır.

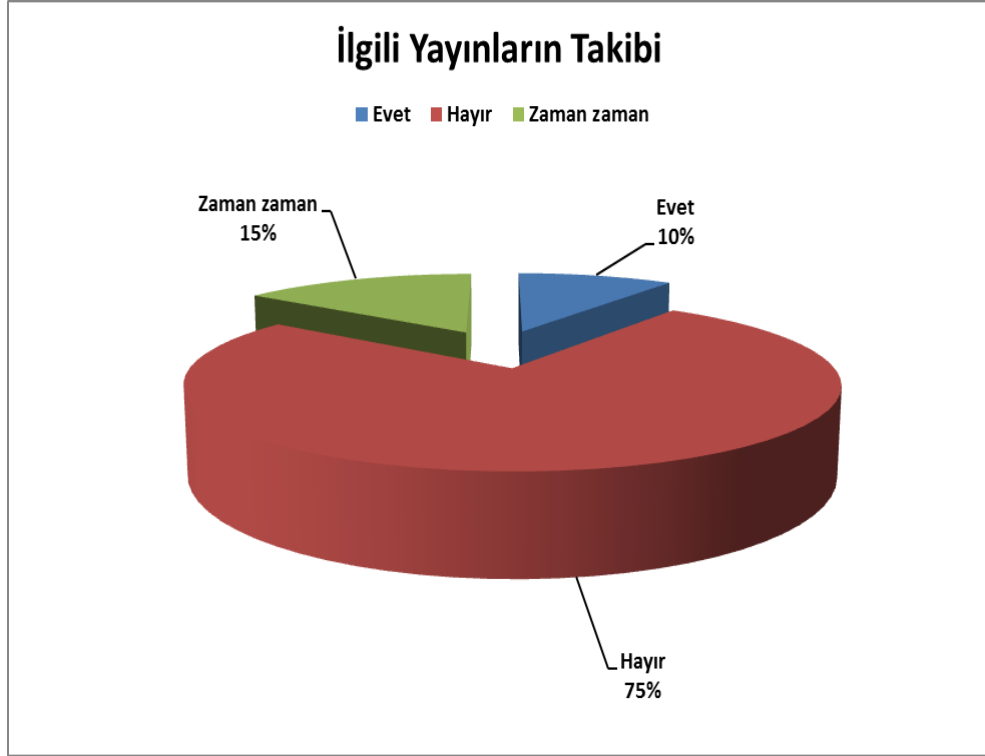

4.22. BOŞANMA ÖNCESİ YAŞANAN SÜREÇTE VERİLEN UĞRAŞLAR

4.22.1. İlgili Yayınların Takibi

Tablo 26. İlgili yayınların takibi

Bu Konuyla İlgili Yayınları Okudunuz mu?	Sayı	%
Evet	34	10
Hayır	257	75
Zaman zaman	51	15
Toplam	342	100

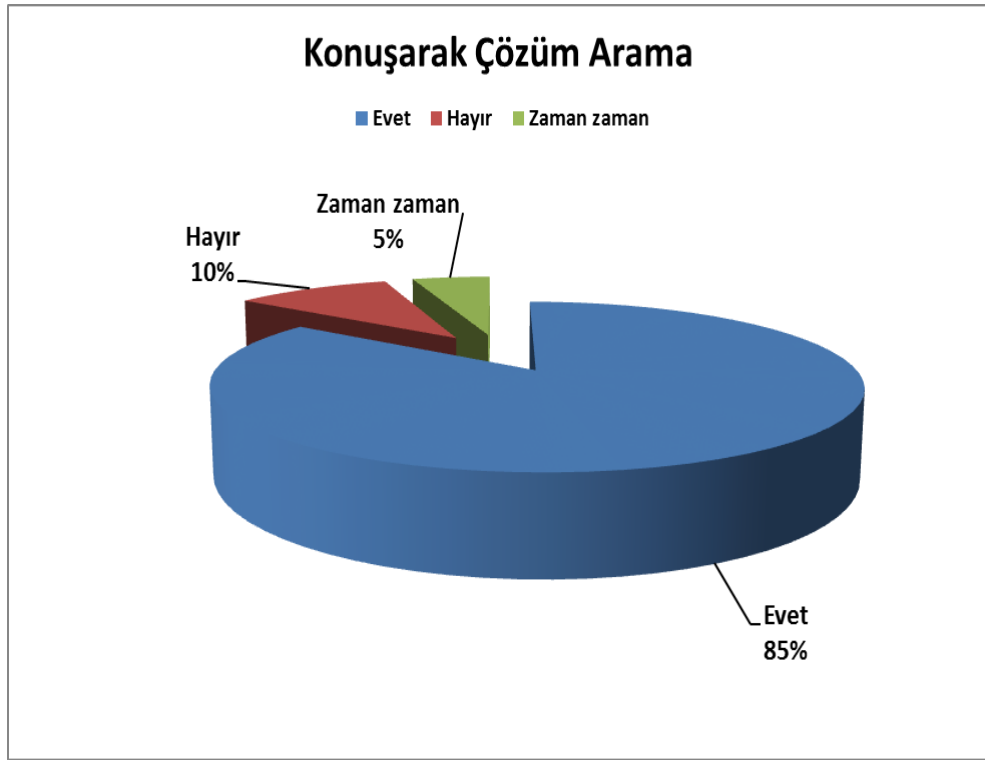
Şekil 22. İlgili Yayınların Takibi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen ve boşanma öncesi yaşanan süreç ile alakalı “Bu konuyla ilgili yayınları okudunuz mu?” sorusuna %75’lik gibi önemli bir kesim “Hayır” cevabını verirken, %15’lik kesim “Zaman Zaman”, %10’luk kesim “Evet” demiştir.

4.22.2. Konuşarak Çözüm Arama Yoluna Gittiniz mi?

Tablo 27. Konuşarak çözüm arama

Konuşarak Çözüm Arama Yoluna Gittiniz mi?	Sayı	%
Evet	291	85
Hayır	34	10
Zaman zaman	17	5
Toplam	342	100

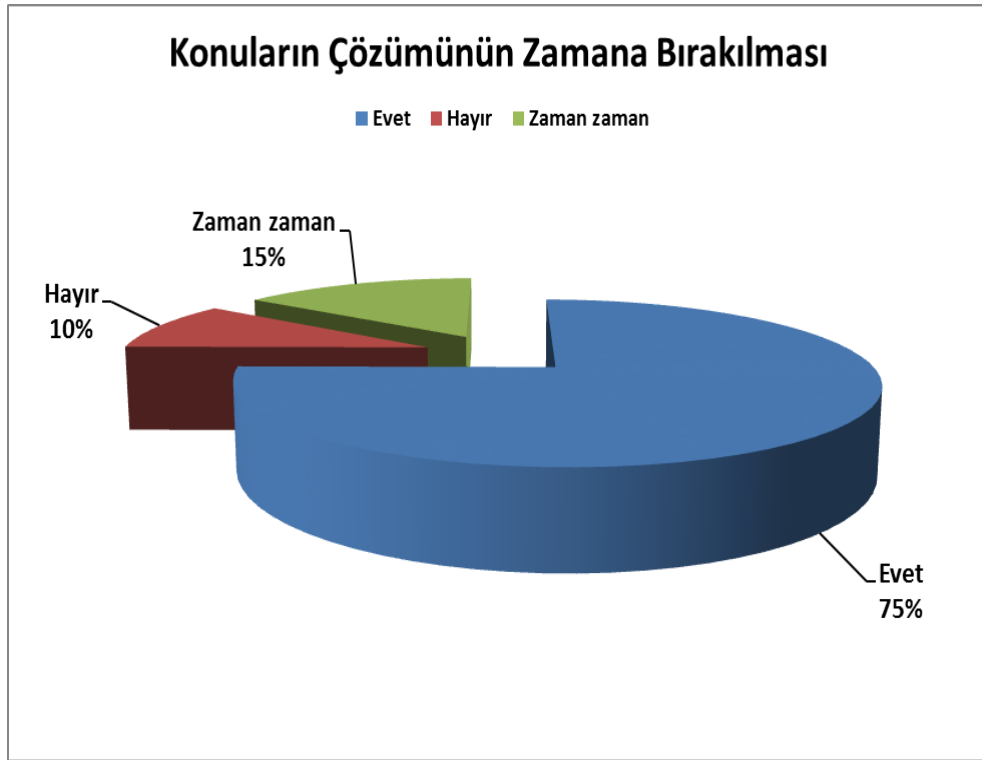
Şekil 23. Konuşarak çözüm arama

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Konuşarak çözüm arama yoluna gittiniz mi?” soruna %85’lik bir kesim “Evet” cevabını verirken %10’luk gibi küçük bir kesim “Hayır” demiştir. %5’lik kesim ise “Zaman Zaman” cevabını vermiştir.

4.22.3. Huzursuzluk Yaratan Konuların Zamana Bırakılması

Tablo 28. Konuların çözümünün zamana bırakılması

Huzursuzluk Yaratan Konuların Çözümünü Zamana Bırakmayı Denediniz mi?	Sayı	%
Evet	257	75
Hayır	34	10
Zaman zaman	51	15
Toplam	342	100

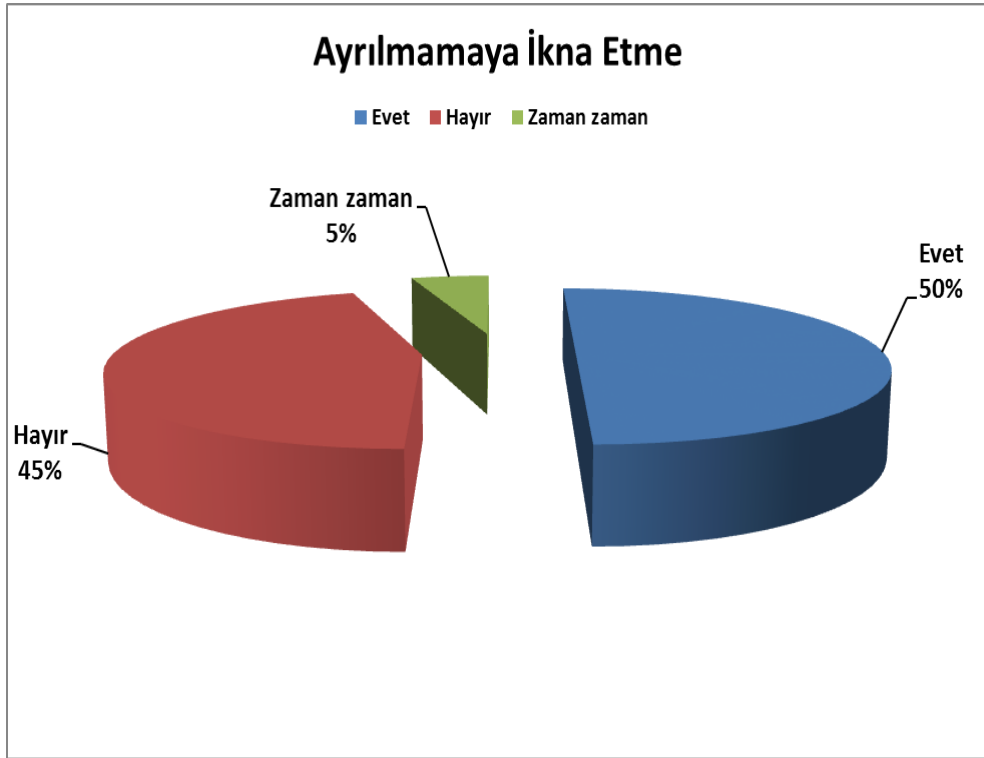
Şekil 24. Konuların çözümünün zamana bırakılması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Huzursuzluk yaratan konuların çözümünü zamana bırakmayı denediniz mi ?” sorusuna katılımcıların %75’i “Evet”, %15’i Zaman Zaman” %10’u “Hayır” demiştir.

4.22.4. Ayrılmamaya İkna Etme

Tablo 29. Ayrılmamaya ikna etme

Ayrılmamaya İkna Etmeyi denediniz mi?	Sayı	%
Evet	171	50
Hayır	154	45
Zaman zaman	17	5
Toplam	342	100

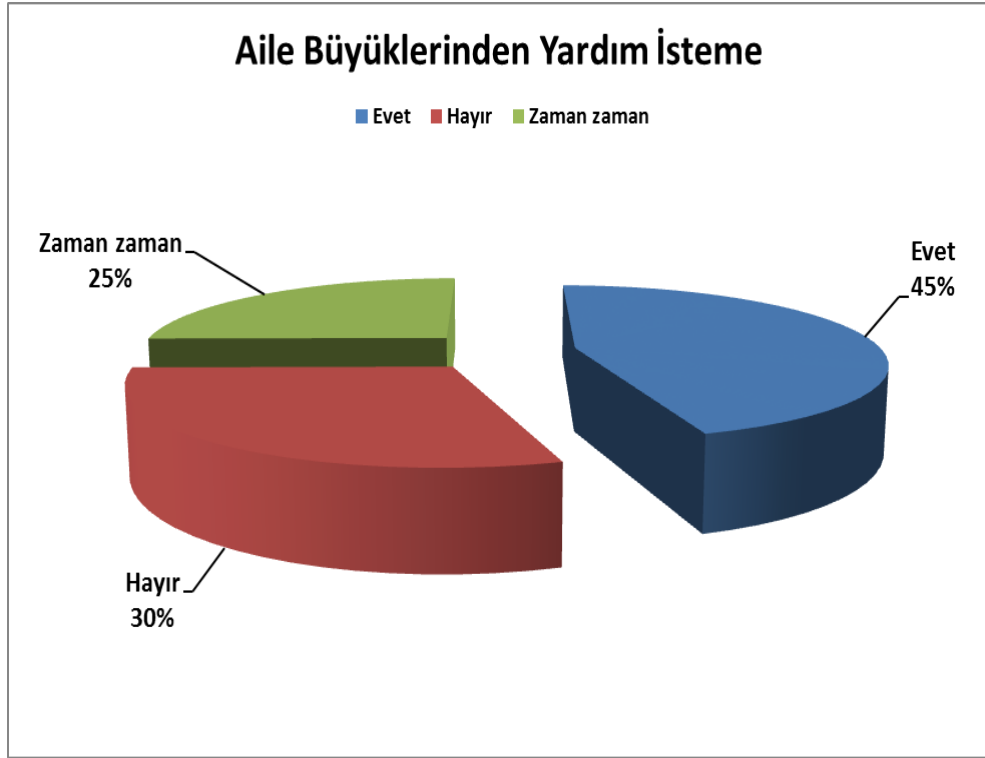
Şekil 25. Ayrılmamaya ikna etme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Ayrılmamaya ikna etmeyi denediniz mi?” sorusuna tarafların %50’lik bir kesimi “Evet” cevabını verirken %45’lik bir kesimi “Hayır”, %5’lik kesim ise “Zaman Zaman cevabını vermiştir. Tarafların %50’lik kısmı evlilik kurumunu korumaya yönelik çaba sarfederken %45 lik kesiminin evliliği sürdürmeye yönelik ikna etmek istemediği görülmüştür.

4.22.5. Aile Büyüklerinden Yardım İsteme

Tablo 30. Aile büyüklerinden yardım isteme

Aile Büyüklerinden Yardım İstediniz mi?	Sayı	%
Evet	154	45
Hayır	102	30
Zaman zaman	86	25
Toplam	342	100

Şekil 26. Aile büyüklerinden yardım isteme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Aile büyüklerinden yardım istediniz mi?” sorusuna katılımcıların %45’i “Evet”, %30’u “Hayır” cevabını vermiştir. %25’i ise “Zaman Zaman” aile büyüklerinden yardım aldığını belirtmiştir.

4.22.6. Akraba ve Arkadaşlardan Yardım İsteme

Tablo 31. Akraba ve arkadaşlardan yardım isteme

Akraba ve Arkadaşlardan Yardım İstediniz mi?	Sayı	%
Evet	171	50
Hayır	137	40
Zaman zaman	34	10
Toplam	342	100

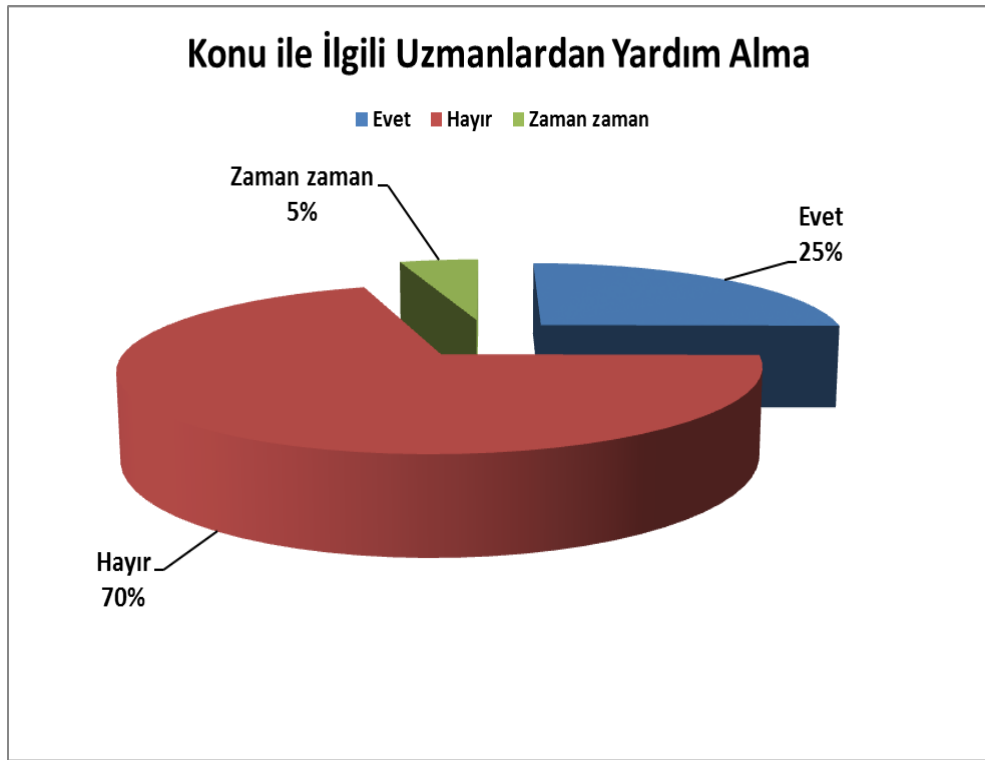
Şekil 27. Akraba ve arkadaşlardan yardım isteme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Akraba ve arkadaşlardan yardım istediniz mi?” sorusuna %50’lik bir bölüm “Evet” cevabını vererek desteklediğini, %40’lık bölüm ise “Hayır” cevabını vererek onlardan destek almadığını belirtmiştir. %10’luk bir bölüm ise Zaman Zaman cevabını vermiştir.

4.22.7. Konu ile İlgili Uzmanlardan Yardım Alma

Tablo 32. Konu ile ilgili uzmanlardan yardım alma

Bu Konuyla İlgili Uzmanlara Başvurdunuz mu? (Doktor, Psikolog, Aile Danışmanı v.s.)	Sayı	%
Evet	86	25
Hayır	239	70
Zaman zaman	17	5
Toplam	342	100

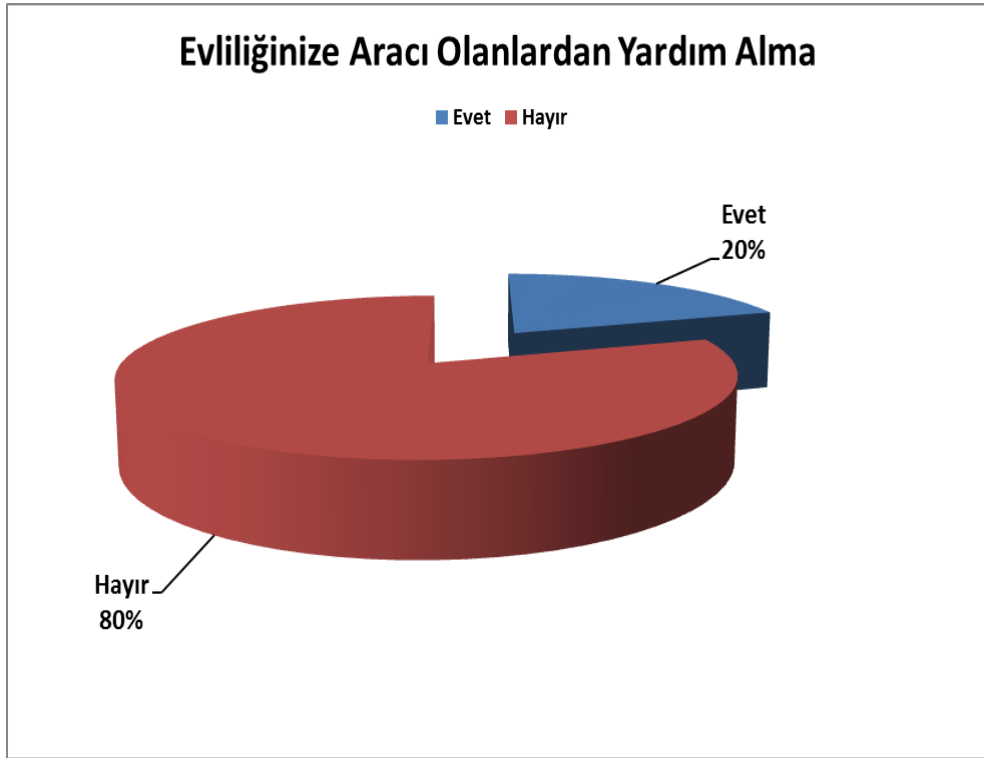
Şekil 28. Konu ile ilgili uzmanlardan yardım alma

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “ Bu konuyla ilgili uzmanlara başvurduunuz mu?” soruna katılımcıların %70’i “Hayır” cevabını verirken %25’i “Evet” cevabını vermiştir. %5’i se “Zaman Zaman” cevabın vermiştir. Evlilik ile ilgili uzmanlardan yardım almak Türk toplumunda pek alışılmış bir durum değildir.

4.22.8. Evliliğinize Aracı Olanlardan Yardım Alma

Tablo 33. Evliliğinize aracı olanlardan yardım alma

Evliliğinize Aracı Olanlara Başvurdunuz mu?	Sayı	%
Evet	68	20
Hayır	274	80
Zaman zaman	0	0
Toplam	342	100

Şekil 29. Evliliğinize aracı olanlardan yardım alma

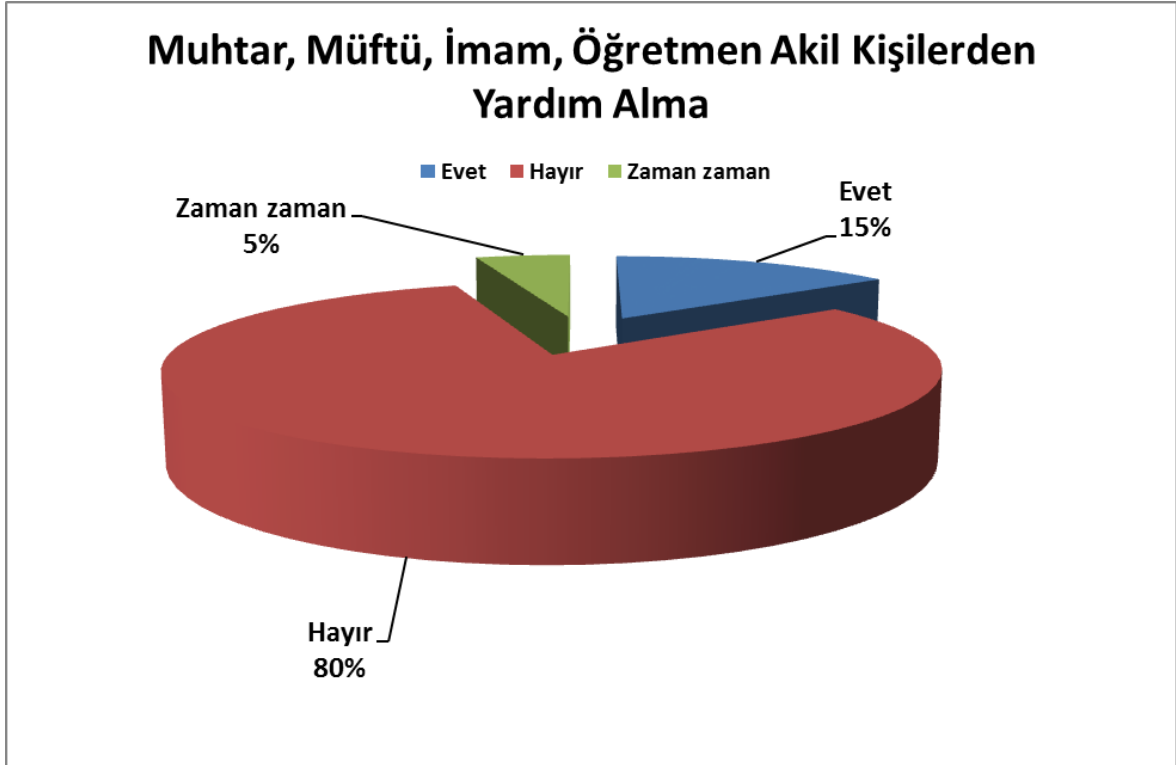
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğinize aracı olanlara başvurduunuz mu?” sorusuna katılımcılardan %80’i “Hayır”, %20’si “Evet” cevabını vermiştir.

4.22.9. Muhtar, Müftü, İmam, Öğretmen gibi Akil Kişilerden Yardım Alma

Tablo 34. Muhtar, müftü, imam, öğretmen gibi akil kişilerden yardım alma

Muhtar, Müftü, İmam, Öğretmen Akil Kişilere Başvurdunuz mu?	Sayı	%
Evet	51	15
Hayır	274	80
Zaman zaman	17	5
Toplam	342	100

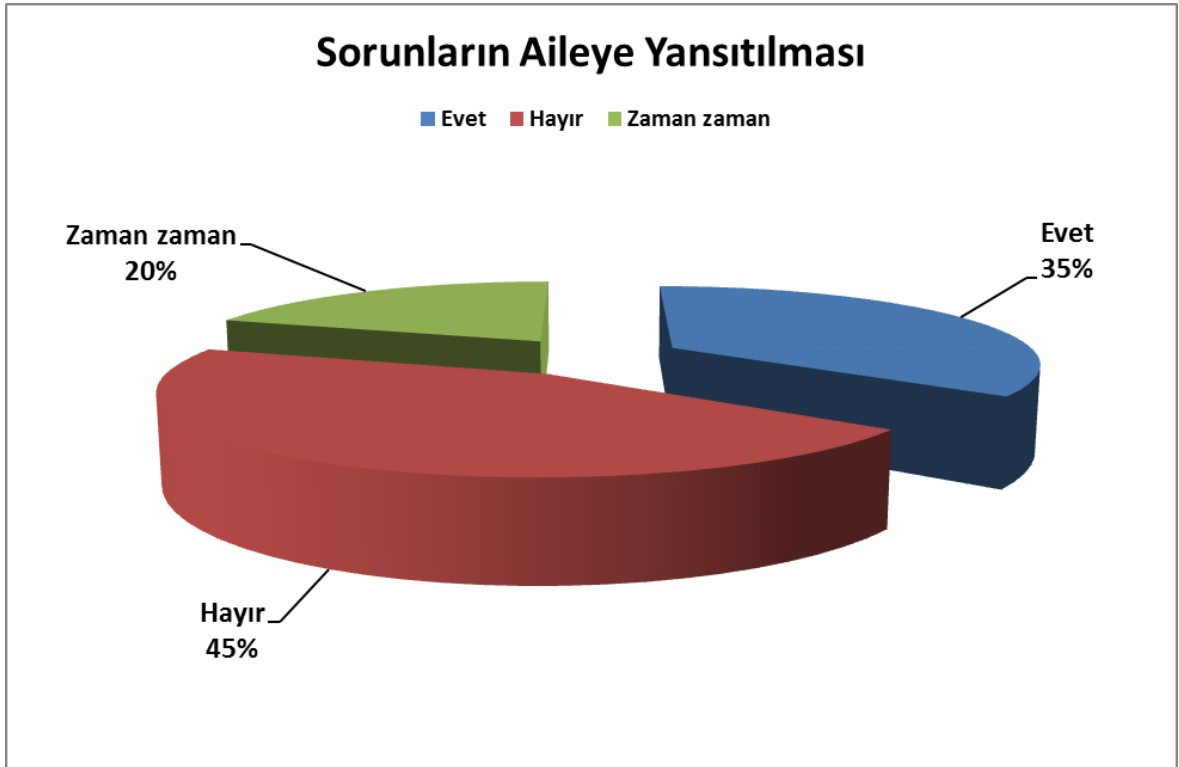
Şekil 30. Muhtar, müftü, imam, öğretmen gibi akil kişilerden yardım alma

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Muhtar, Müftü, İmam, Öğretmen Akil Kişilere Başvurdunuz mu” sorusuna katılımcıların %80 “Hayır”, %15 “Evet” cevabını verirken %5’i “Zaman Zaman” demiştir.

4.22.10.Sorunların Aileye Yansıtılması

Tablo 35. Sorunların aileye yansıtılması

Sorunları Anne-Babaya Yansıtınız mı?	Sayı	%
Evet	120	35
Hayır	154	45
Zaman zaman	68	20
Toplam	342	100

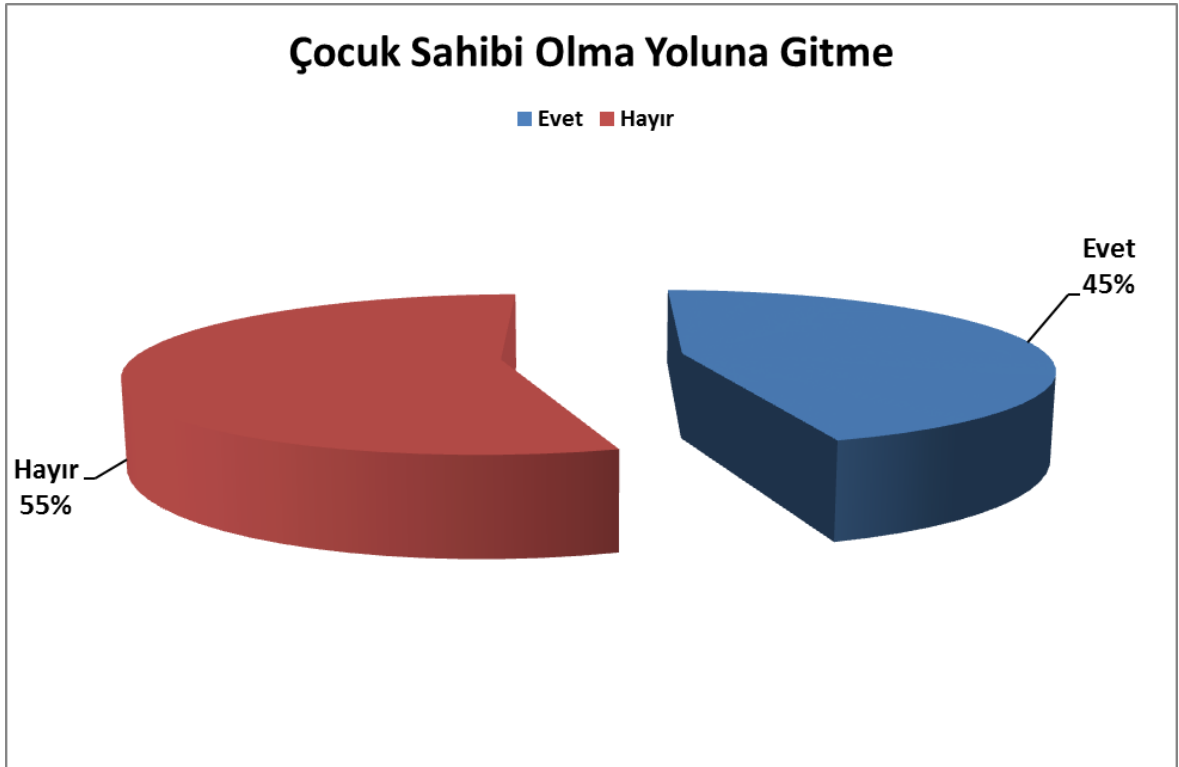
Şekil 31. Sorunların aileye yansıtılması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Sorunları anne-babaya yansıtınız mı?” sorusuna %45’lik kesimin “Hayır”, %35 lik kesimin “Evet”, %20’lik kesimin ise “Zaman Zaman” cevabını verdiği görülmektedir. Bu konuda aile büyüklerinin dengeli duruşu ve tarafsız yaklaşımı çok önemlidir.

4.22.11.Çocuk Sahibi Olma Yoluna Gittiniz mi?

Tablo 36. Çocuk sahibi olma yolunda gitme

Çocuk Sahibi Olma Yoluna Gittiniz mi?	Sayı	%
Evet	154	45
Hayır	188	55
Zaman zaman	0	0
Toplam	342	100

Şekil 32. Çocuk sahibi olma yoluna gitme

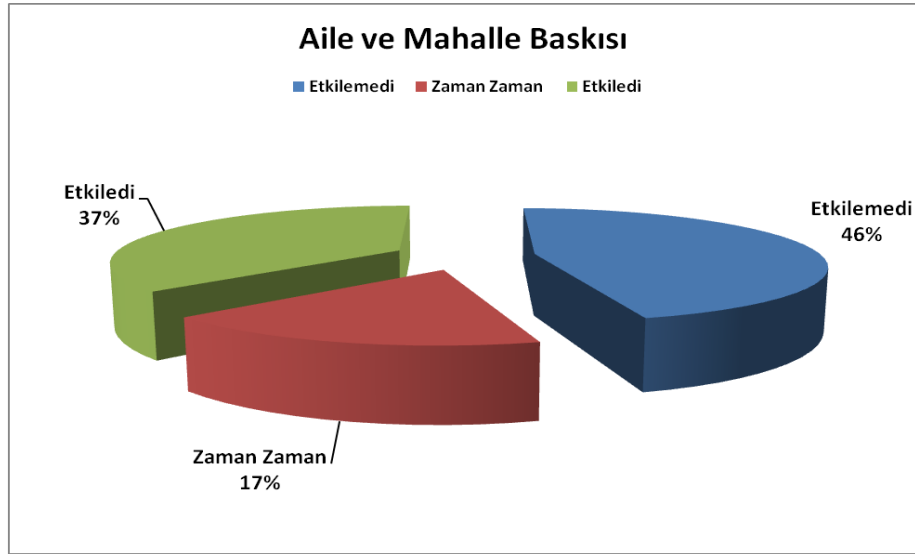
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Çocuk sahibi olma yoluna gittiniz mi?” sorusuna katılımcıların %55’i “Hayır”, %45’i “Evet” cevabını vermiştir.

4.23. BOŞANMA SÜRECİ SORULARI

4.23.1. Ailelerimizin ve Mahalle Baskısının Aile İçi İlişkilerimizi Etkiliyor Olması

Tablo 37. Aile ve mahalle baskısı

S. No	Ailelerimizin ve mahalle baskısının aile içi ilişkilerimizi etkiliyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	156	46
2	Zaman Zaman	60	18
3	Etkiledi	126	37
Toplam		342	100%

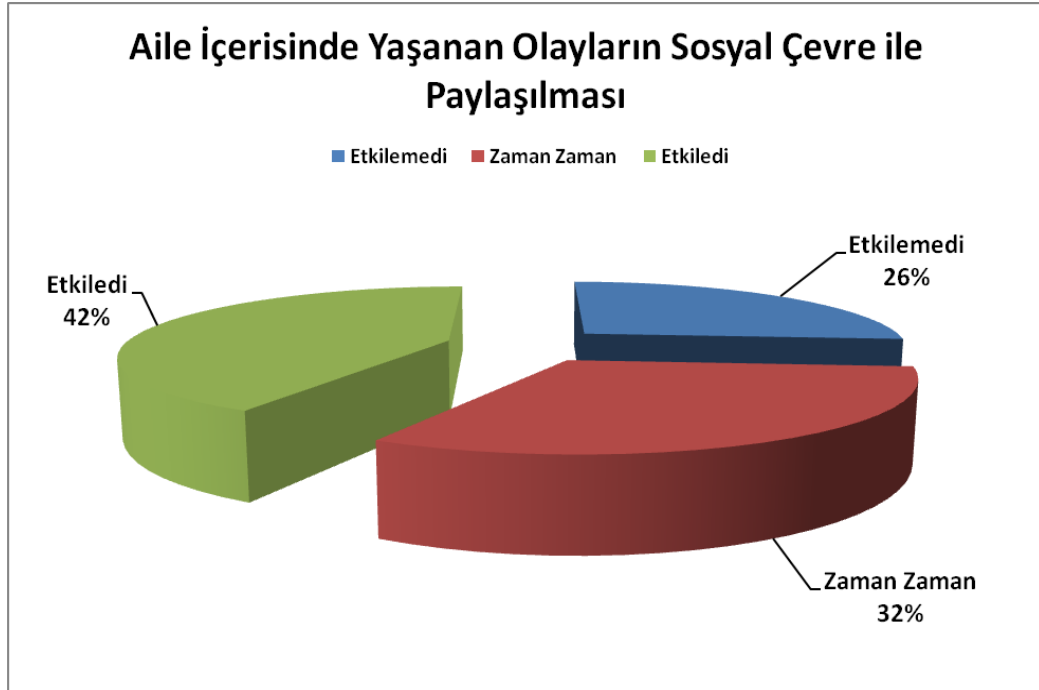
Şekil 33. Aile ve mahalle baskısı

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Ailelerimizin ve mahalle baskısının aile içi ilişkilerimizi etkiliyor olması” sorusuna, 46% “Etkilemedi”, 37% “Etkiledi”, 18% de “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.2. Aile İçerisinde Yaşanan Olayların, Sosyal Çevre ile Paylaşılması

Tablo 38. Aile içerisinde yaşanan olayların sosyal çevre ile paylaşılması

S. No	Aile içerisinde yaşanan olayların, sosyal çevre ile paylaşılması	Sayı	%
1	Etkilemedi	90	26
2	Zaman Zaman	108	32
3	Etkiledi	144	42
Toplam		342	100

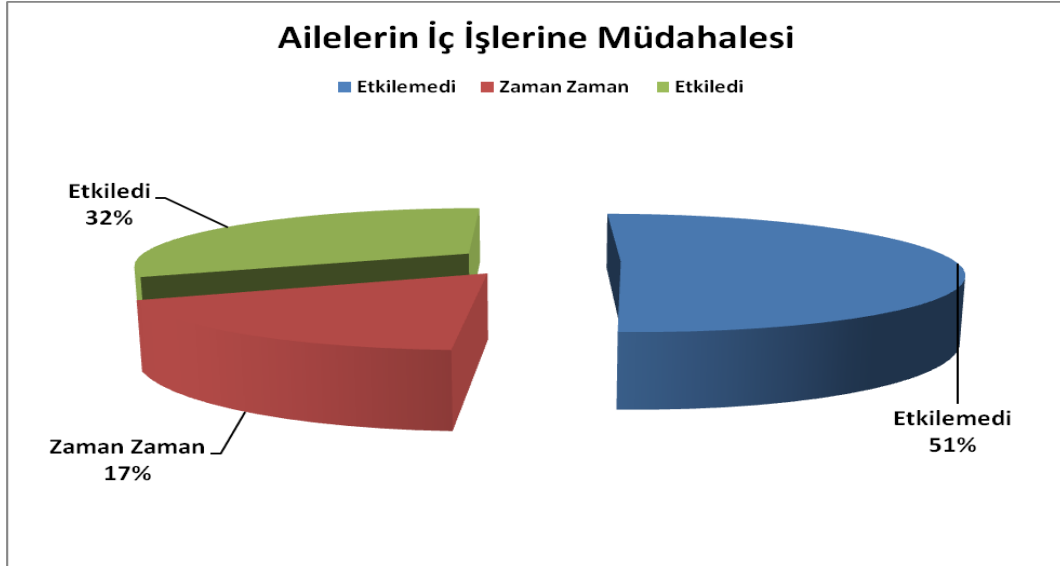
Şekil 34. Aile içerisinde yaşanan olayların sosyal çevre ile paylaşılması

Araştırmada görüşölenlere yöneltilen "Aile İçerisinde Yaşanan Olayların, Sosyal Çevre İle Paylaşılması" sorusuna, 42% "Etkiledi", 32% "Zaman Zaman", 26% "Etkilemedi" olarak cevap verildiği görölmüştür.

4.23.3. Ailelerimizin Çocukların Yetiştirilmesi, Evimizin Düzeni, Arkadaş Seçimlerimiz ve Ekonomik Konularda Müdahalelerde Bulunuyor Olması

Tablo 39. Ailelerin iç işlerine müdahalesi

S. No	Ailelerimizin çocukların yetiştirilmesi, evimizin düzeni, arkadaş seçimlerimiz ve ekonomik konularda müdahalelerde bulunuyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	174	51
2	Zaman Zaman	60	18
3	Etkiledi	108	32
Toplam		342	100

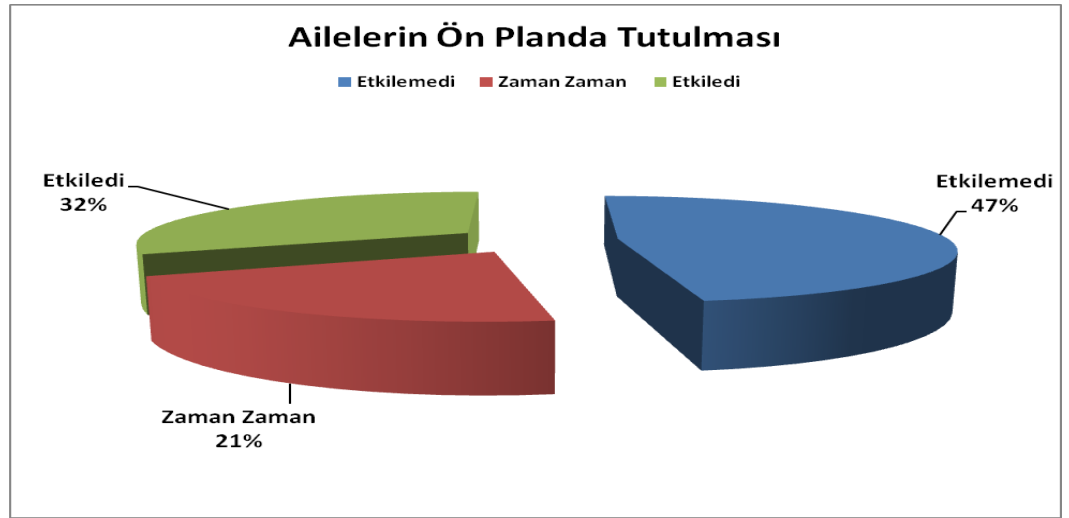
Şekil 35. Ailelerin iç işlerine müdahalesi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Ailelerimizin çocukların yetiştirilmesi, evimizin düzeni, arkadaş seçimlerimiz ve ekonomik konularda müdahalelerde bulunuyor olması” sorusuna, 51% “Etkilemedi”, 32% “Etkiledi”, 18% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.4. Evliliğimiz Süresince Ailelerimizi; Kendi Aile Yapımızdan Daha Ön Planda Tutuyor Olmamız

Tablo 40. Ailelerin ön planda tutulması

S. No	Evliliğimiz süresince ailelerimizi; kendi aile yapımızdan daha ön planda tutuyor olmamız	Sayı	%
1	Etkilemedi	162	47
2	Zaman Zaman	72	21
3	Etkiledi	108	32
Toplam		342	100

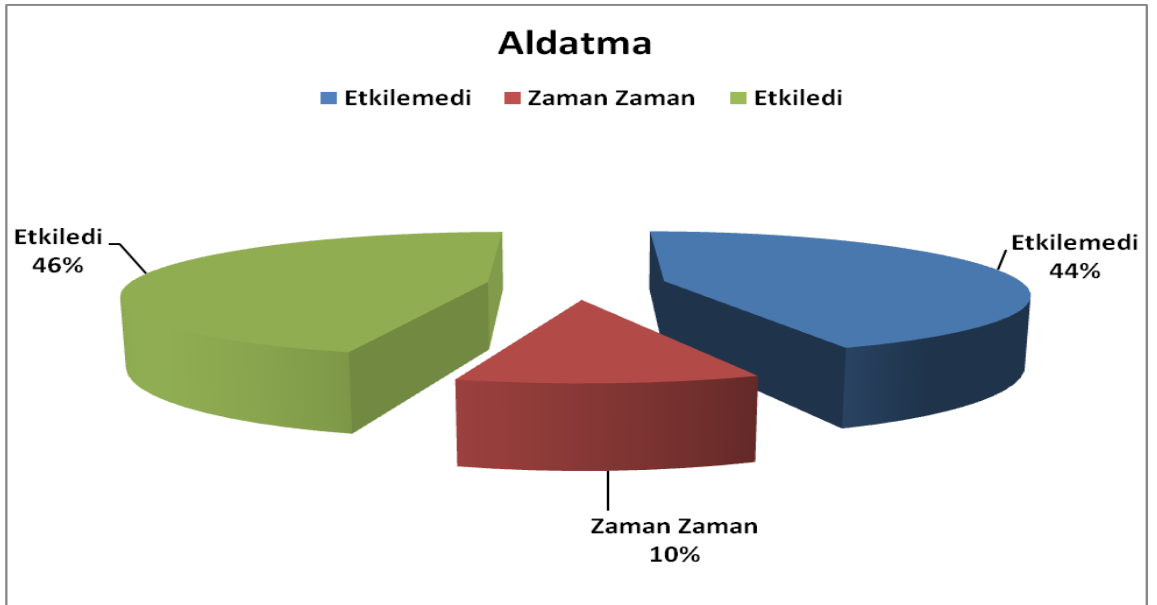
Şekil 36. Ailelerin ön planda tutulması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğimiz süresince ailelerimizi; kendi aile yapımızdan daha ön planda tutuyor olmamız ” sorusuna, 47% “Etkilemedi”, 32% “Etkiledi”, 21% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.5. Eski Eşimin Zihinsel veya Fiziksel Olarak Beni Aldatıyor Olması

Tablo 41. Aldatma

S. No	Eski eşimin zihinsel veya fiziksel olarak beni aldatıyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	150	44
2	Zaman Zaman	36	11
3	Etkiledi	156	46
Toplam		342	100

Şekil 37. Aldatma

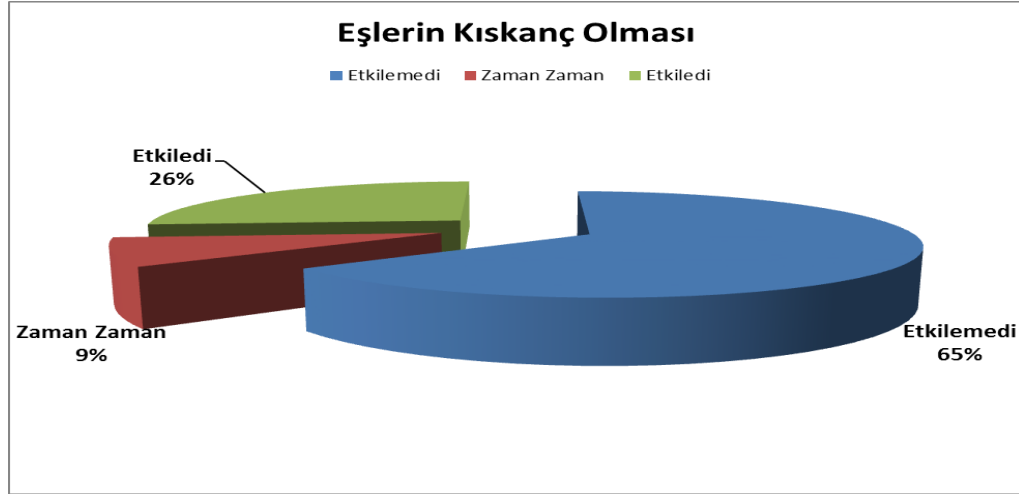
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin zihinsel veya fiziksel olarak beni aldatıyor olması” sorusuna, 46% “Etkiledi”, 44% “Etkilemedi”, 11% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.6. Eski Eşimin Kılık Kıyafetime, Arkadaşlarıma, Görüştüğüm Kişilere ve Telefonlarıma Müdahale Edecek Kadar Aşırı Kıskanç Olması

Tablo 42. Eşlerin kıskanç olması

S.No	Eski eşimin kılık kıyafetime, arkadaşlarıma, görüştüğüm kişilere ve telefonlarıma müdahale edecek kadar aşırı kıskanç olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	222	65
2	Zaman Zaman	30	9
3	Etkiledi	90	26
Toplam		342	100

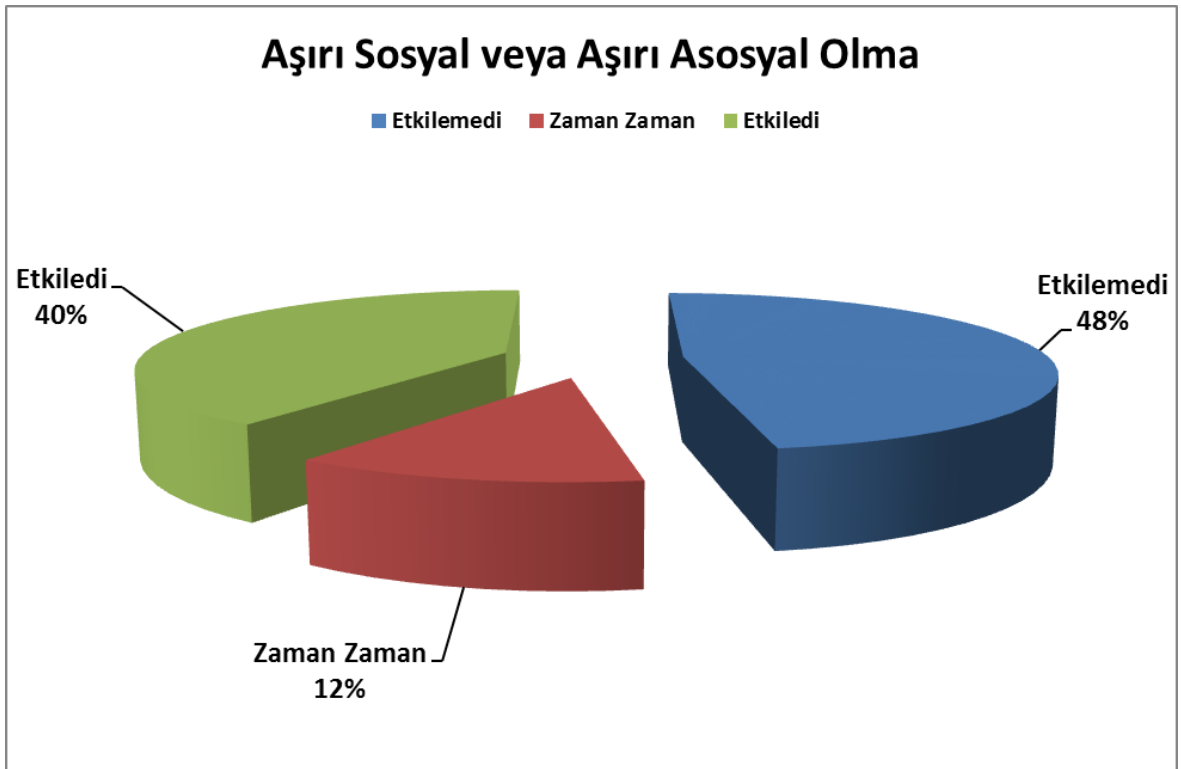
Şekil 38. Eşlerin kıskanç olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin kılık kıyafetime, arkadaşlarıma, görüştüğüm kişilere ve telefonlarıma müdahale edecek kadar aşırı kıskanç olması ” sorusuna, 65% “Etkilemedi”, 26% “Etkiledi”, 9% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.7. Eski Eşimin Aşırı Sosyal veya Aşırı Asosyal Olması

Tablo 43. Aşırı Sosyal veya aşırı asosyal olma

S. No	Eski eşimin aşırı sosyal veya aşırı asosyal olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	162	47
2	Zaman Zaman	42	12
3	Etkiledi	138	40
Toplam		342	100

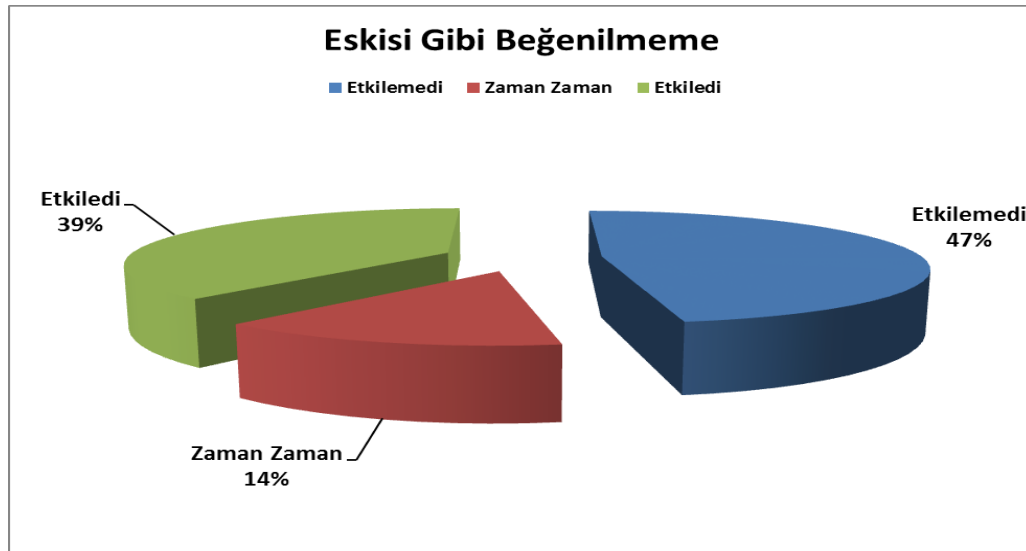
Şekil 39. Aşırı sosyal veya aşırı asosyal olma

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin aşırı sosyal veya aşırı asosyal olması” sorusuna, 47% “Etkilemedi”, 40% “Etkiledi”, 12% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.8. Evliliğimiz Süresince Bakımsız Olmam, Kendime Gereken Özeni Göstermiyor Olmam, Aşırı Kilo Almam ve Bu Nedenle Eşimin Beni Eskisi Gibi Beğenmiyor Olması

Tablo 44. Eskisi gibi beğenilmeme

S. No	Evliliğimiz süresince bakımsız olmam, kendime gereken özeni göstermiyor olmam, aşırı kilo almam ve bu nedenle eşimin beni eskisi gibi beğenmiyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	162	47
2	Zaman Zaman	48	14
3	Etkiledi	132	39
Toplam		342	100

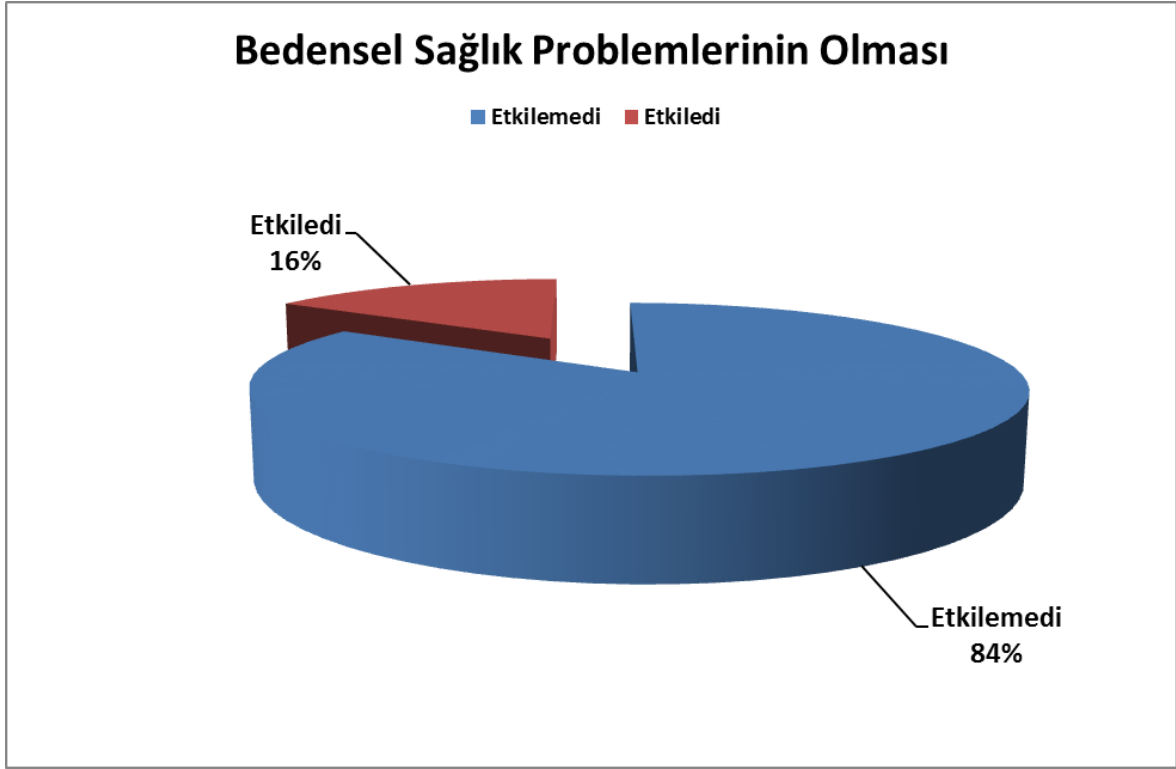
Şekil 40. Eskisi gibi beğenilmeme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğimiz süresince bakımsız olmam, kendime gereken özeni göstermiyor olmam, aşırı kilo almam ve bu nedenle eşimin beni eskisi gibi beğenmiyor olması” sorusuna, 47% “Etkilemedi”, 40% “Etkiledi”, 12% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.9. Eski eşimin Evliliğimizi Etkileyecek Derecede Bedensel / Kalıcı Sağlık Problemlerinin Olması

Tablo 45. Bedensel sağlık problemlerinin olması

S. No	Eski eşimin evliliğimizi etkileyecek derecede bedensel / kalıcı sağlık problemlerinin olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	288	84
2	Zaman Zaman	0	0
3	Etkiledi	54	16
Toplam		342	100

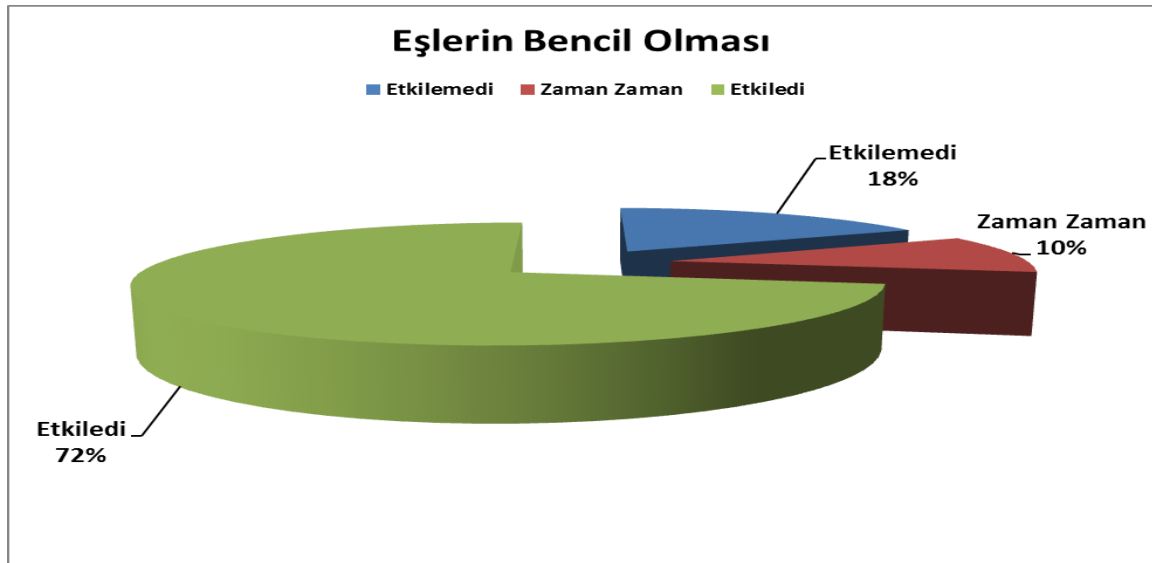
Şekil 41. Bedensel sağlık problemlerinin olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin evliliğimizi etkileyecek derecede bedensel / kalıcı sağlık problemlerinin olması” sorusuna, 84% “Etkilemedi”, 16% “Etkiledi”, 0% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.10.Eski Eşimin Her Konuda Sadece Kendi Fikirlerinin Doğru Olduğunu Düşünmesi, Her Zaman Kendini Haklı Görmesi ve Yaşanan Olumsuzluklarda Bütün Kabahati Bende Bulacak Kadar Bencil Olması

Tablo 46. Eşlerin bencil olması

S. No	Eski eşimin her konuda sadece kendi fikirlerinin doğru olduğunu düşünmesi, her zaman kendini haklı görmesi ve yaşanan olumsuzluklarda bütün kabahati bende bulacak kadar bencil olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	60	18
2	Zaman Zaman	36	11
3	Etkiledi	246	72
Toplam		342	100

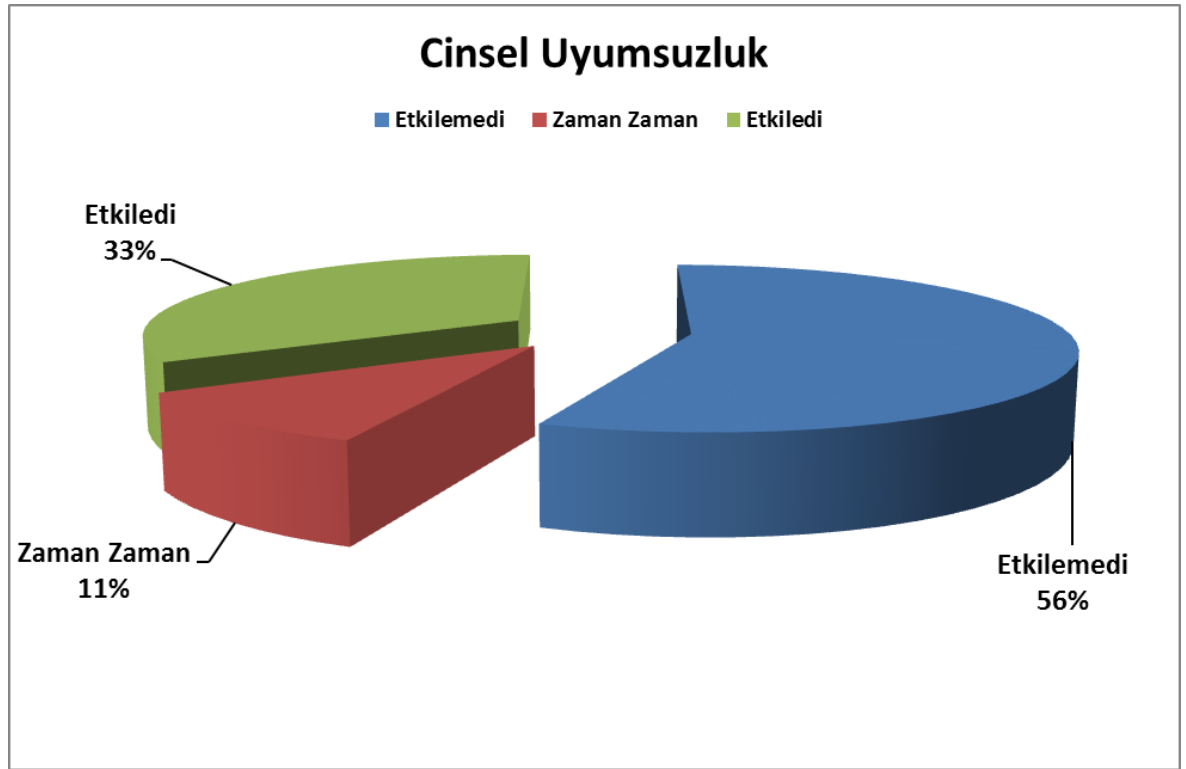
Şekil 42. Eşlerin bencil olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin her konuda sadece kendi fikirlerinin doğru olduğunu düşünmesi, her zaman kendini haklı görmesi ve yaşanan olumsuzluklarda bütün kabahati bende bulacak kadar bencil olması” sorusuna, 72% “Etkiledi”, 18% “Etkilemedi”, 11% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.11.Eski Eşimle Aramızda Cinsel Uyumsuzluk Olması

Tablo 47. Cinsel uyumsuzluk

S. No	Eski eşimle aramızda cinsel uyumsuzluk olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	192	56
2	Zaman Zaman	36	11
3	Etkiledi	114	33
Toplam		342	100

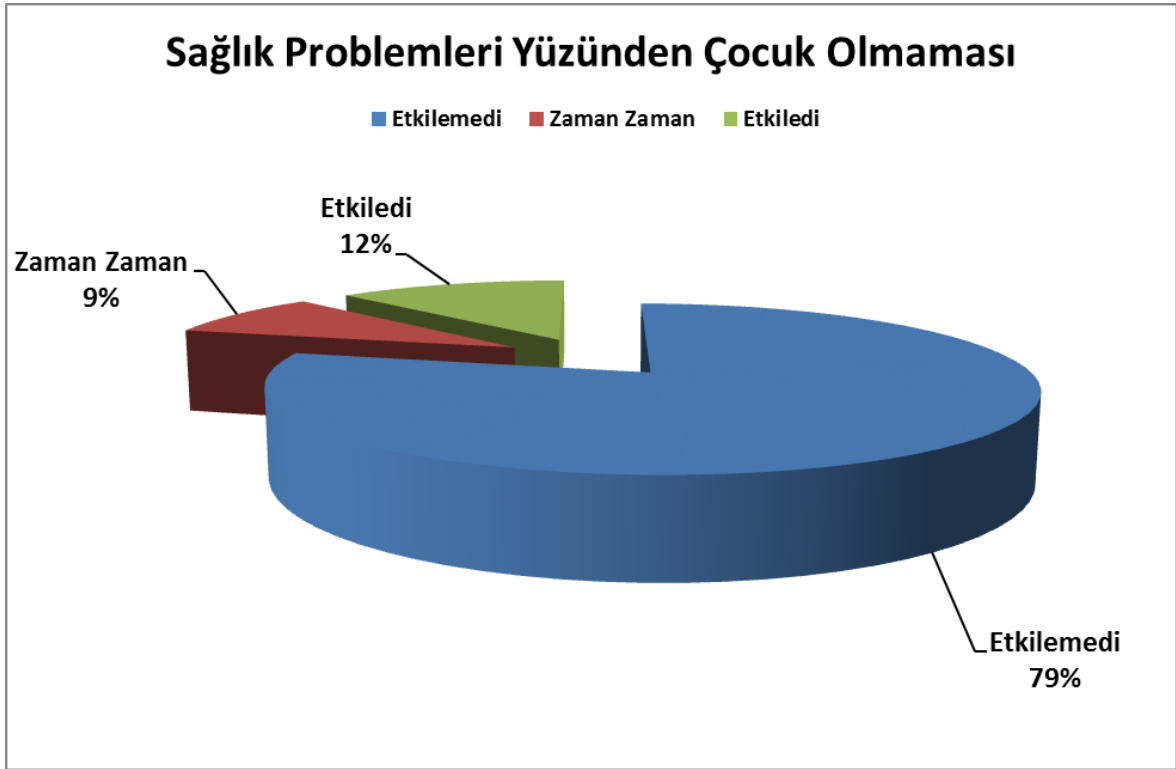
Şekil 43. Cinsel uyumsuzluk

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimle aramızda cinsel uyumsuzluk olması” sorusuna, 56% “Etkilemedi”, 33% “Etkiledi”, 11% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.12.Eski Eşim ile Sağlık Problemleri Yüzünden Çocuğumuzun Olmaması

Tablo 48. Sağlık problemleri yüzünden çocuk olmaması

S. No	Eski eşim ile sağlık problemleri yüzünden çocuğumuzun olmaması	Sayı	%
1	Etkilemedi	270	79
2	Zaman Zaman	30	9
3	Etkiledi	42	12
Toplam		342	100

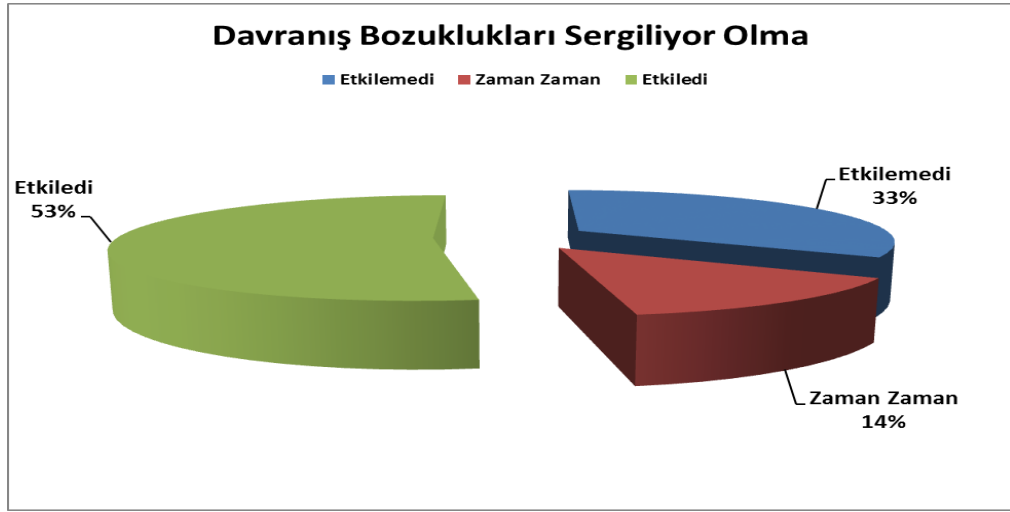
Şekil 44. Sağlık problemleri yüzünden çocuk olmaması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile sağlık problemleri yüzünden çocuğumuzun olmaması” sorusuna, 79% “Etkilemedi”, 12% “Etkiledi”, 9% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.13.Eski Eşimin Ailesinin Yanında veya Toplum İçerisindeyken Kişilerden Etkilenip Beni Küçük Düşürücü Davranışlarda Bulunması, Her Zamankinden Farklı Davranması, Davranışlarıma Müdahale Etmesi Gibi Davranış Bozuklukları Sergiliyor Olması

Tablo 49. Davranış bozuklukları sergiliyor olma

S. No	Eski eşimin ailesinin yanında veya toplum içerisindeyken kişilerden etkilenip beni küçük düşürücü davranışlarda bulunması, her zamankinden farklı davranması, davranışlarıma müdahale etmesi gibi davranış bozuklukları sergiliyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	114	33
2	Zaman Zaman	48	14
3	Etkiledi	180	53
Toplam		342	100

Şekil 45. Davranış bozuklukları sergiliyor olma

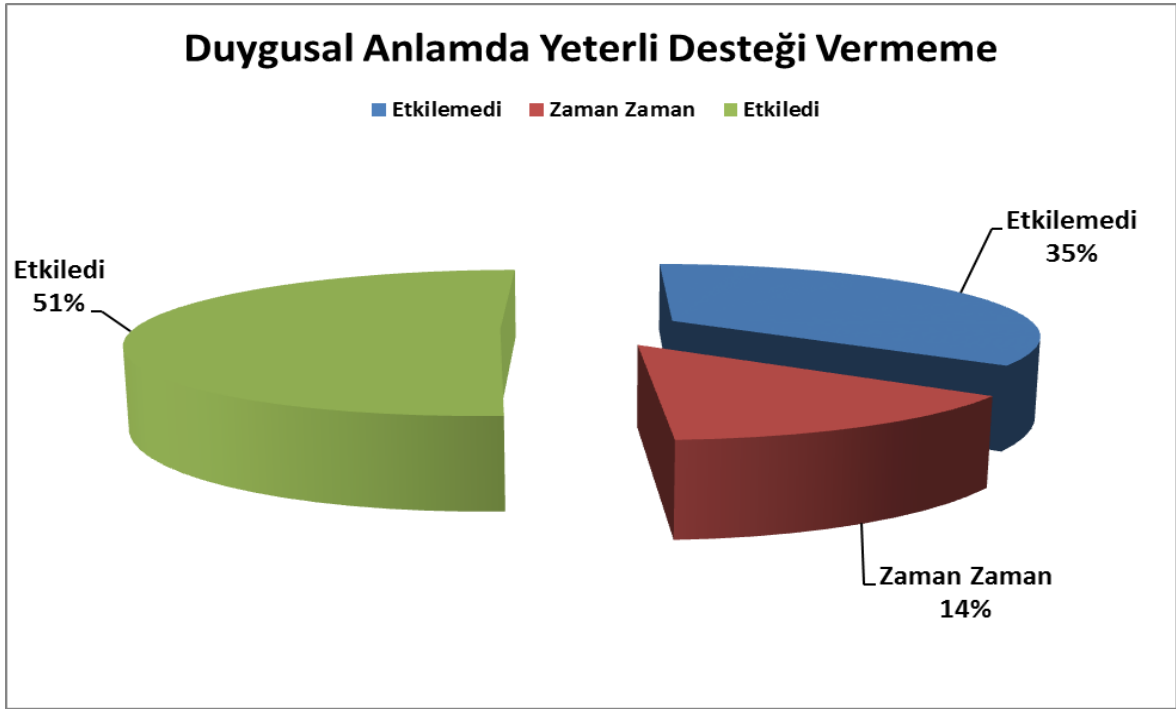
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin ailesinin yanında veya toplum içerisindeyken kişilerden etkilenip beni küçük düşürücü davranışlarda bulunması, her zamankinden farklı davranması, davranışlarıma müdahale etmesi gibi davranış bozuklukları sergiliyor olması ” sorusuna, 53% “Etkiledi”, 33% “Etkilemedi”, 14% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.14.Eski eşimin Duygusal Anlamda Yetersiz, Soğuk, İlgisiz ve Umursamaz Davranıyor Olması

Tablo 50. Duygusal Anlamda Yeterli Desteği Vermeme

S. No	Eski eşimin duygusal anlamda yetersiz, soğuk, ilgisiz ve umursamaz davranıyor olması	Sayı	
1	Etkilemedi	120	35
2	Zaman Zaman	48	14
3	Etkiledi	174	51
Toplam		342	100

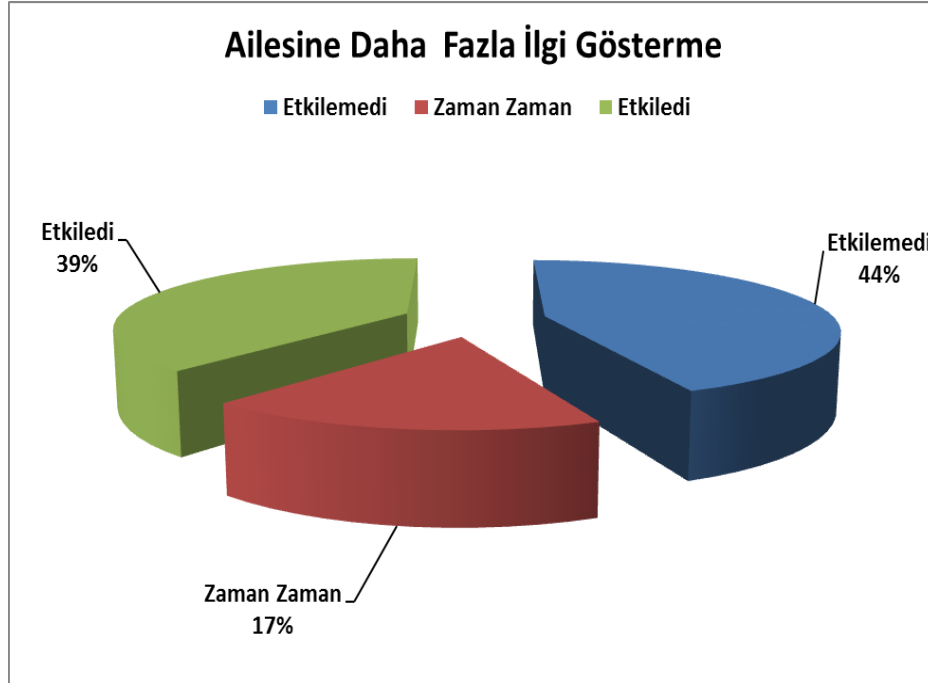
Şekil 46. Duygusal Anlamda Yeterli Desteği Vermeme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin duygusal anlamda yetersiz, soğuk, ilgisiz ve umursamaz davranıyor olması” sorusuna, 51% “Etkiledi”, 35% “Etkilemedi”, 14% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.15.Eski Eşimin Duygusal Anlamda Ailesine Daha Fazla İlgi Gösterip Bizleri İhmal Ediyor Olması

Tablo 51. Eşlerin kendi ailelerine daha fazla ilgi göstermesi

S. No	Eski eşimin duygusal anlamda ailesine daha fazla ilgi gösterip bizleri ihmal ediyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	150	44
2	Zaman Zaman	60	18
3	Etkiledi	132	39
Toplam		342	100

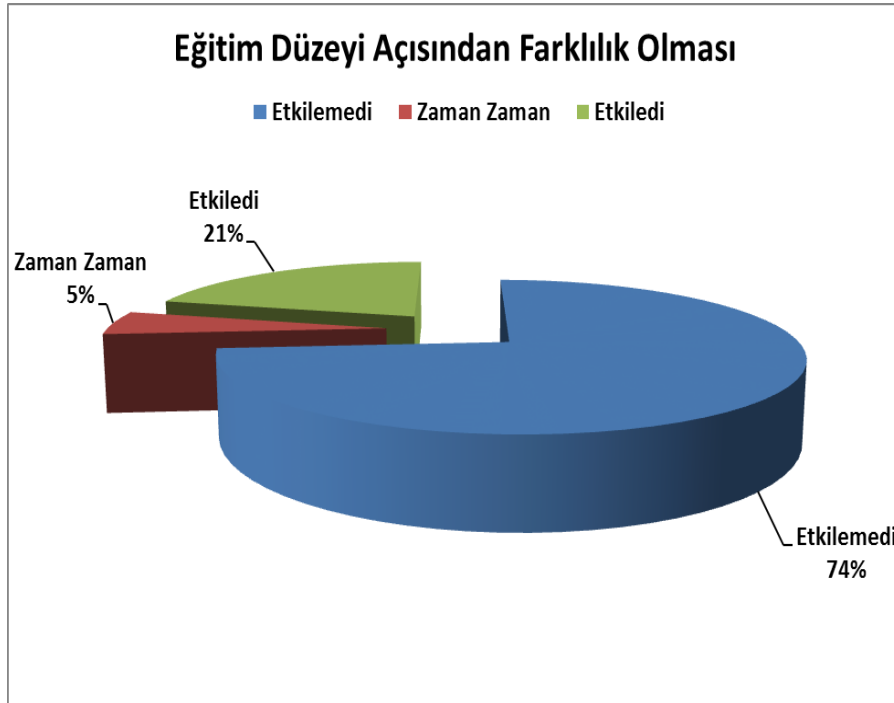
Şekil 47. Ailesine Daha Fazla İlgi Gösterme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin duygusal anlamda ailesine daha fazla ilgi gösterip bizleri ihmal ediyor olması” sorusuna, 44% “Etkilemedi”, 39% “Etkiledi”, 18% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.16.Eski Eşim ile Aramızda Eğitim Düzeyi Açısından Farklılık Olması ve Eşimin Bunu Kaldıramıyor Olması

Tablo 52. Eğitim düzeyi açısından farklılık olması

S. No	Eski eşim ile aramızda eğitim düzeyi açısından farklılık olması ve eşimin bunu kaldıramıyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	252	74
2	Zaman Zaman	18	5
3	Etkiledi	72	21
Toplam		342	100

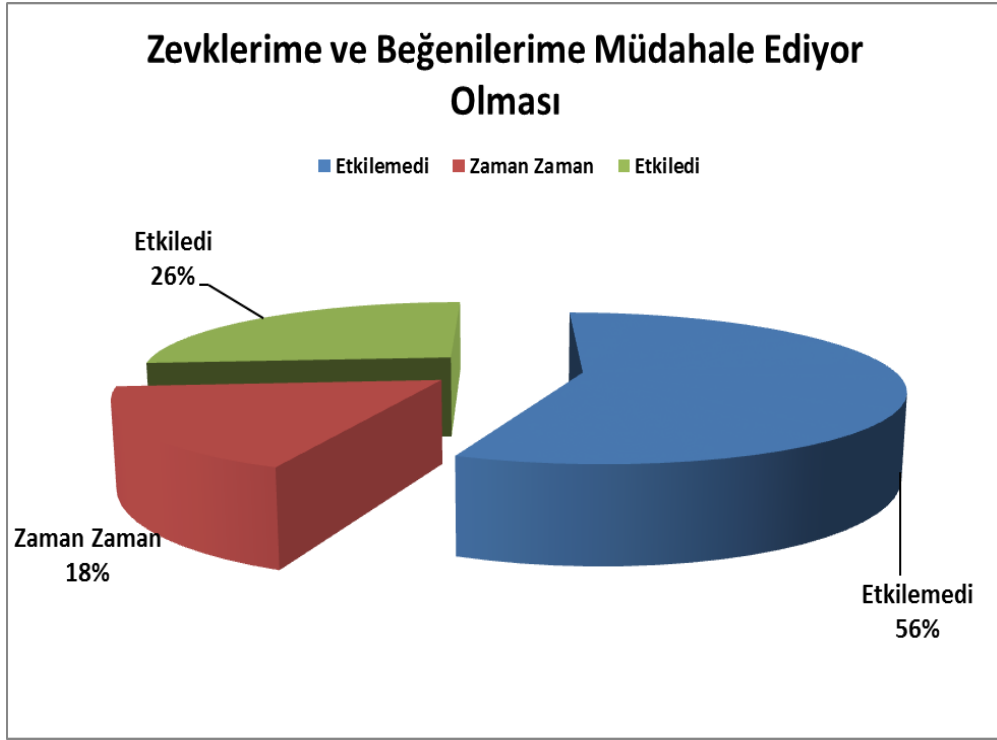
Şekil 48. Eğitim düzeyi açısından farklılık olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile aramızda eğitim düzeyi açısından farklılık olması ve eşimin bunu kaldıramıyor olması” sorusuna, 74% “Etkilemedi”, 21% “Etkiledi”, 5% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.17.Eski Eşimin Zevklerime ve Beğenilerime Müdahale Ediyor Olması

Tablo 53. Zevklerine ve beğenilerine müdahale ediyor olması

S. No	Eski eşimin zevklerime ve beğenilerime müdahale ediyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	192	56
2	Zaman Zaman	60	18
3	Etkiledi	90	26
Toplam		342	100

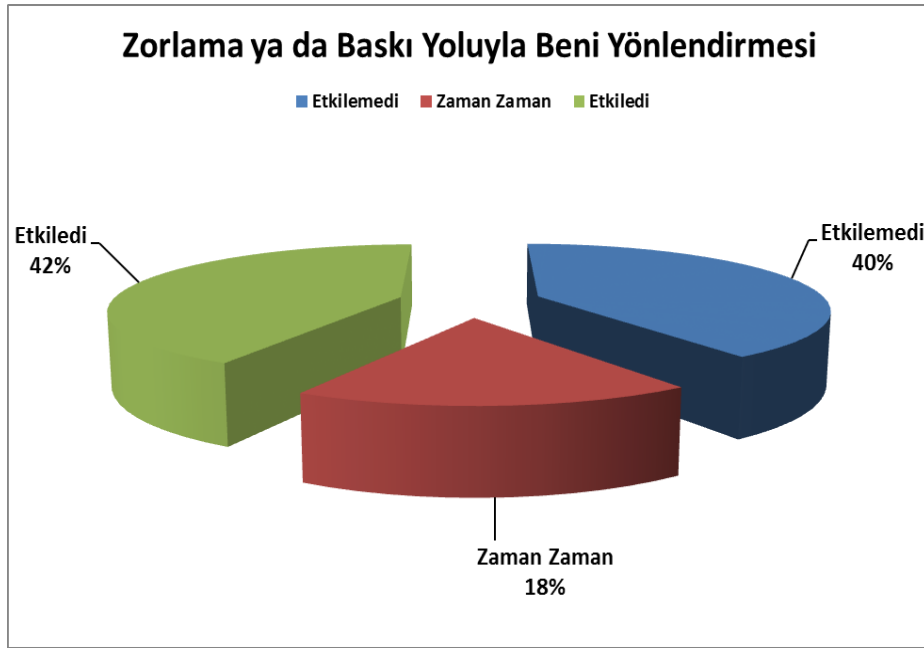
Şekil 49. Zevklerine ve beğenilerine müdahale ediyor olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin zevklerime ve beğenilerime müdahale ediyor olması” sorusuna, 56% “Etkilemedi”, 26% “Etkiledi”, 18% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.18.Eski Eşimin Vermem Gereken Kararlarımda Zorlama ya da Baskı Yoluyla Beni Yönlendirmesi ve “İstediğim Kalıplara Göre Hareket Et” Diyerek Bana Baskı Yapıyor Olması

Tablo 54. Zorlama ya da baskı yoluyla beni yönlendirmesi

S. No	Eski eşimin vermem gereken kararlarımda zorlama yâda baskı yoluyla beni yönlendirmesi ve “istediğim kalıplara göre hareket et” diyerek bana baskı yapıyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	138	40
2	Zaman Zaman	60	18
3	Etkiledi	144	42
Toplam		342	100

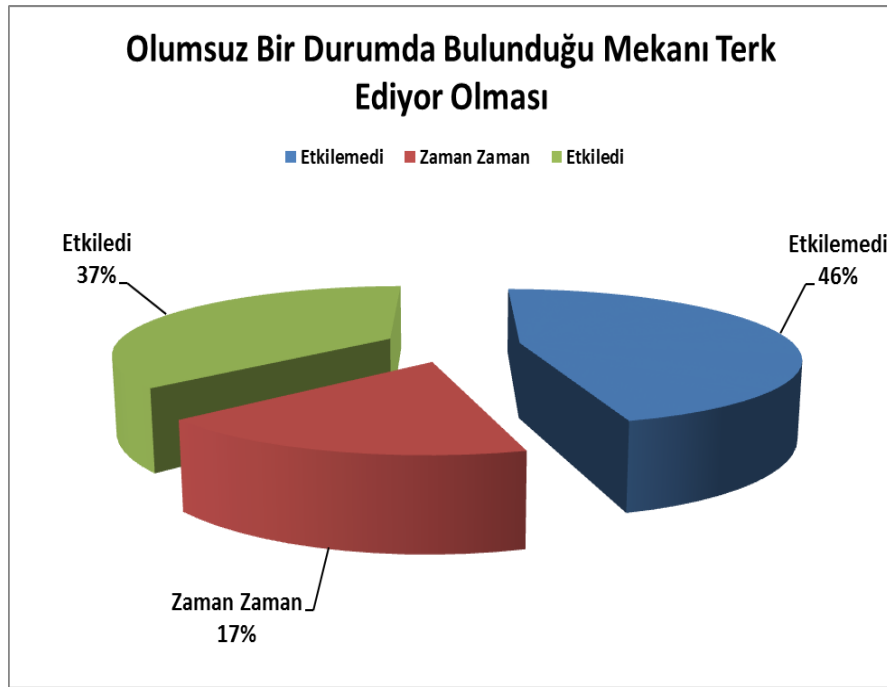
Şekil 50. Zorlama ya da baskı yoluyla beni yönlendirmesi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin vermem gereken kararlarımda zorlama yâda baskı yoluyla beni yönlendirmesi ve “istediğim kalıplara göre hareket et” diyerek bana baskı yapıyor olması” sorusuna, 42% “Etkiledi”, 40% “Etkilemedi”, 18% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.19.Evliliğimiz Süresince Eski Eşimin Tartışma Esnasında, Sonunda veya Herhangi Bir Sorunla Karşılaştığınız Zaman Bulduğumuz Mekânı Terk Ediyor Olması

Tablo 55. Olumsuz bir durumda bulunduğu mekânı terk ediyor olması

S. No	Evliliğimiz süresince eski eşimin tartışma esnasında, sonunda veya herhangi bir sorunla karşılaştığınız zaman bulduğumuz mekânı terk ediyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	156	46
2	Zaman Zaman	60	18
3	Etkiledi	126	37
Toplam		342	100

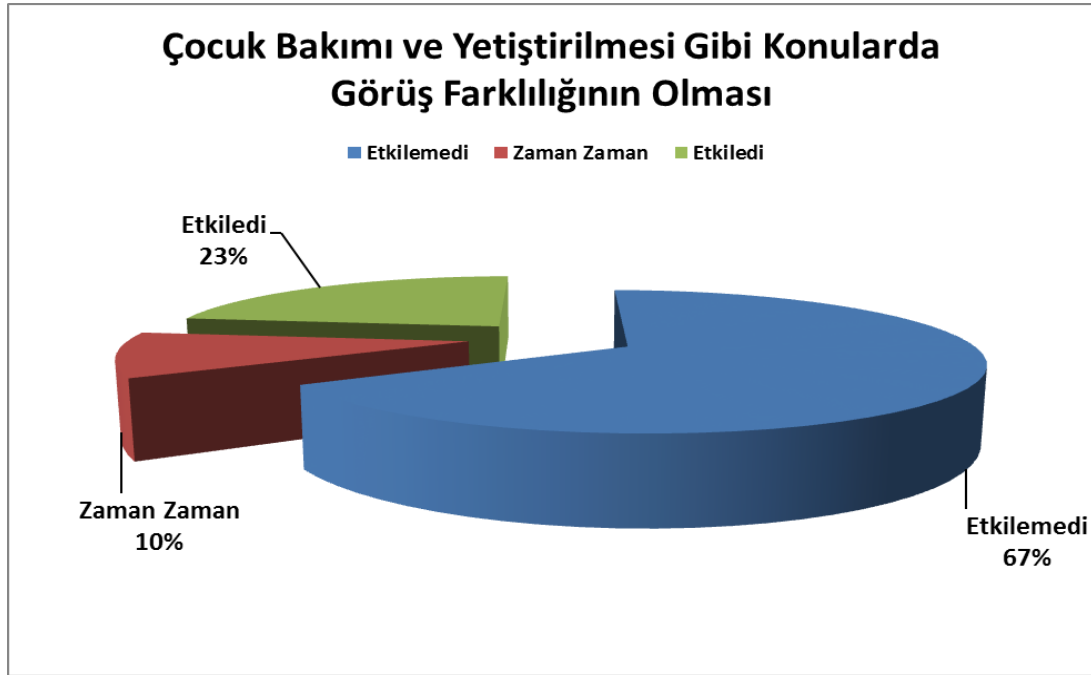
Şekil 51. Olumsuz bir durumda bulunduğu mekânı terk ediyor olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğimiz süresince eski eşimin tartışma esnasında, sonunda veya herhangi bir sorunla karşılaştığınız zaman bulduğumuz mekânı terk ediyor olması” sorusuna, 46% “Etkilemedi”, 37% “Etkiledi”, 18% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.20.Eski Eşim ile Aramızda Çocuk Bakımı ve Yetiştirilmesi Gibi Konularda Görüş Farklılığımızın Olması

Tablo 56. Çocuk bakımı ve yetiştirilmesi gibi konularda görüş farklılığının olması

S. No	Eski eşim ile aramızda çocuk bakımı ve yetiştirilmesi gibi konularda görüş farklılığımızın olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	228	67
2	Zaman Zaman	36	11
3	Etkiledi	78	23
Toplam		342	100

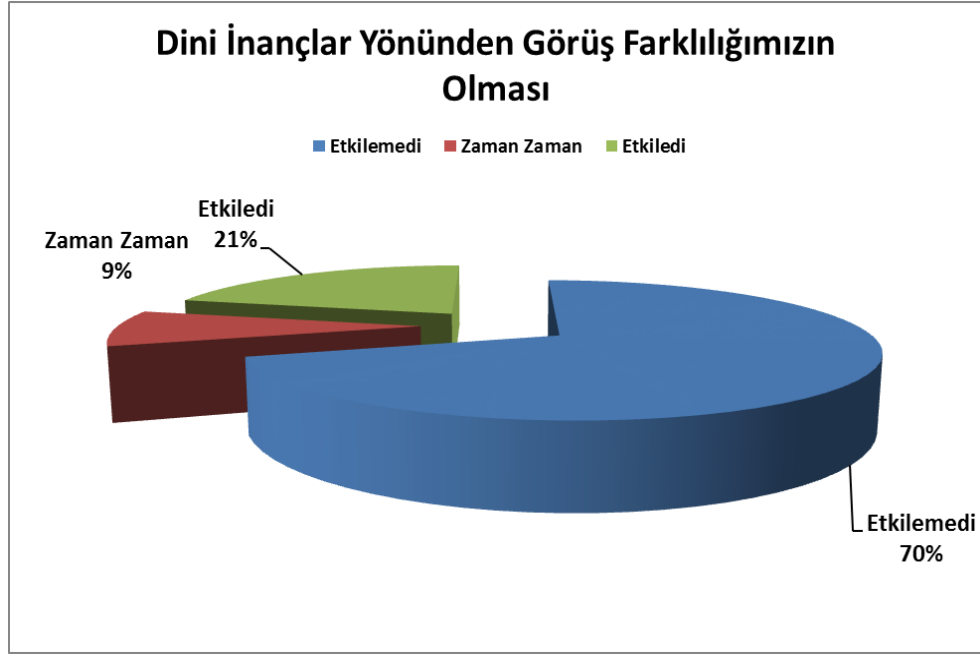
Şekil 52. Çocuk bakımı ve yetiştirilmesi gibi konularda görüş farklılığının olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile aramızda çocuk bakımı ve yetiştirilmesi gibi konularda görüş farklılığımızın olması” sorusuna, 67% “Etkilemedi”, 23% “Etkiledi”, 11% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.21.Eski Eşim ile Aramızda Dini İnançlar Yönünden Görüş Farklılığımızın Olması

Tablo 57. Dini inançlar yönünden görüş farklılığının olması

S. No	Eski eşim ile aramızda dini inançlar yönünden görüş farklılığımızın olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	240	70
2	Zaman Zaman	30	9
3	Etkiledi	72	21
Toplam		342	100

Şekil 53. Dini inançlar yönünden görüş farklılığının olması

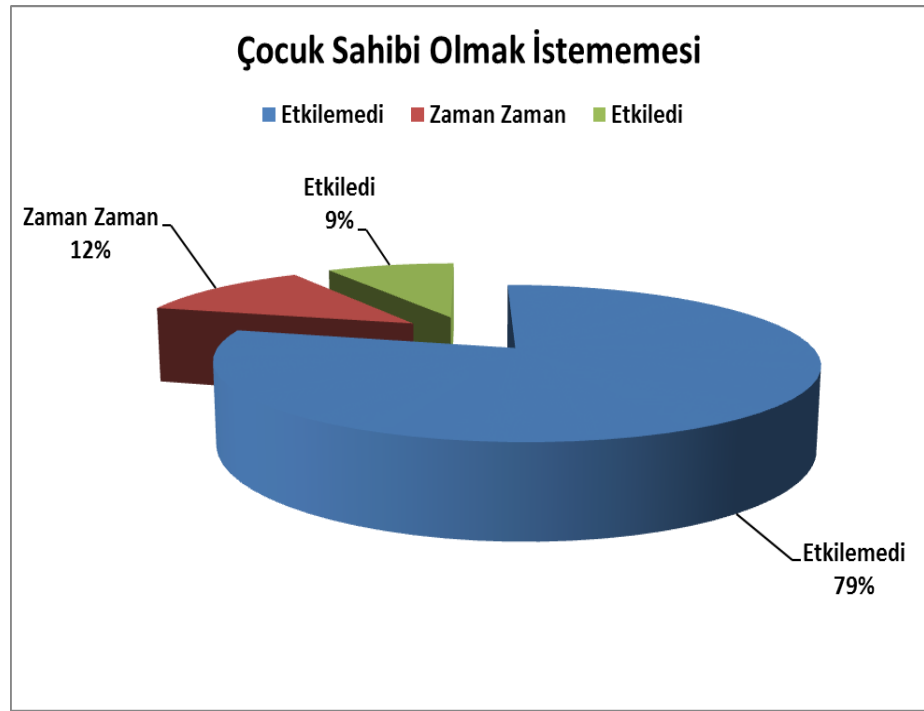
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile aramızda dini inançlar yönünden görüş farklılığımızın olması” sorusuna, 70% “Etkilemedi”, 21% “Etkiledi”, 9% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.22.Eski Eşimin Çocuk Sahibi Olmak İstememesi

Tablo 58. Çocuk sahibi olmak istememesi

S. No	Eski eşimin çocuk sahibi olmak istememesi	Sayı	%
1	Etkilemedi	270	79
2	Zaman Zaman	42	12
3	Etkiledi	30	9
Toplam		342	100

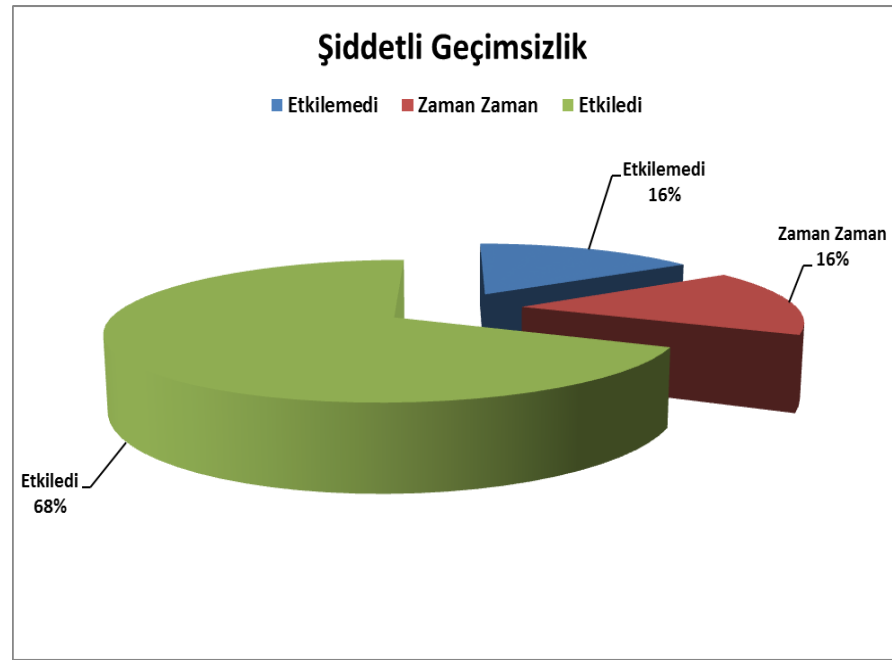
Şekil 54. Çocuk sahibi olmak istememesi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin çocuk sahibi olmak istememesi” sorusuna, 79% “Etkilemedi”, 12% “Zaman Zaman”, 9% “Etkiledi” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.23.Evliliğimiz Süresince Eski Eşim ile Aramızda Şiddetli Geçimsizlik Olması

Tablo 59. Şiddetli geçimsizlik

S. No	Evliliğimiz süresince eski eşim ile aramızda şiddetli geçimsizlik olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	54	16
2	Zaman Zaman	54	16
3	Etkiledi	234	68
Toplam		342	100

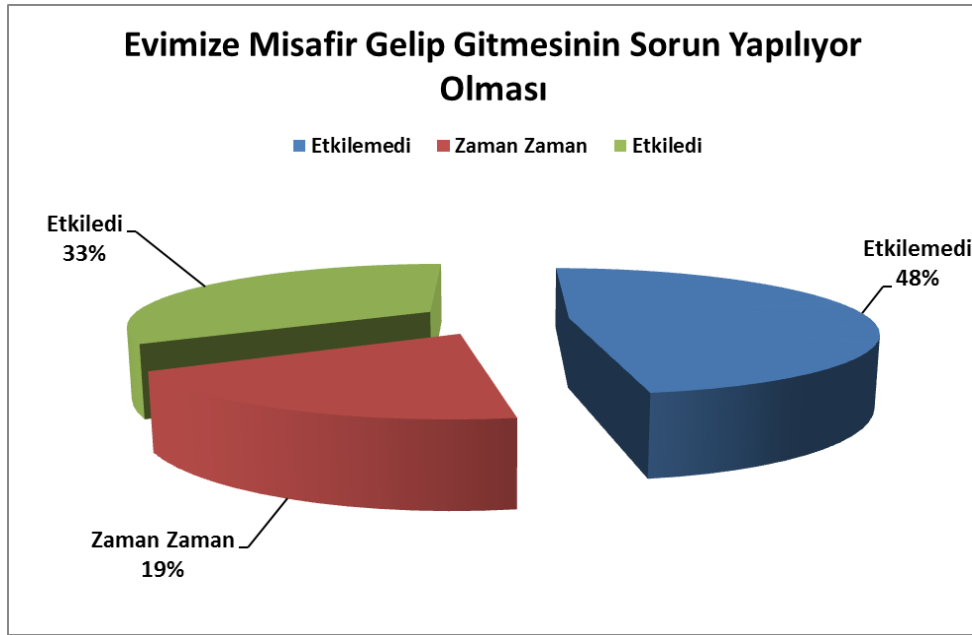
Şekil 55. Şiddetli geçimsizlik

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğimiz süresince eski eşim ile aramızda şiddetli geçimsizlik olması” sorusuna, 68% “Etkiledi”, 16% “Etkilemedi”, 16% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.24.Eski Eşimin Ailemin, Arkadaşlarımın veya Misafirlerin Evimize Gelip Gitmesini Sorun Yapıyor Olması

Tablo 60. Evimize misafir gelip gitmesinin sorun yapıyor olması

S. No	Eski eşimin ailemin, arkadaşlarımın veya misafirlerin evimize gelip gitmesini sorun yapıyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	162	47
2	Zaman Zaman	66	19
3	Etkiledi	114	33
Toplam		342	100

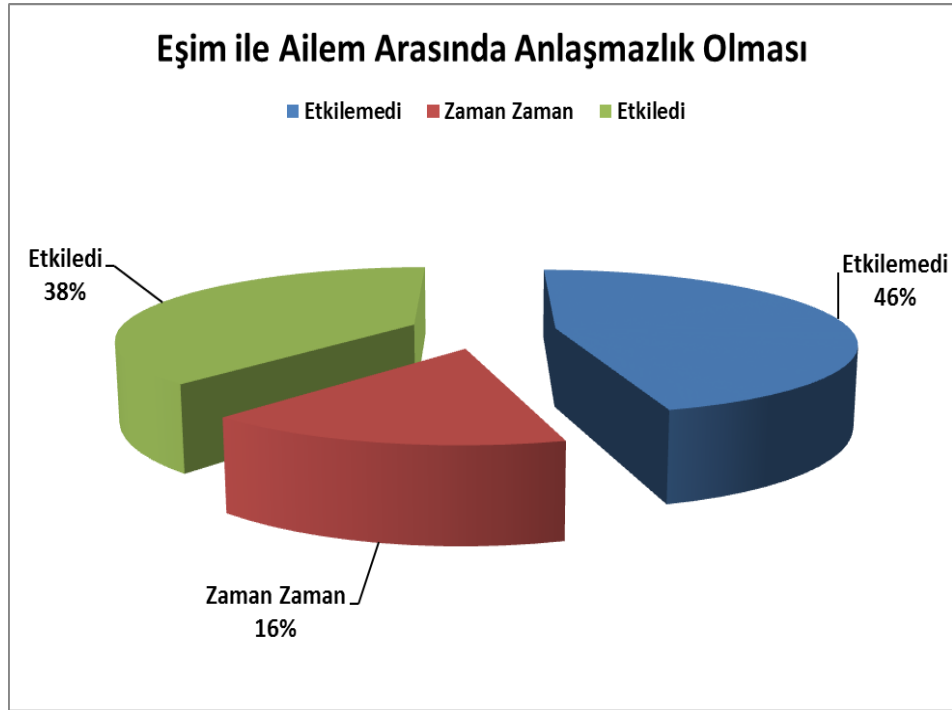
Şekil 56. Evimize misafir gelip gitmesinin sorun yapıyor olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin ailemin, arkadaşlarımın veya misafirlerin evimize gelip gitmesini sorun yapıyor olması” sorusuna, 47% “Etkilemedi”, 33% “Etkiledi”, 19% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.25.Eski Eşim ile Benim Ailem Arasında Anlaşmazlık Olması

Tablo 61. Eşim ile ailem arasında anlaşmazlık olması

S. No	Eski eşim ile benim ailem arasında anlaşmazlık olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	156	46
2	Zaman Zaman	54	16
3	Etkiledi	132	39
Toplam		342	100

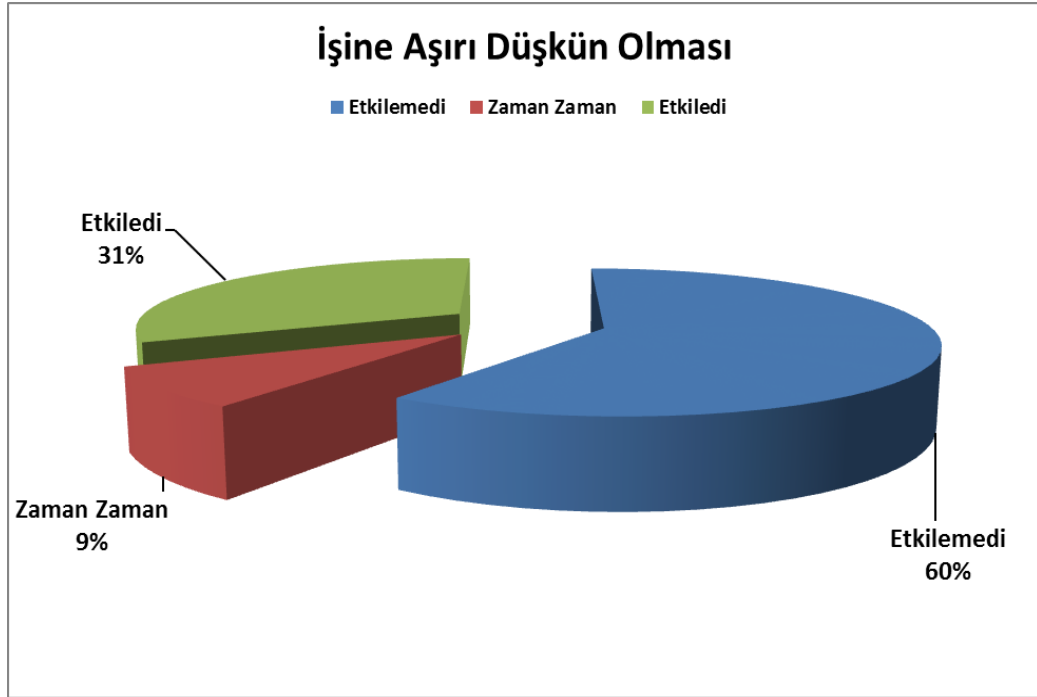
Şekil 57. Eşim ile ailem arasında anlaşmazlık olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile benim ailem arasında anlaşmazlık olması” sorusuna, 46% “Etkilemedi”, 39% “Etkiledi”, 16% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.26.Eski Eşimin İşini ve Çalışma Hayatını Bizlerden Ön Planda Tutuyor Olması

Tablo 62. İşine aşırı düşkün olması

S. No	Eski eşimin işini ve çalışma hayatını bizlerden ön planda tutuyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	204	60
2	Zaman Zaman	30	9
3	Etkiledi	108	32
Toplam		342	100

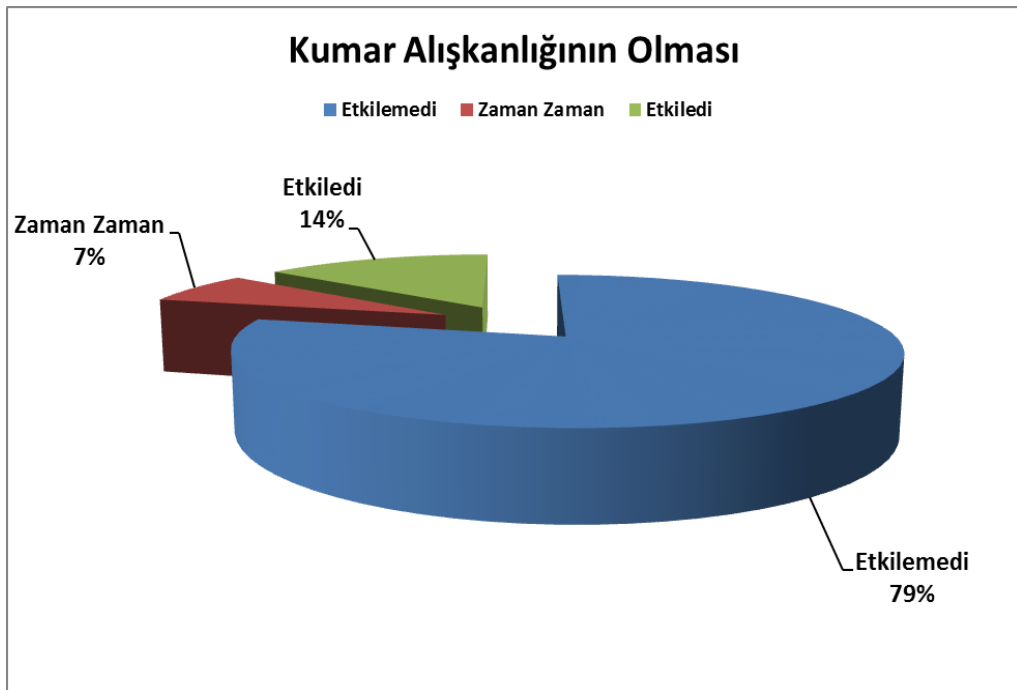
Şekil 58. İşine aşırı düşkün olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin işini ve çalışma hayatını bizlerden ön planda tutuyor olması” sorusuna, 60% “Etkilemedi”, 32% “Etkiledi”, 9% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.27.Eski Eşimin Kumar Alışkanlığının Olması

Tablo 63. Kumar alışkanlığının olması

S. No	Eski eşimin kumar alışkanlığının olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	270	79
2	Zaman Zaman	24	7
3	Etkiledi	48	14
Toplam		342	100

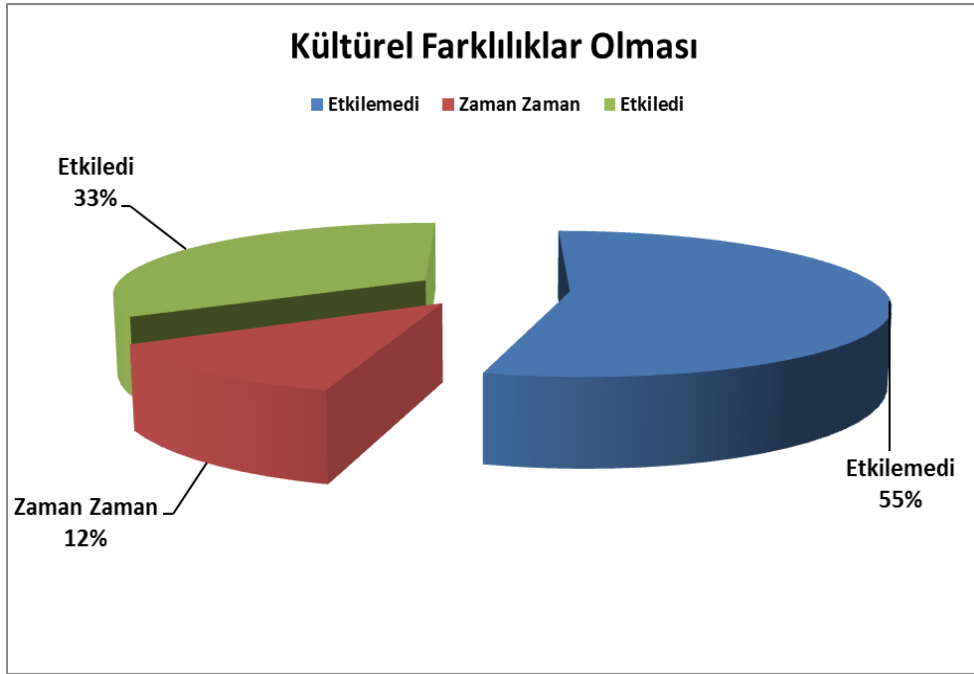
Şekil 59. Kumar alışkanlığının olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin kumar alışkanlığının olması” sorusuna, 79% “Etkilemedi”, 14% “Etkiledi”, 7% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.28.Eski Eşim ile Aramızda Örf, Adet ve Gelenekler Yönünden Kültürel Farklılıklarımızın Bulunması

Tablo 64. Kültürel farklılıklar olması

S. No	Eski eşim ile aramızda örf, adet ve gelenekler yönünden kültürel farklılıklarımızın bulunması	Sayı	%
1	Etkilemedi	186	54
2	Zaman Zaman	42	12
3	Etkiledi	114	33
Toplam		342	100

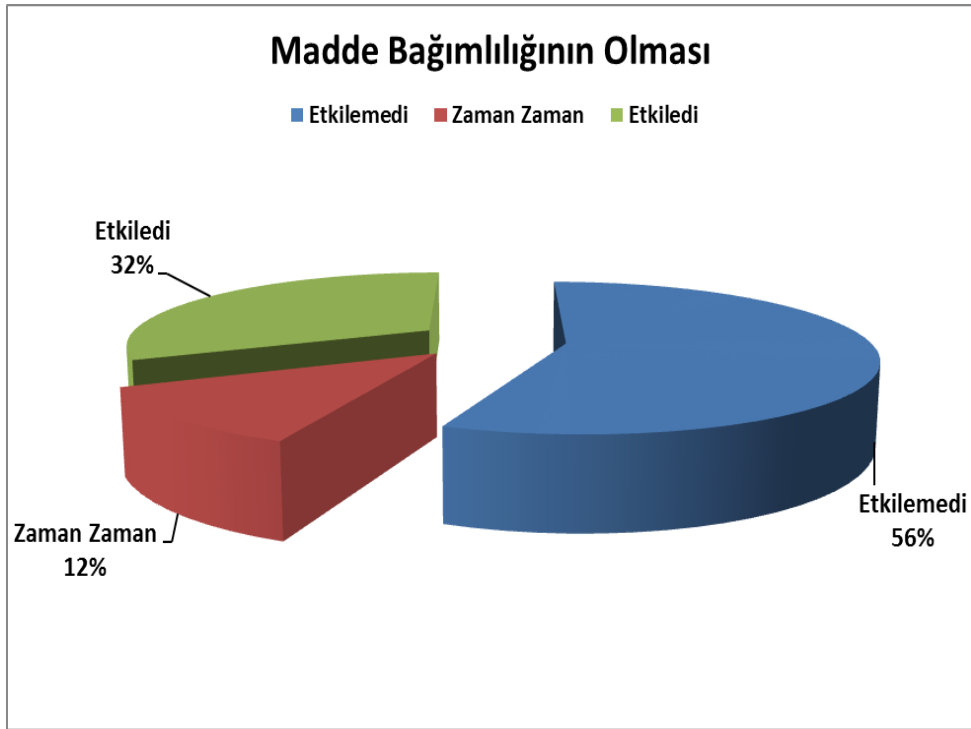
Şekil 60. Kültürel farklılıklar olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile aramızda örf, adet ve gelenekler yönünden kültürel farklılıklarımızın bulunması” sorusuna, 54% “Etkilemedi”, 33% “Etkiledi”, 12% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.29.Eski Eşimin Alkol, Esrar, Eroin..vb Gibi Madde Bağımlılığının Olması

Tablo 65. Madde bağımlılığının olması

S. No	Eski eşimin alkol, esrar, eroin..vb gibi madde bağımlılığının olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	192	56
2	Zaman Zaman	42	12
3	Etkiledi	108	32
Toplam		342	100

Şekil 61. Madde bağımlılığının olması

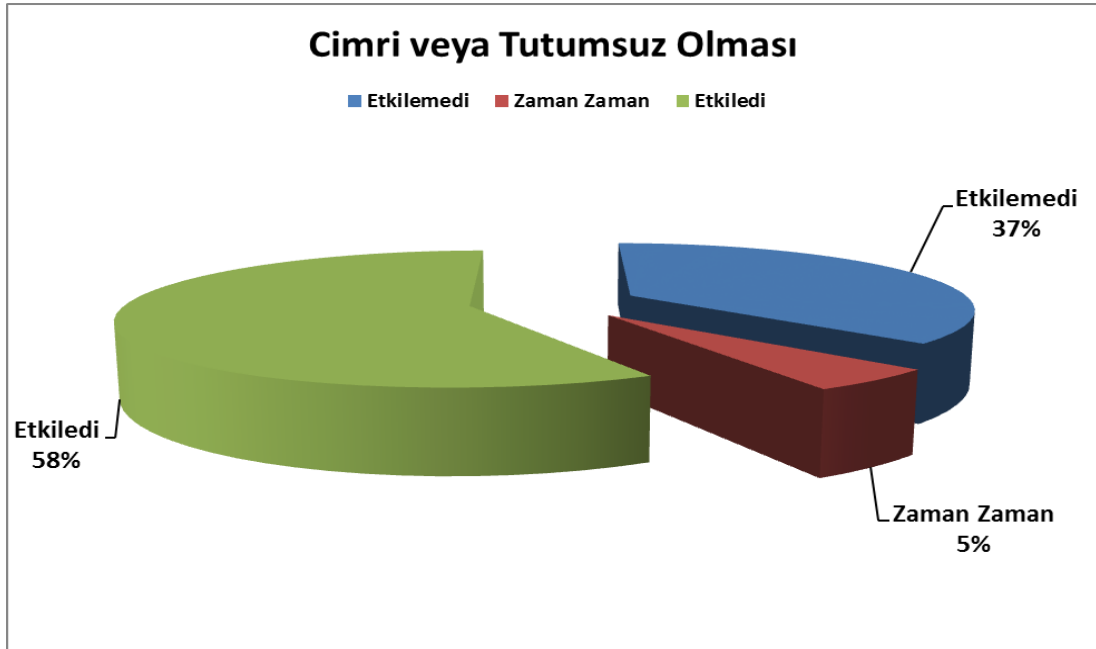
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin alkol, esrar, eroin..vb gibi madde bağımlılığının olması ” sorusuna, 56% “Etkilemedi”, 32% “Etkiledi”, 12% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.30.Eski Eşimin Aşırı Cimri Olması veya Çok Fazla Para Harcıyor Olması

Tablo 66. Cimri veya tutumsuz olması

S. No	Eski eşimin aşırı cimri olması veya çok fazla para harcıyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	126	37
2	Zaman Zaman	18	5
3	Etkiledi	198	58
Toplam		342	100

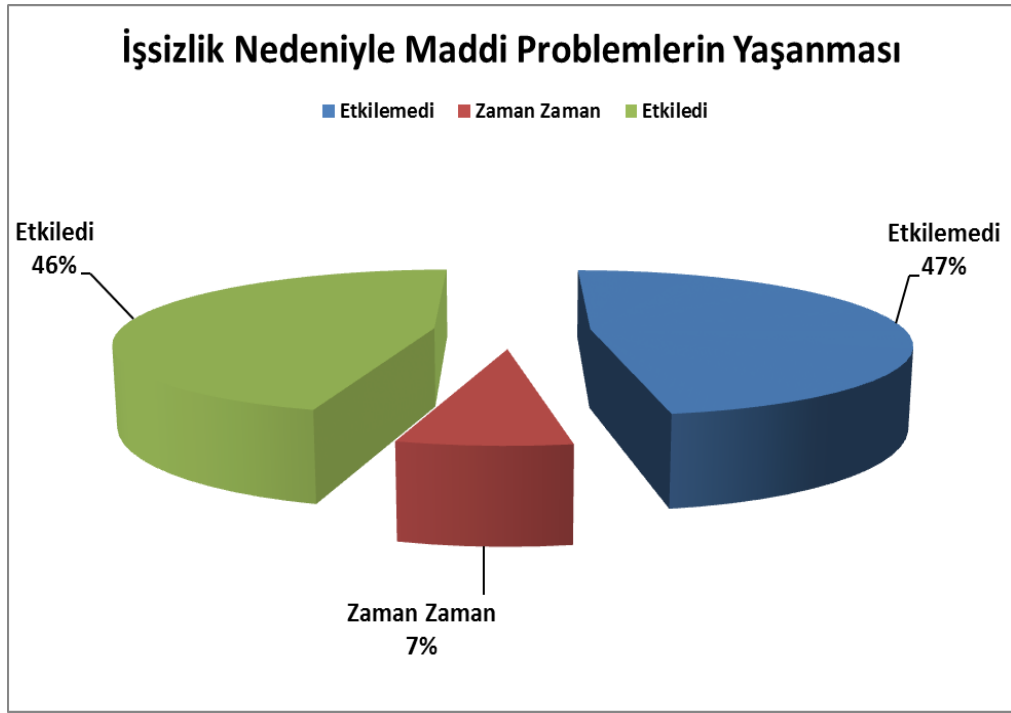
Şekil 62. Cimri veya tutumsuz olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin aşırı cimri olması veya çok fazla para harcıyor olması” sorusuna, 58% “Etkiledi”, 37% “Etkilemedi”, 5% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.31.Eski Eşimin Uzun Süre İşsiz Kalması Nedeniyle Maddi Problemlerimizin Olması

Tablo 67. İşsizlik nedenleri ile maddi problemlerin yaşanması

S. No	Eski eşimin uzun süre işsiz kalması nedeniyle maddi problemlerimizin olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	162	47
2	Zaman Zaman	24	7
3	Etkiledi	156	46
Toplam		342	100

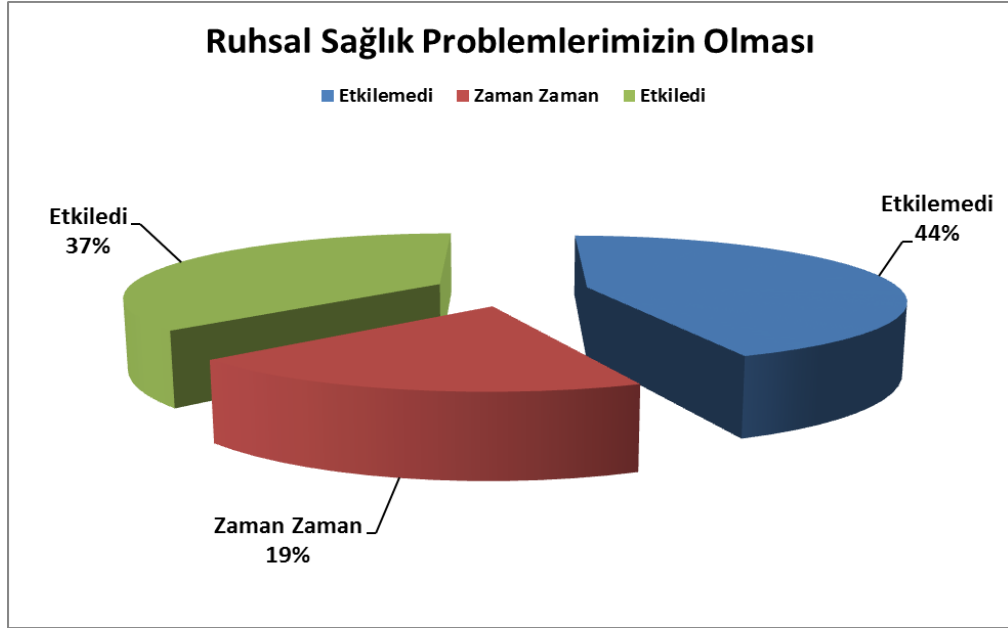
Şekil 63. İşsizlik nedenleri ile maddi problemlerin yaşanması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin uzun süre işsiz kalması nedeniyle maddi problemlerimizin olması” sorusuna, 47% “Etkilemedi”, 46% “Etkiledi”, 7% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.32.Evliliğimiz süresince benim / eski eşimin ruhsal sağlık problemlerimizin olması ve aykırı davranışlar sergiliyor olmamız

Tablo 68. Ruhsal sağlık problemlerinin olması

S. No	Evliliğimiz süresince benim / eski eşimin ruhsal sağlık problemlerimizin olması ve aykırı davranışlar sergiliyor olmamız	Sayı	%
1	Etkilemedi	150	44
2	Zaman Zaman	66	19
3	Etkiledi	126	37
Toplam		342	100

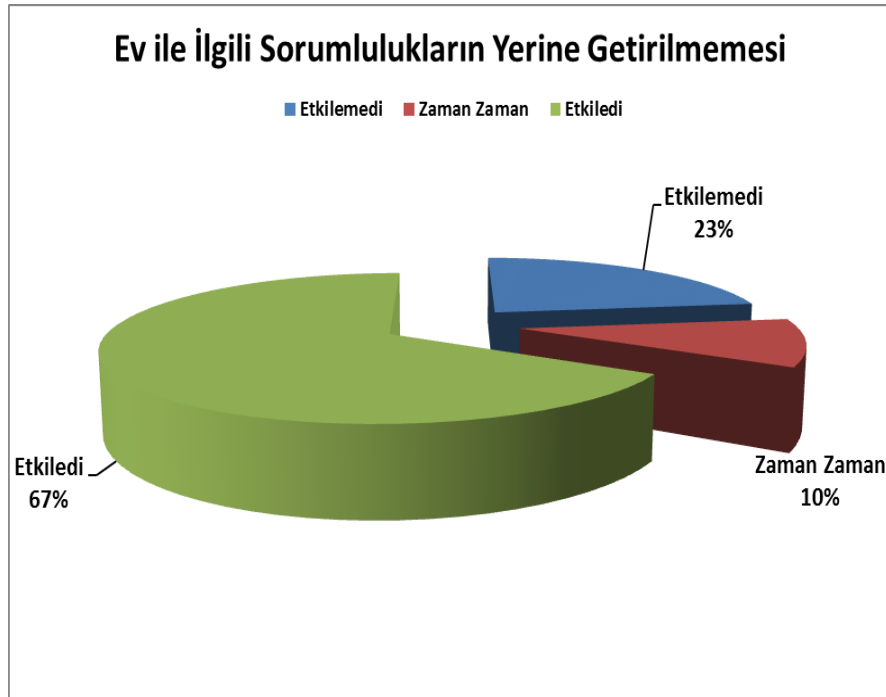
Şekil 64. Ruhsal sağlık problemlerinin olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğimiz süresince benim / eski eşimin ruhsal sağlık problemlerimizin olması ve aykırı davranışlar sergiliyor olmamız” sorusuna, 44% “Etkilemedi”, 37% “Etkiledi”, 19% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.33.Eski Eşimin Ev ile İlgili Sorumluluklarını Yerine Getirmemesi, Sorunlara İlgisiz Kalması ve Bu Nedenle Sorunların Çözümünün Büyük Oranda Bana Kalıyor Olması

Tablo 69. Ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmemesi

S. No	Eski eşimin ev ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmemesi, sorunlara ilgisiz kalması ve bu nedenle sorunların çözümünün büyük oranda bana kalıyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	78	23
2	Zaman Zaman	36	11
3	Etkiledi	228	67
Toplam		342	100

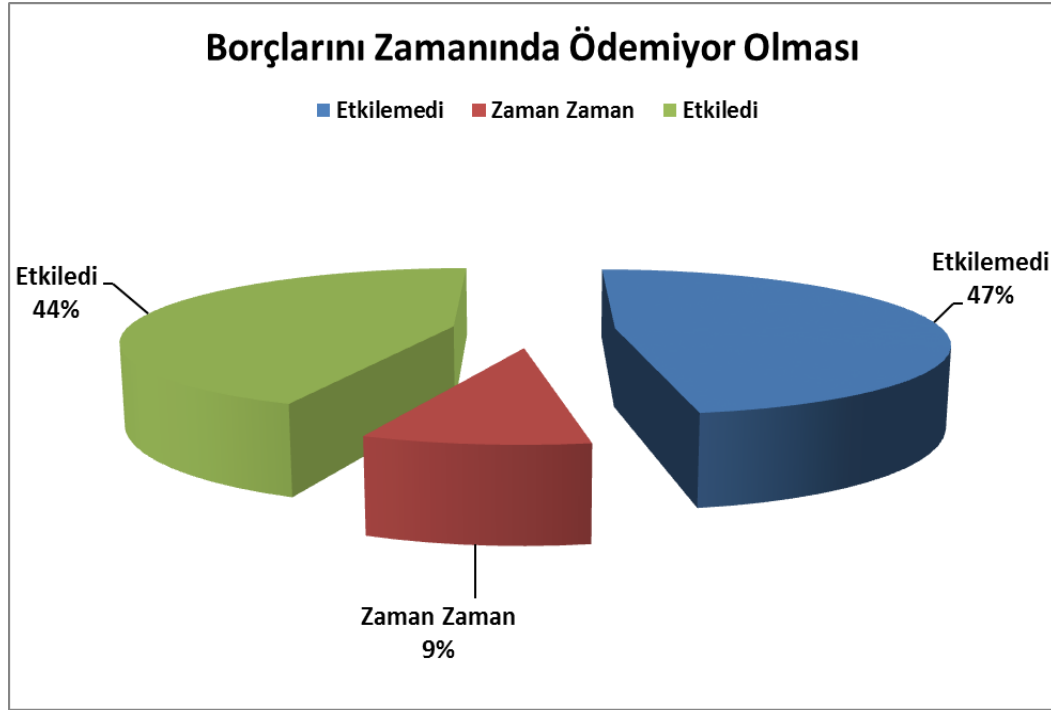
Şekil 65. Ev ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmemesi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin ev ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmemesi, sorunlara ilgisiz kalması ve bu nedenle sorunların çözümünün büyük oranda bana kalıyor olması ” sorusuna , 67% “Etkiledi”, 23% “Etkilemedi”, 11% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.34.Eski Eşimin Borçlarını Zamanında Ödemiyor Olması, Buna Bağlı Olarak Eve İcra ve Haciz Gelmesi ve / veya Alacaklıların Kapiya Dayanıp Paralarını İstiyor Olması

Tablo 70. Borçlarını Zamanında Ödemiyor Olması

S. No	Eski eşimin borçlarını zamanında ödemiyor olması, buna bağlı olarak eve icra ve haciz gelmesi ve / veya alacaklıların kapiya dayanıp paralarını istiyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	162	47
2	Zaman Zaman	30	9
3	Etkiledi	150	44
Toplam		342	100

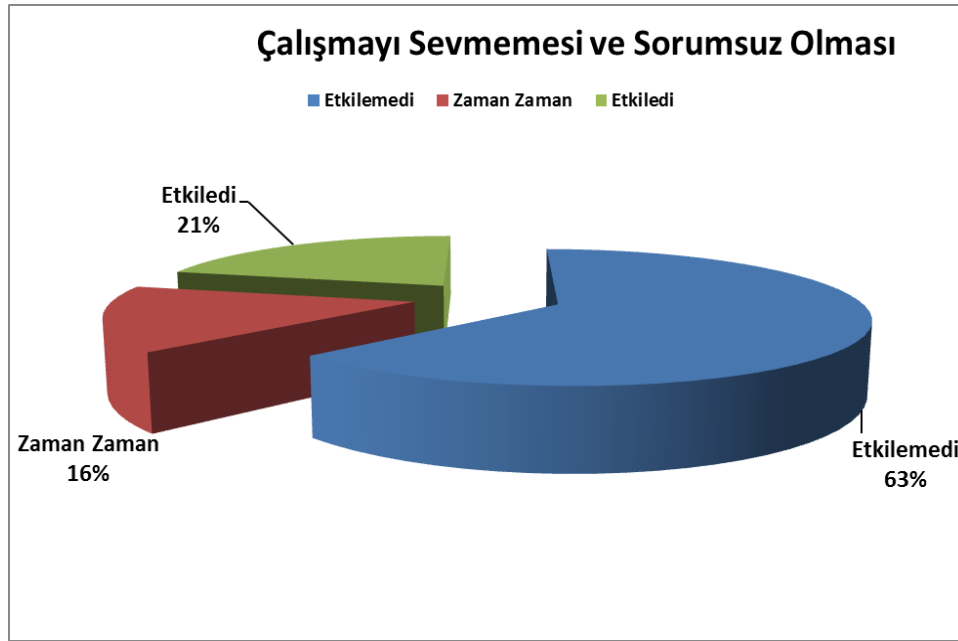
Şekil 66. Borçlarını Zamanında Ödemiyor Olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin borçlarını zamanında ödemiyor olması, buna bağlı olarak eve icra ve haciz gelmesi ve / veya alacaklıların kapiya dayanıp paralarını istiyor olması” sorusuna, 47% “Etkilemedi”, 44% “Etkiledi”, 9% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür. Eski Eşimin Çalışmayı Sevmemesi ve Sorumsuz Olması Nedeniyle Geçim Sıkıntısı Çekiyor Olmamız

4.23.35.Eski Eşimin Çalışmayı Sevmemesi Ve Sorumsuz Olması Nedeniyle Geçim Sıkıntısı Çekiyor Olmamız

Tablo 71. Çalışmayı Sevmemesi ve Sorumsuz Olması

S. No	Eski eşimin çalışmayı sevmemesi ve sorumsuz olması nedeniyle geçim sıkıntısı çekiyor olmamız	Sayı	%
1	Etkilemedi	216	63
2	Zaman Zaman	54	16
3	Etkiledi	72	21
Toplam		342	100

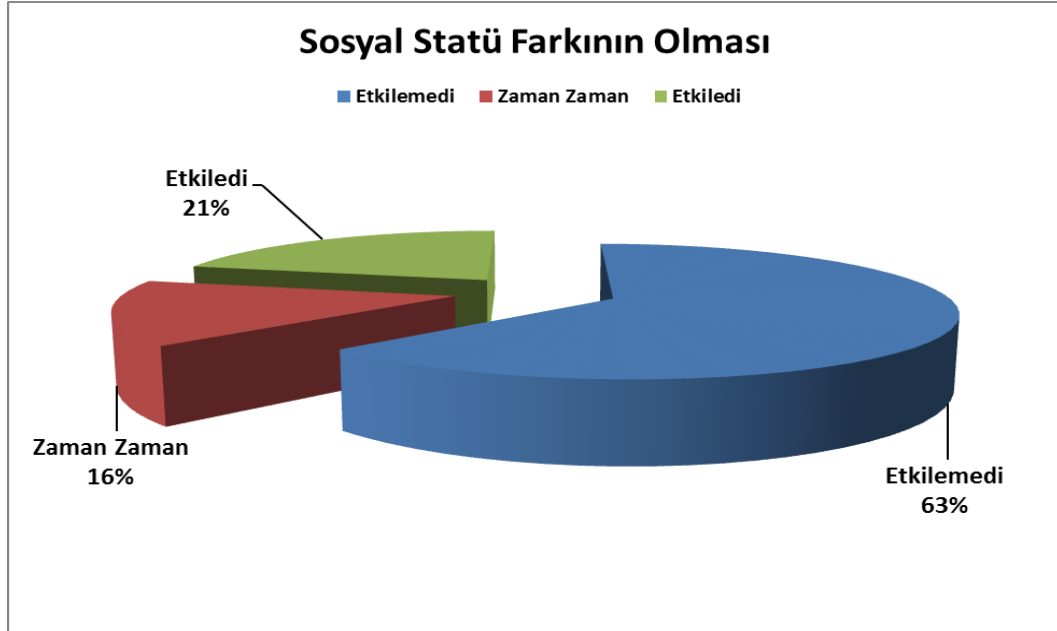
Şekil 67. Çalışmayı Sevmemesi Ve Sorumsuz Olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin çalışmayı sevmemesi ve sorumsuz olması nedeniyle geçim sıkıntısı çekiyor olmamız” sorusuna, 63% “Etkilemedi”, 21% “Etkiledi”, 16% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.36.Eski Eşim ile Aramızda Sosyal Statü Farkının Olması ve Eşimin Bunu Kaldıramaması

Tablo 72. Sosyal statü farkının olması

S. No	Eski eşim ile aramızda sosyal statü farkının olması ve eşimin bunu kaldıramaması	Sayı	%
1	Etkilemedi	216	63
2	Zaman Zaman	54	16
3	Etkiledi	72	21
Toplam		342	100

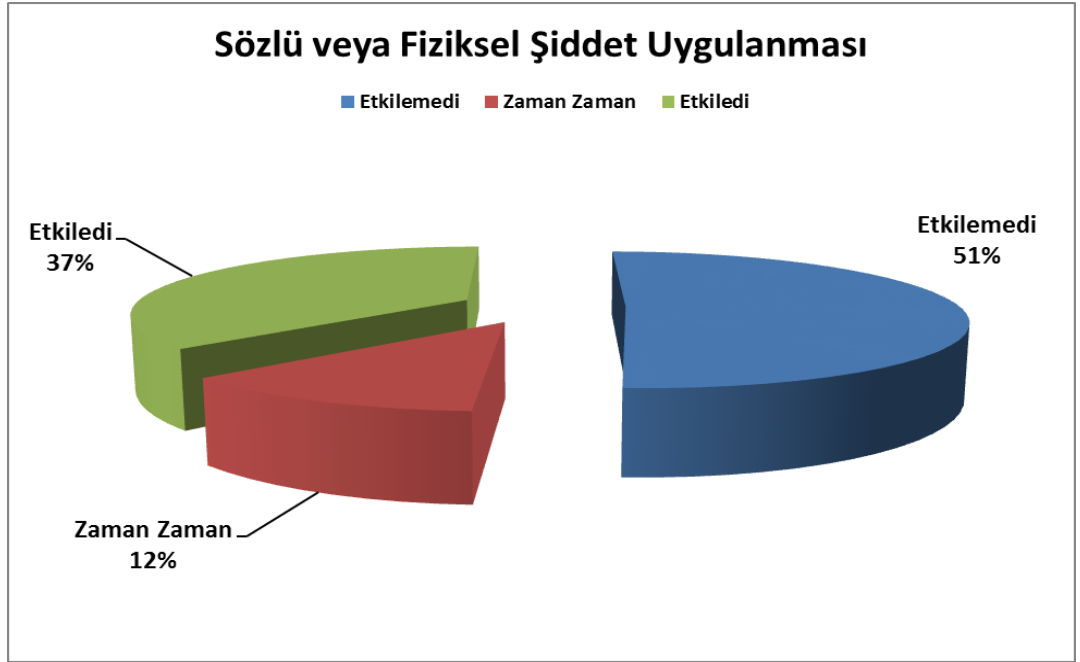
Şekil 68. Sosyal statü farkının olması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile aramızda sosyal statü farkının olması ve eşimin bunu kaldıramaması” sorusuna, 63% “Etkilemedi”, 21% “Etkiledi”, 16% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.37.Evliliğimiz Süresince Bir Sorunla Karşılaştığınız Zaman Aile Fertlerine Sözlü veya Fiziksel Şiddet Uygulaması

Tablo 73. Eşin sözlü veya fiziksel şiddet uygulanması

S. No	Evliliğimiz süresince bir sorunla karşılaştığınız zaman aile fertlerine sözlü veya fiziksel şiddet uygulaması	Sayı	%
1	Etkilemedi	174	51
2	Zaman Zaman	42	12
3	Etkiledi	126	37
Toplam		342	100

Şekil 69. Sözlü veya fiziksel şiddet uygulanması

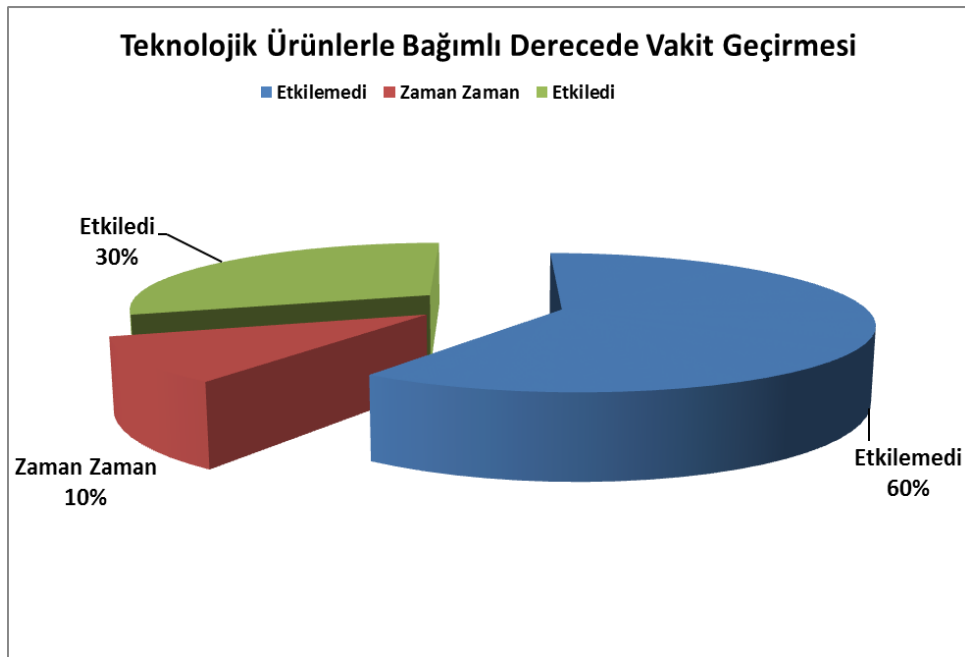
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğimiz süresince bir sorunla karşılaştığınız zaman aile fertlerine sözlü veya fiziksel şiddet uygulaması” sorusuna, 51% “Etkilemedi”, 37% “Etkiledi”, 12% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.38.Eski Eşimin Cep telefonu, Bilgisayar, İnternet, Play Station..vb Oyunlara Olan Tutkusu ve Bağımlı Derecede Vakit Geçirmesi

Tablo 74. Teknolojik ürünlerle bağımlı derecede vakit geçirmesi

S.No	Eski eşimin cep telefonu, bilgisayar, internet, play station..vb oyunlara olan tutkusu ve bağımlı derecede vakit geçirmesi	Sayı	%
1	Etkilemedi	204	59
2	Zaman Zaman	36	11
3	Etkiledi	102	30
Toplam		342	100

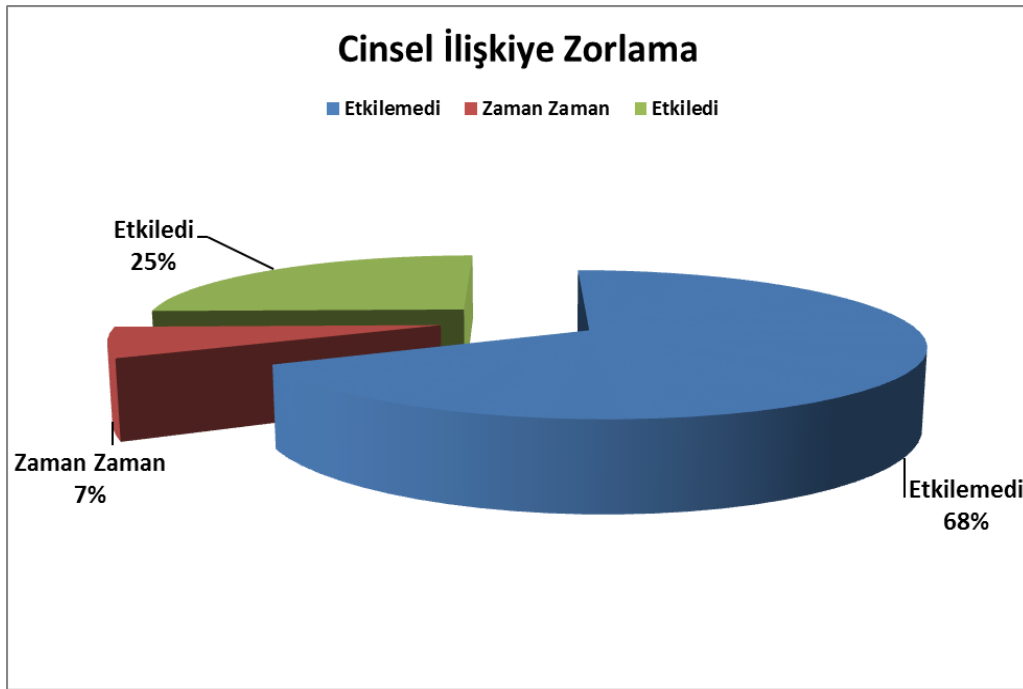
Şekil 70. Teknolojik ürünlerle bağımlı derecede vakit geçirmesi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin cep telefonu, bilgisayar, internet, play station..vb oyunlara olan tutkusu ve bağımlı derecede vakit geçirmesi” sorusuna, 59% “Etkilemedi”, 30% “Etkiledi”, 11% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.39.Eski Eşimin Zorla Bana Sahip Olmak İstemesi

Tablo 75. Cinsel ilişkiye zorlama

S. No	Eski eşimin zorla bana sahip olmak istemesi	Sayı	%
1	Etkilemedi	179	68
2	Zaman Zaman	18	7
3	Etkiledi	67	25
Toplam		264	100

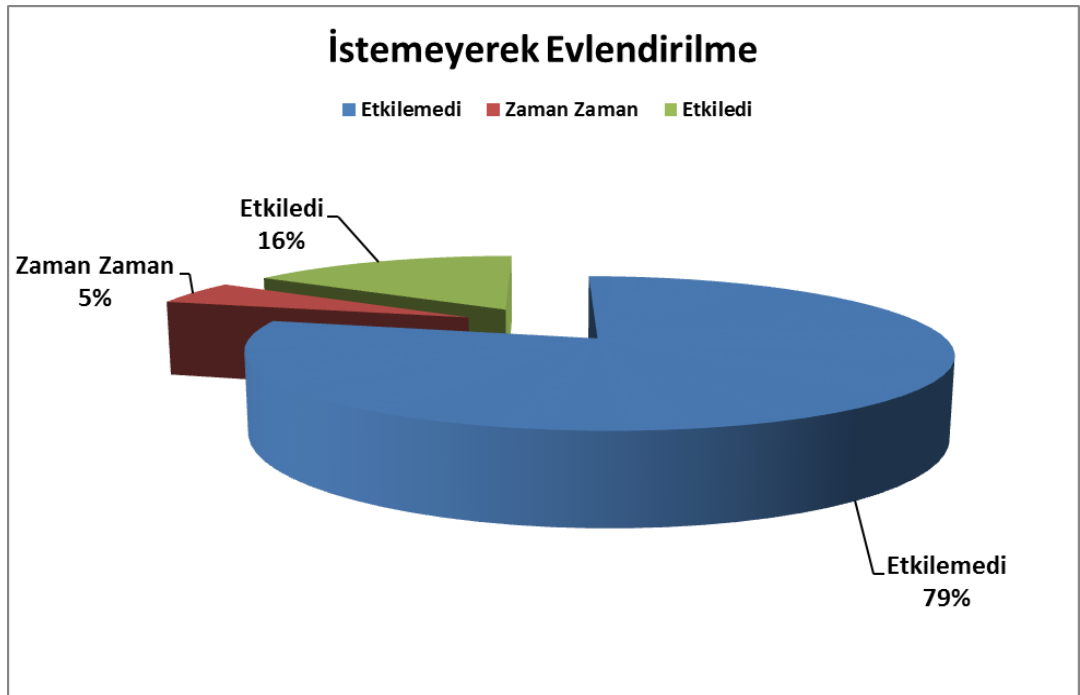
Şekil 71. Cinsel ilişkiye zorlama

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin zorla bana sahip olmak istemesi” sorusuna, 68% “Etkilemedi”, 25% “Etkiledi”, 7% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.40.Eski Eşim ile İstemeyerek Evlendirilmiş Olmam

Tablo 76. İstemeyerek evlendirilme

S. No	Eski eşim ile istemeyerek evlendirilmiş olmam	Sayı	%
1	Etkilemedi	270	79
2	Zaman Zaman	18	5
3	Etkiledi	54	16
Toplam		342	100

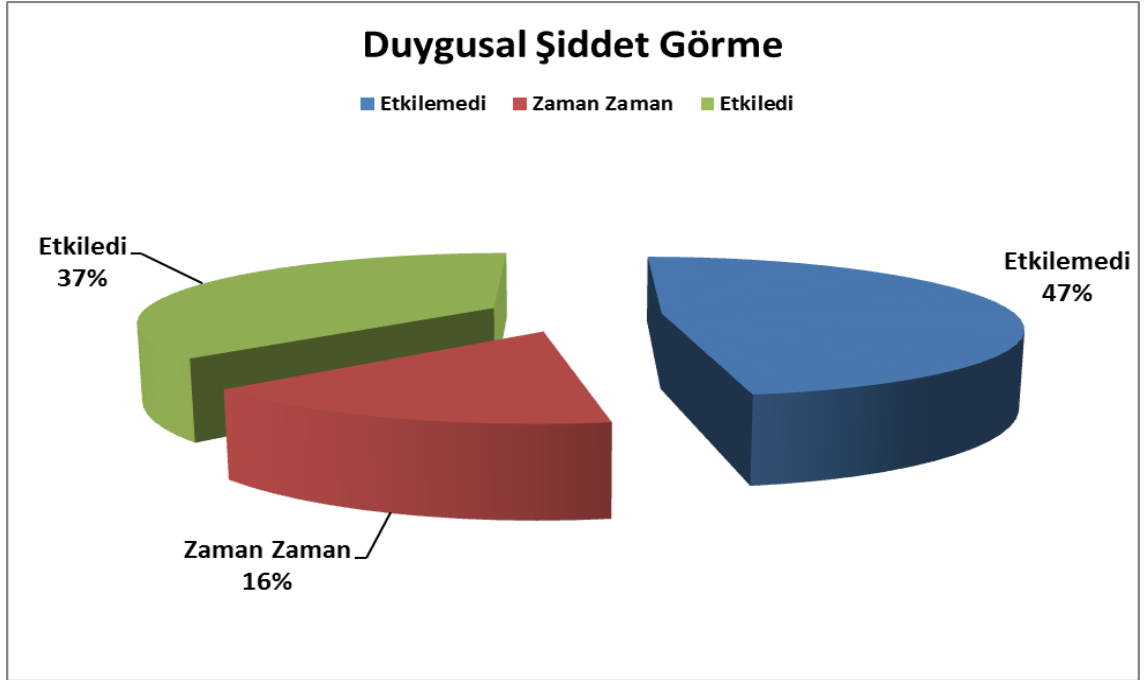
Şekil 72. İstemeyerek evlendirilme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşim ile istemeyerek evlendirilmiş olmam ” sorusuna, 79% “Etkilemedi”, 16% “Etkiledi”, 5% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.41.Eski Eşimin Evliliğimiz Süresince Duygusal Şiddet Uygulaması

Tablo 77. Duygusal şiddet görme

S. No	Eski eşimin evliliğimiz süresince duygusal şiddet uygulaması	Sayı	%
1	Etkilemedi	162	47
2	Zaman Zaman	54	16
3	Etkiledi	126	37
Toplam		342	100

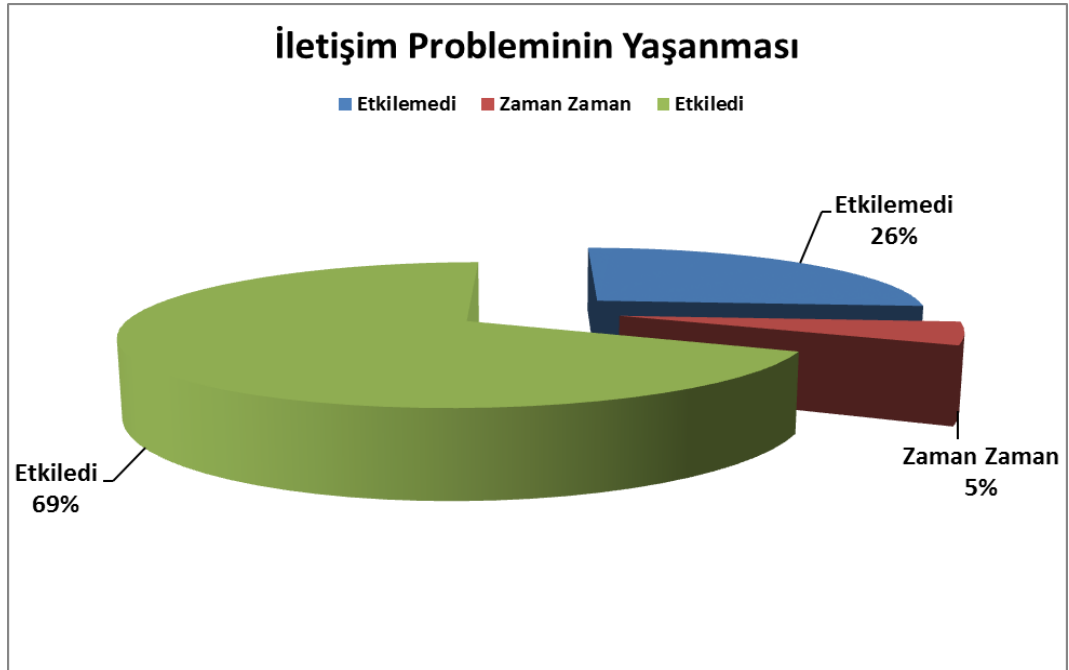
Şekil 73. Duygusal şiddet görme

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin evliliğimiz süresince duygusal şiddet uygulaması” sorusuna, 47% “Etkilemedi”, 37% “Etkiledi”, 16% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.42.Evliliğimiz Süresince Eski Eşim ile Aramızda İletişim Probleminin Yaşanması

Tablo 78. İletişim probleminin yaşanması

S. No	Evliliğimiz süresince eski eşim ile aramızda iletişim probleminin yaşanması	Sayı	%
1	Etkilemedi	90	26
2	Zaman Zaman	18	5
3	Etkiledi	234	69
Toplam		342	100

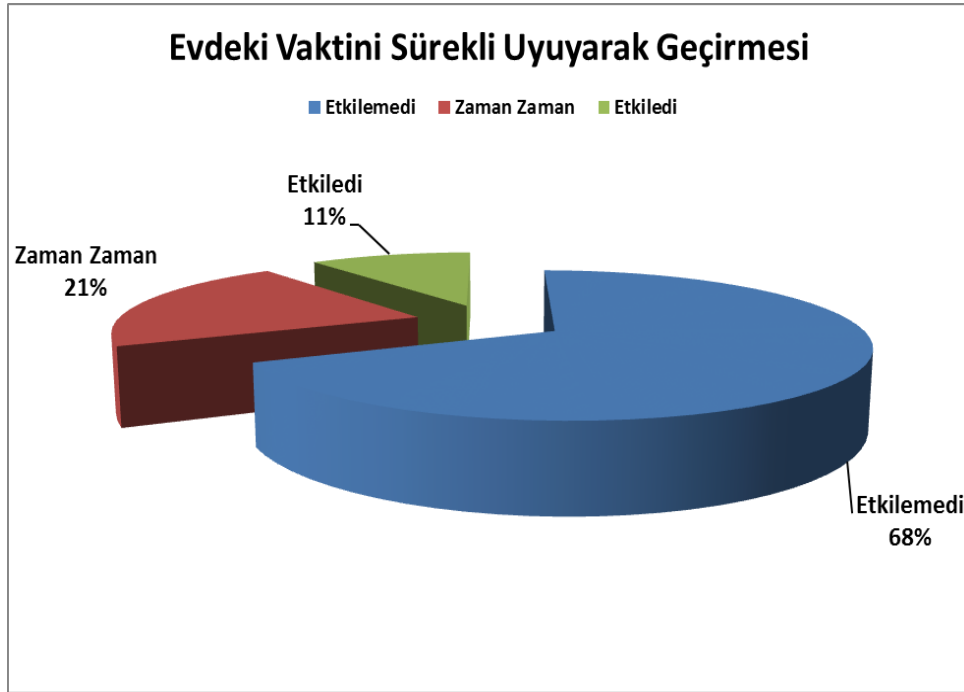
Şekil 74. İletişim probleminin yaşanması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Evliliğimiz süresince eski eşim ile aramızda iletişim probleminin yaşanması” sorusuna, 69% “Etkiledi”, 26% “Etkilemedi”, 5% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.23.43.Eski Eşimin Eve Geldiğinde Vaktini Sürekli Uyuyarak Geçiriyor Olması

Tablo 79. Evdeki vaktini sürekli uyuyarak geçirmesi

S. No	Eski eşimin eve geldiğinde vaktini sürekli uyuyarak geçiriyor olması	Sayı	%
1	Etkilemedi	234	68
2	Zaman Zaman	72	21
3	Etkiledi	36	11
Toplam		342	100

Şekil 75. Evdeki vaktini sürekli uyuyarak geçirmesi

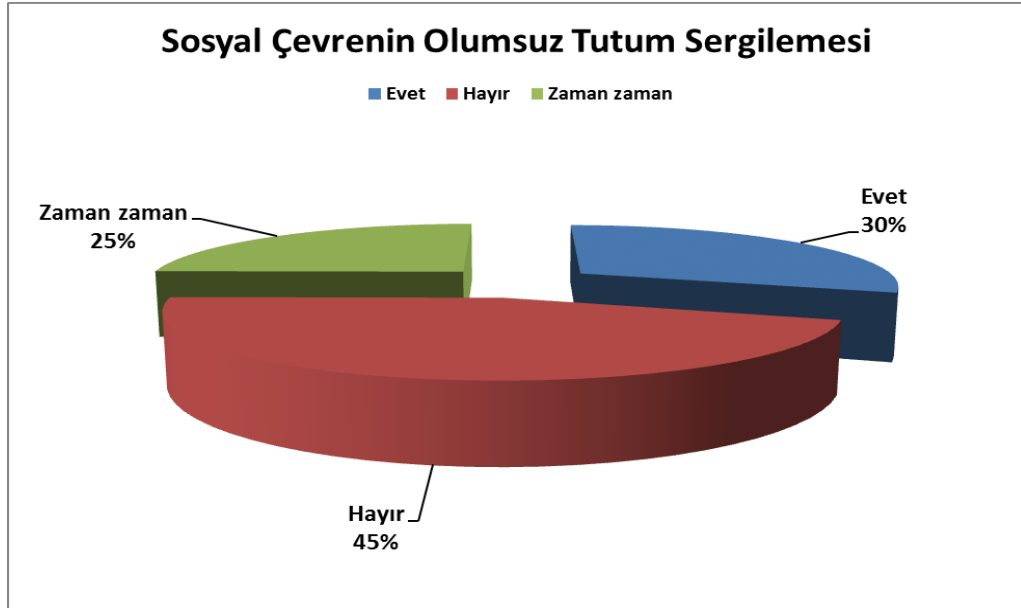
Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin eve geldiğinde vaktini sürekli uyuyarak geçiriyor olması” sorusuna, 68% “Etkilemedi”, 11% “Etkilemedi”, 21% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür.

4.24. BOŞANMA SONRASI KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

4.24.1. Sosyal çevrenizde olumsuz yönde herhangi bir değişiklik oldu mu?

Tablo 80. Sosyal çevrenin olumsuz tutum sergilemesi

Sosyal çevrenizde olumsuz yönde herhangi bir değişiklik oldu mu?	Sayı	%
Evet	103	30
Hayır	154	45
Zaman zaman	85	25
Toplam	342	100

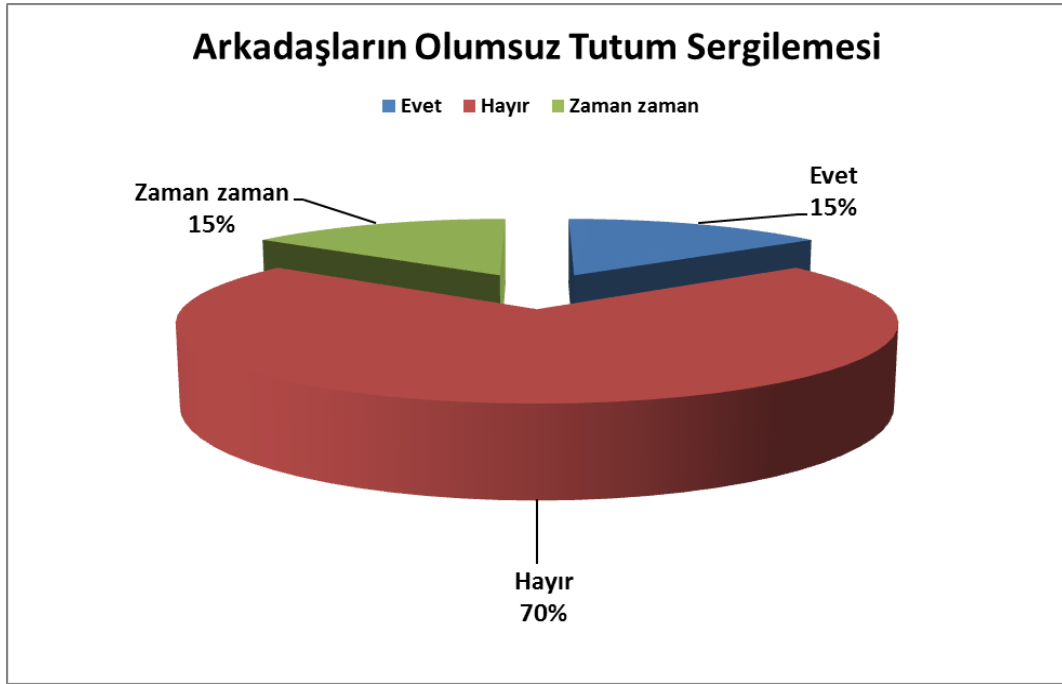
Şekil 76. Sosyal çevrenin olumsuz tutum sergilemesi

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Sosyal çevrenizde olumsuz yönde herhangi bir değişiklik oldu mu?” sorusuna katılımcıların %45’i “Hayır”, %30’u “Evet”, %25’i “Evet” cevabını vermiştir.

4.24.2. Arkadaşlarınız tarafından olumsuz davranışlara maruz kalıyor musunuz?

Tablo 81. Arkadaşların olumsuz tutum sergilemesi

Arkadaşlarınız tarafından olumsuz davranışlara maruz kalıyor musunuz?	Sayı	%
Evet	51	15
Hayır	240	70
Zaman zaman	51	15
Toplam	342	100

şekil 77. Arkadaşların olumsuz tutum sergilemesi

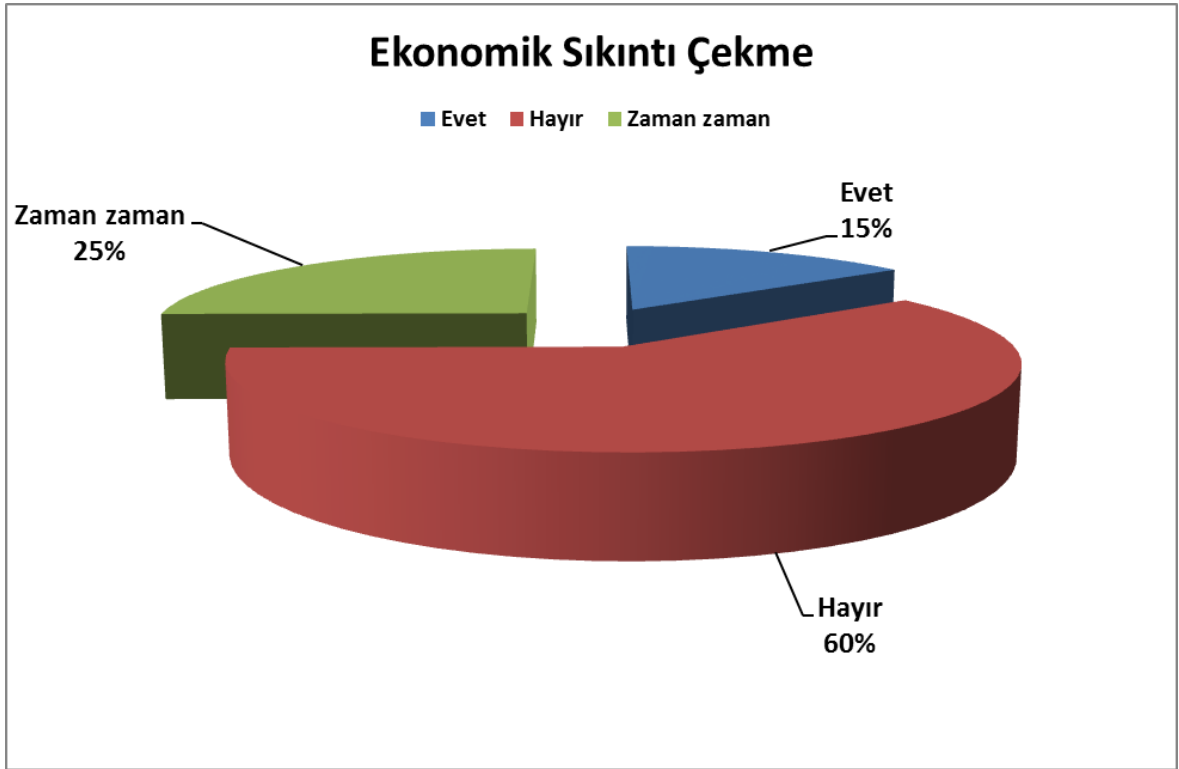
Araştırmada kişilere yöneltilen "Arkadaşlarınız tarafından olumsuz davranışlara maruz kalıyor musunuz?" sorusuna katılımcıların %70'i "Hayır", %15'i "Evet" cevabını verirken geri kalan %15 'de "Zaman Zaman" demiştir.

4.24.3. Ekonomik sıkıntı çekiyor musunuz?

Tablo 82. Ekonomik Sıkıntı çekme

Ekonomik sıkıntı çekiyor musunuz?	Sayı	%
Evet	51	15
Hayır	205	60
Zaman zaman	86	25
Toplam	342	100

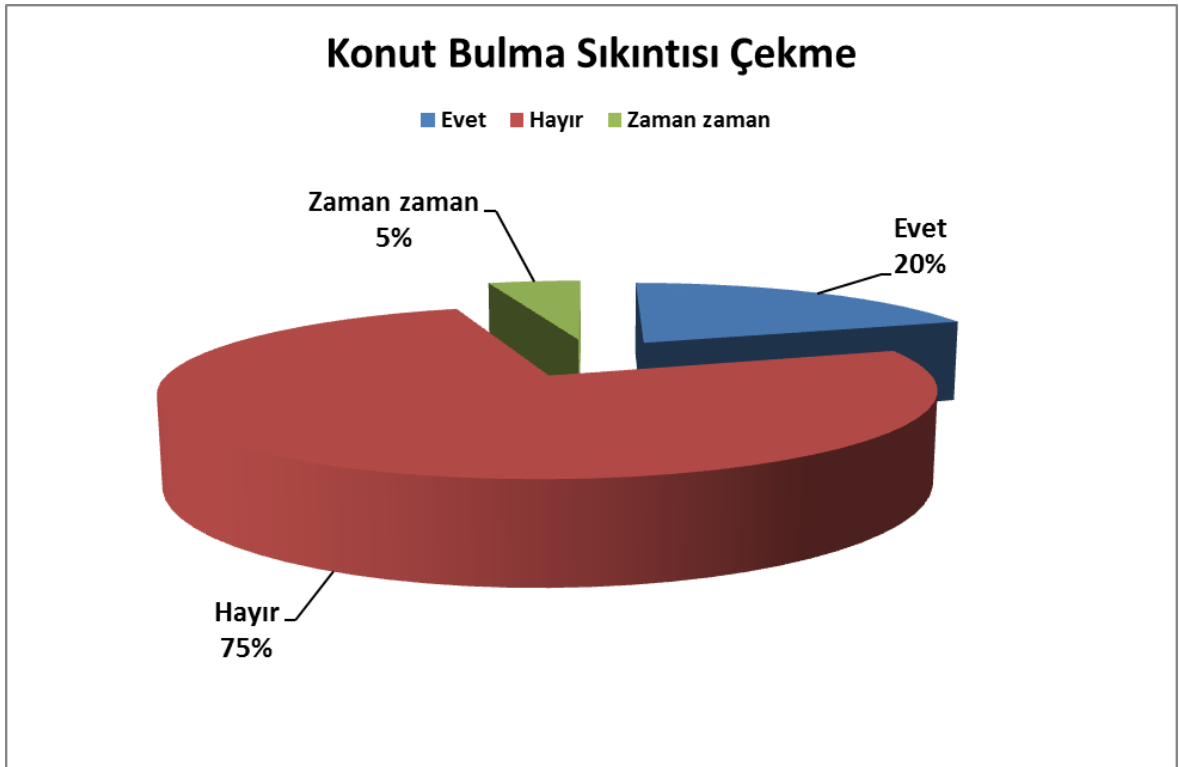
Şekil 78. Ekonomik sıkıntı çekme

Araştırmada kişilere yöneltilen “Ekonomik sıkıntı çekiyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %60’ı “Hayır”, %25’i “Zaman Zaman”, %15’i “Evet” cevabını vermiştir.

4.24.4. Konut bulma sıkıntısı çekiyor musunuz?

Tablo 83. Konut bulma sıkıntısı çekme

Konut bulma sıkıntısı çekiyor musunuz?	Sayı	%
Evet	68	20
Hayır	257	75
Zaman zaman	17	5
Toplam	342	100

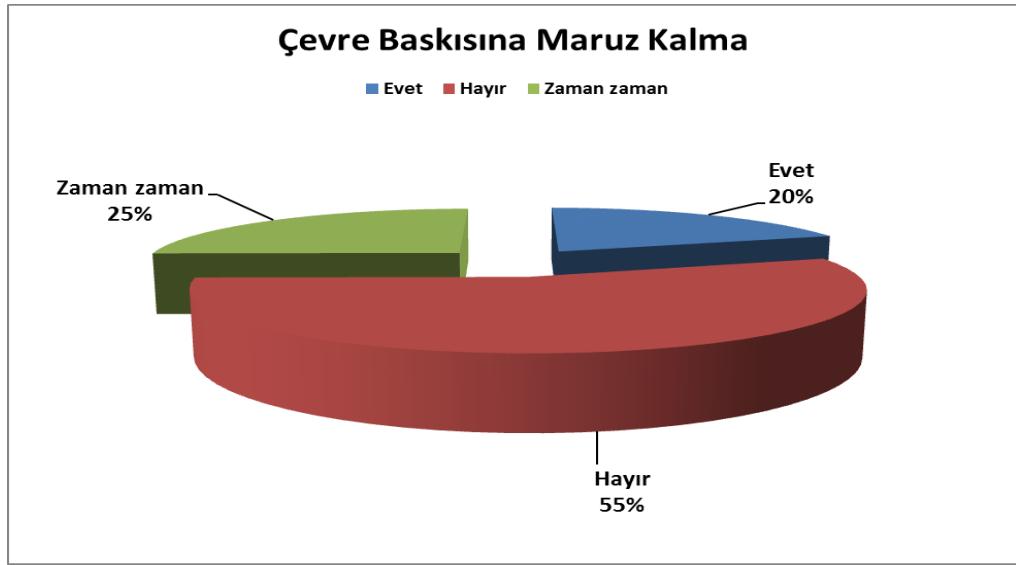
Şekil 79. Konut bulma sıkıntısı çekme

Araştırmada kişilere yöneltilen “Konut bulma sıkıntısı çekiyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %75’i “Hayır”, %20’si “Evet”, %5’i “Zaman Zaman” cevabını vermiştir.

4.24.5. Çevre baskısı görüyor musunuz?

Tablo 84. Çevre Baskısına Maruz Kalma

Çevre baskısı görüyor musunuz?	Sayı	%
Evet	68	20
Hayır	188	55
Zaman zaman	86	25
Toplam	342	100

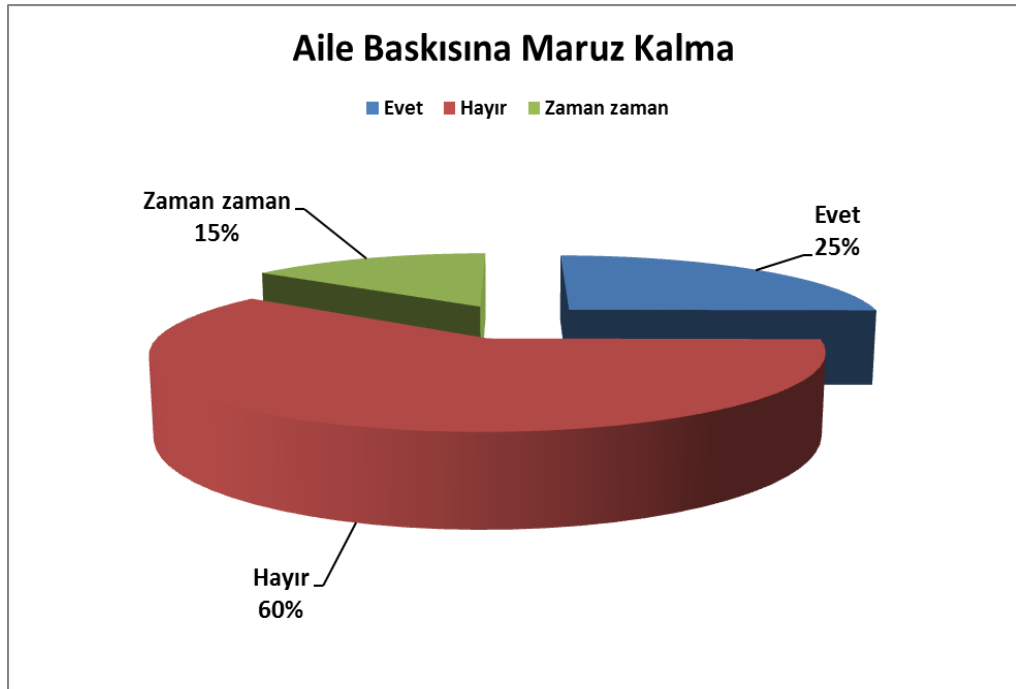
Şekil 80. Çevre Baskısına Maruz Kalma

Araştırmada kişilere yöneltilen “Çevre baskısı görüyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %55’i “Hayır”, %25’i “Zaman Zaman”, %20’si ise “Evet” cevabını vermiştir.

4.24.6. Aile baskısı görüyor musunuz?

Tablo 85. Aile Baskısına Maruz Kalma

Aile baskısı görüyor musunuz?	Sayı	%
Evet	86	25
Hayır	205	60
Zaman zaman	51	15
Toplam	342	100

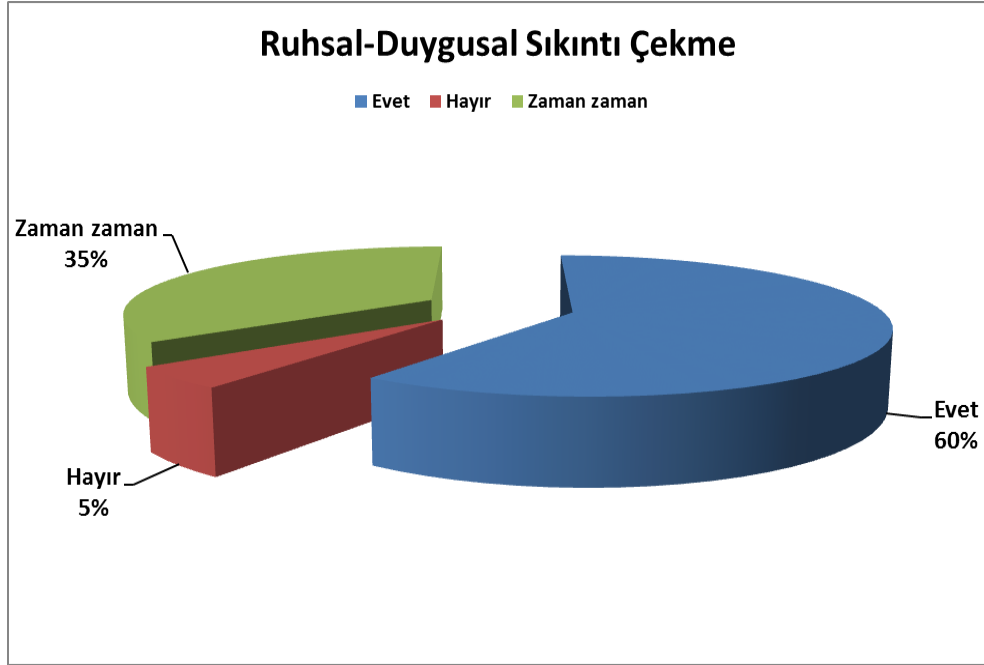
Şekil 81. Aile Baskısına Maruz Kalma

Araştırmada kişilere yöneltilen “Aile baskısına maruz kaldınız mı?” sorusuna katılımcıların %60’ı “Evet”, %25’ “Hayır”, %15’i “Zaman Zaman” cevabını vermiştir.

4.24.7. Ruhsal / duygusal sıkıntı yaşadınız mı?

Tablo 86. Ruhsal, duygusal sıkıntı çekme

Ruhsal / duygusal sıkıntı yaşadınız mı?	Sayı	%
Evet	205	60
Hayır	17	5
Zaman zaman	120	35
Toplam	342	100

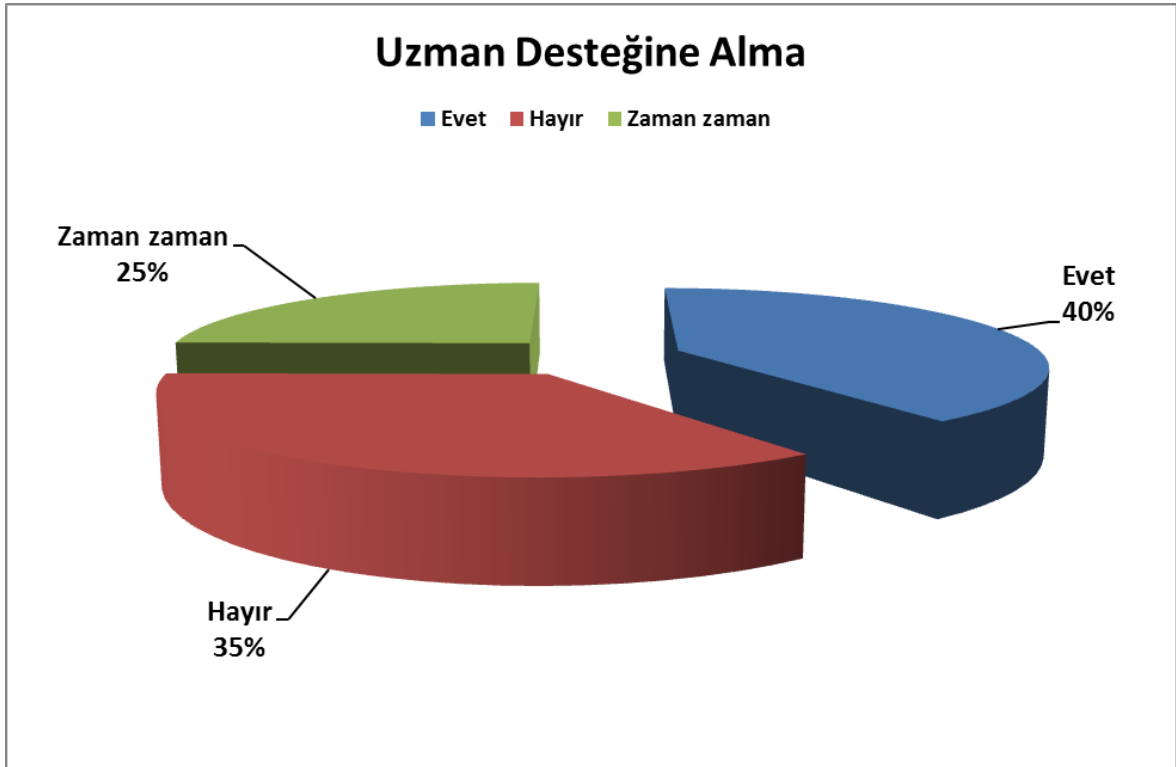
Şekil 82. Ruhsal, duygusal sıkıntı çekme

Araştırmada kişilere yöneltilen "Ruhsal / duygusal sıkıntı yaşadınız mı?" Sorusuna katılımcıların %60'ı "Evet", %35'i "Zaman Zaman", %5'lik gibi çok az bir kısmı ise "Hayır" cevabını vermiştir.

4.24.8. Duruma adapte olmak için herhangi bir destek aldınız mı? (Aile, Arkadaş, Psikolog, Uzman...vb)

Tablo 87. Konu ile ilgili destek alma durumu

Duruma adapte olmak için herhangi bir destek aldınız mı? (Aile, Arkadaş, Psikolog, Uzman...vb)	Sayı	%
Evet	137	40
Hayır	120	35
Zaman zaman	85	25
Toplam	342	100

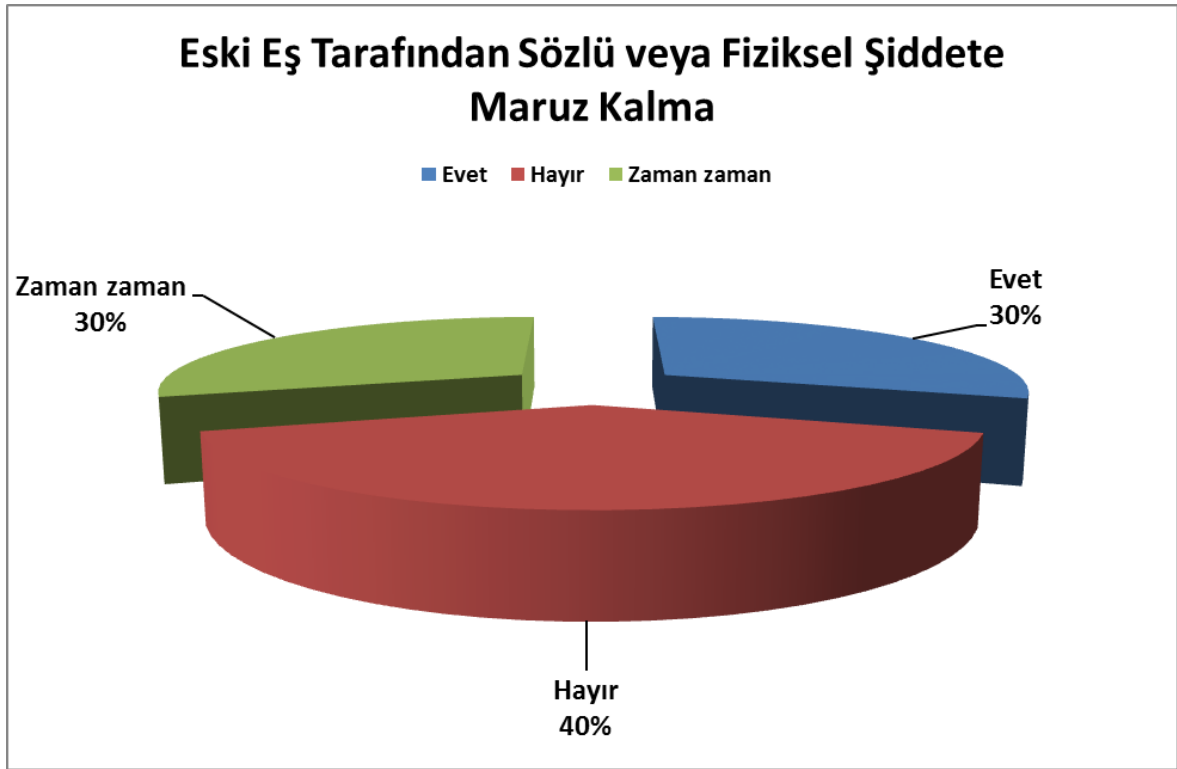
Şekil 83. Uzman desteğini alma

Araştırmada kişilere yöneltilen “Duruma adapte olmak için herhangi bir destek aldınız mı?” sorusuna katılımcıların %40’ı “Evet”, %35’i “Hayır”, %25’i “Zaman Zaman” cevabını vermiştir.

4.24.9. Eski Eşiniz Tarafından Sözlü yada Fiziksel Şiddete Maruz Kalıyor musunuz?

Tablo 88. Sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalma durumu

Eski eşiniz tarafından sözlü yada fiziksel şiddete maruz kalıyor musunuz?	Sayı	%
Evet	103	30
Hayır	137	40
Zaman zaman	102	30
Toplam	342	100

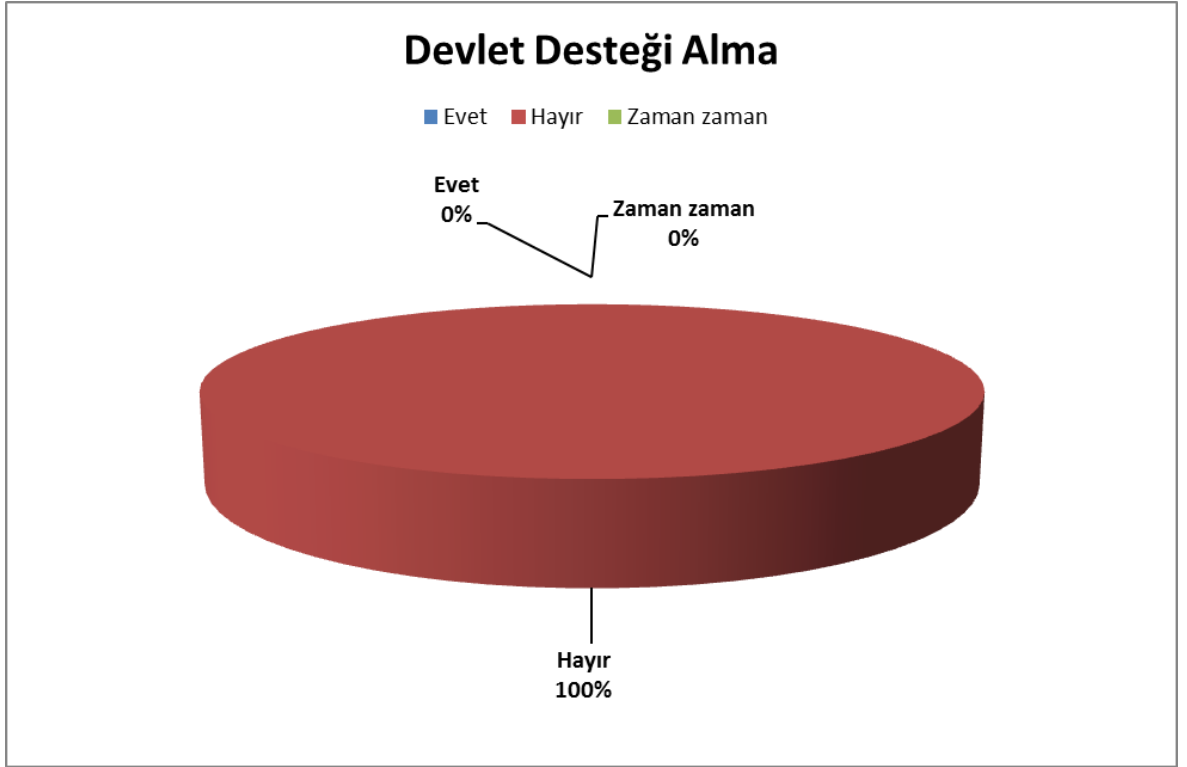
Şekil 84. Eski eş tarafından sözlü ya da fiziksel şiddete maruz kalma

Araştırmada kişilere yöneltilen “Eski eşiniz tarafından sözlü yada fiziksel şiddete maruz kalıyor musunuz?” sorusuna katılımcıların %40 “Hayır”, %30’u “Evet” cevabını verirken 30’luk kesim ise “Zaman Zaman” cevabını vermiştir.

4.24.10.Devlet desteği alıyor musunuz? (Sığınma Evi, Koruma...vb)

Tablo 89. Devlet desteği alma

Devlet desteği alıyor musunuz? (Sığınma Evi, Koruma...vb)	Sayı	%
Evet	0	0
Hayır	342	100
Zaman zaman	0	0
Toplam	342	100

Şekil 85. Devlet desteği alma

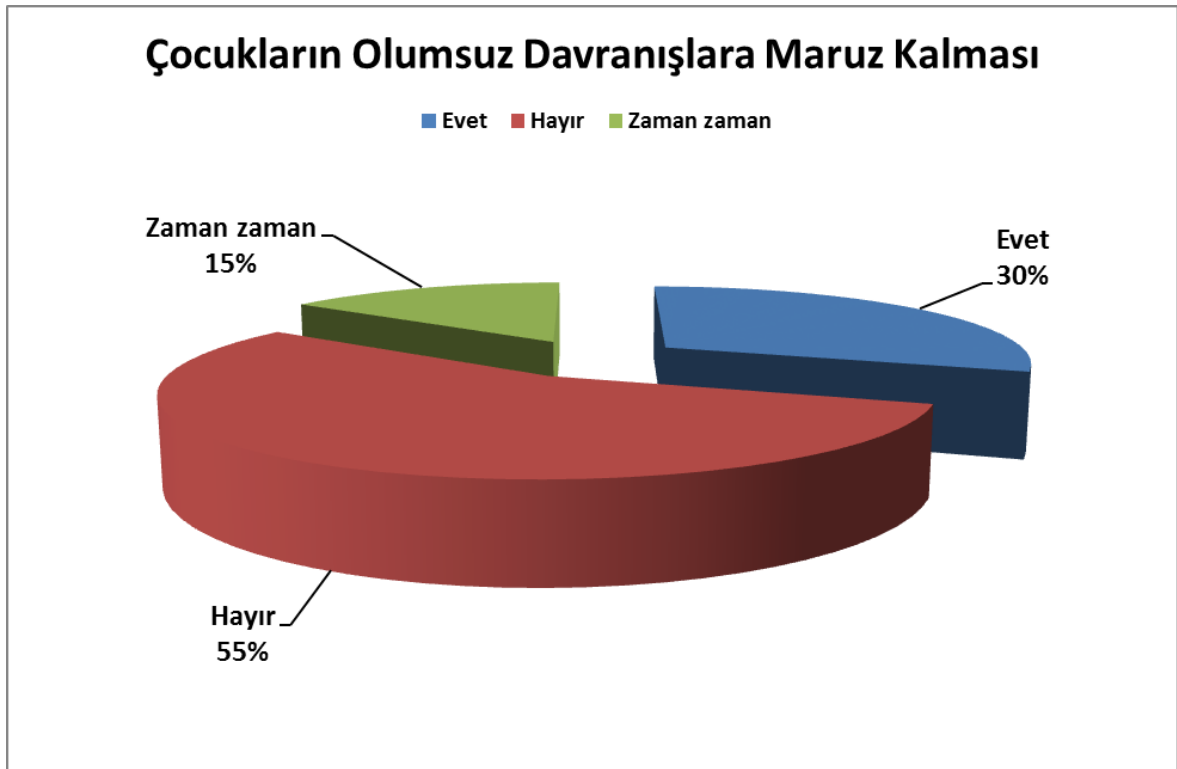
Araştırmada kişilere yöneltilen “Devlet desteği alıyor musunuz?” Sorusuna katılımcıların %100’ü “Hayır” cevabını vermiştir.

4.24.11.Çocuğunuz boşandığınız için arkadaşları tarafından olumsuz davranışlara maruz kaldı mı? (Çocuğunuz varsa yanıtlayınız)

Tablo 90. Çocukların Olumsuz Davranışlara Maruz Kalması

Çocuğunuz boşandığınız için arkadaşları tarafından olumsuz davranışlara maruz kaldı mı? (Çocuğunuz varsa yanıtlayınız)	Sayı	%
Evet	103	30
Hayır	188	55
Zaman zaman	51	15
Toplam	342	100

Şekil 86. Çocukların Olumsuz Davranışlara Maruz Kalması

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Çocuğunuz boşandığınız için arkadaşları tarafından olumsuz davranışlara maruz kaldı mı?” sorusuna katılımcıların 55%’i “Hayır”, 30%’u “Evet”, %15’i “Zaman Zaman” cevabını vermiştir.

5. BÖLÜM SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Boşanma olgusunun yaş faktörüyle olan ilişkisine bakıldığında boşanmanın 3. ve 4. Yaş grubuna gelene kadar artan oranlı, 3. Yaş grubundan sonra da azalan oranlı olması dikkat çekmektedir. Orta yaş grubunun karar verme sürecinde daha cesur olduğu, onu takip eden % de de bu gruba nazaran genç olan çiftlerin gözü karalığı dikkat çekecek oranlardadır. Daha ileri yaş gruplarına bakıldığında ise evlilikteki sorunları ve çiftlerin birbirlerini olduğu gibi kabullenme eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Bu değişik önce artan sonra azalan ivme; ‘gözü karalık’, ‘birlikte yaşayamayacağını anlama’ ve ‘kabullenme’ süreçleri olarak değerlendirilebilir.

Eğitim durumlarına göre en yüksek oran, %42 ile lisans mezunlarından oluşmaktadır. Bu durum boşanma ile eğitim arasında doğrudan bir ilişki olabileceğini de akla getirmektedir. Eğitim seviyesi yükseldikçe boşanma oranının yüksek olması; bireylerin öz güvenlerinin artması, tahammül sınırlarının düşmesi ve kadının sosyal ve iş hayatında daha aktif olması ile bağlantılı olabilir, şeklinde değerlendirilebilir. Cinsiyete göre eğitim durumu değerlendirildiğinde boşanmış kişilerin cinsiyeti ile eğitim durumu arasında belirgin bir fark olmadığı saptanmıştır.

Yerleşim yerinin gelişmişliği ile boşanma % leri arasında doğru orantı kurmak kaçınılmaz gibi görünmektedir. Bu kaçınılmaz sonuç üzerinde; il merkezinde sosyal kontrolün düşük olması, görece artan ekonomik refah, buna bağlı olarak beklentilerin artması ve farkındalık, kent yaşamının bireylere getirdiği zorluklar ve stres ile kadının çalışma hayatında yer almasının etkileri düşünülebilir.

Araştırma kapsamındaki kişilerin flört sürelerine bakıldığında, evliliğe giden süreci belirleyen en önemli faktörlerden biri olduğuna inanılan flört dönemi; çiftlere birbirini önemli oranda tanıma fırsatı sunduğu sonucu çıkarılabilir. Ancak evlilik öncesi yaşanan flört süresinin uzamasının evlilik müessesesinde olması gereken birçok şeyin bu süreçte yaşanması halinde evliliği besleyecek olguları tükettiği kanaati de toplumda oldukça geniş karşılık bulan bir yaklaşımdır.

Günümüzde ve şehir kültüründe görücü usulü evlilikler hala yaygınlığını korumaktadır. görücü usulü demek yerine modern görücü usulü kavramını kullanmak daha uygun olacaktır. Ülkemizde sık sık dile getirilen bir durum mevcuttur. Bu; görücü usulü evliliklerin anlaşarak ve flört yoluyla evliliklerden daha uzun sürdüğü ve kalıcı olduğudur. Fakat ülkemizde ve diğer ülkelerde yapılan bilimsel çalışmalara göre; görücü usulü ve flört evliliklerinin evlilik doyumlarında anlamlı bir fark olmadığı gözlenmiştir.

Bu konuda yapılan çalışmaların bir kısmı, görücü usulü evliliklerin daha başarılı olduğunu bir kısmı ise flört evliliklerin daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bizim bu sonuçlardan çıkarabileceğimiz sonuç, ikisi arasında evlilik uyumu açısından ciddi farklar olmadığı yönündedir. (Aile Akademisi, 12 Aralık 2013)

Çiftlerin evlenmeden önceki ve sonraki gelir düzeyi oranlarına bakıldığında evliliğin gelir düzeyine bir katma değer olarak yansımadağı görülmektedir. Araştırmada istisna olarak alınabilecek küçük bir % ile görünen gelir düzeyi artışı ise çiftleri boşanmaya giden yoldan alıkoyamayan bir ekonomik unsur olarak görülmektedir.

Katılımcılara yöneltilen “Boşandığınız eşinizle nasıl evlendiniz?” sorusu % 79 gibi yüksek oranda ‘arkadaşlık ve flört sonrası evlilik olarak’ cevap bulmuştur. Bu verilerden, referans olmaksızın yapılan evliliklerin yüksek oranda hayal kırıklığı ile sonuçlanabileceği varsayımı yapılabilir. Ancak yine görücü usulü gibi çiftlerin daha az söz hakkı olduğu varsayılan yöntemle yapılan evliliklerin de nihai olarak boşanmayı kaçınılmaz kıldığı da aşikârdır.

Yapılan araştırmada, eşlerin boşandıktan sonra çalışma durumuna bakıldığında % 95’ lik oranın ücret karşılığı çalıştığı %’5 lik oranın ise ücret karşılığı çalışmadığı görülmektedir. Evlilik kurumunda sağlanan birlik gereği eşlerden birinin çalışması ve ekonomik yükü sırtlanması genellikle diğerinin bu sorumluluktan büyük oranda muaf tutulması anlamına gelmektedir. Ancak bu birliğin bozulmasına müteakip her iki tarafın kendi geçiminden mesul olması gerçekliği boşanma sonrası çalışmayı kaçınılmaz hale getirmiştir.

Araştırmaya katılan boşanan kişilere sorulan “siz de dahil kaç kardeşiniz?” Sorusuna verilen cevaplara göre % 37’sinin kendileri de dahil olmak üzere üç ve daha fazla kardeş oldukları görülmüştür. Bu verilere çok farklı bir açıdan bakacak olursak, kalabalık ailede büyümüş ve anne-baba ilgisini paylaşmak zorunda kalan kişilerin kendi

oluşturdukları ve mevcut iki kişiden birisi olarak mensup oldukları evlilikte de aradıkları ilgi-alakayı bulamadıklarında boşanmayı tercih ettikleri düşünülebilir.

Araştırmada boşanan kişilerin % 74'ü ailelerinde evliliklerine karşı çıkan olmadığını belirtirken, evliliğine karşı çıkıldığını söyleyenlerin oranı % 26 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre aile ve çevrenin kişinin evlilikte yapacağı tercihlere müdahil olmadığı ancak buna rağmen evliliğin idame ettirilemediği görülmektedir. Buna nazaran araştırmaya daha düşük oranlarda yansıyan 'evlilik kararına müdahale' aile ve çevrenin nispeten haklılık payının olabileceğini akla getirmektedir.

Araştırmada boşananların %37 si 11 yıl ve üstü bir sürede boşanma kararını almışlardır. 4-7 yıl da boşanma kararı alanlar %26 iken, 8-10 yıl diyenler %16, 2 yıl ve daha aşağısı %11 olarak saptanmıştır. Bu verilere bakıldığında, gerek toplumsal olarak gerek taraflar açısından zor olan boşanma kararının oldukça uzun bir sürede olgunlaştığı görülmektedir.

Yapılan araştırmada boşanma öncesi gösterilen çabanın %'95 olduğu, %5'lik bölümün ise herhangi bir çaba göstermediği saptanmıştır. Bu verilerden anlaşıldığı üzere, Türk toplumunun önde gelen değerlerinden biri olan evliliğin korunması ve yaşatılması için mücadelenin devam ettirildiği, ancak son çare olarak boşanmaya başvurulduğu görülmektedir.

Toplumsal açıdan önem taşıyan boşanma sürecinde kişilerin büyük bir çoğunluğunun, sorun çözümüne yönelik herhangi bir yayın okumadıkları anlaşılmaktadır. Bu sürecin sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi için eşlerin konu ile alakalı yayınlardan faydalanmaları kendileri açısından gerekli çıkarımları yapabilmiş olmaları belki de sonuçları değiştirecek bir etken olabilirdi.

Yapılan araştırmada "Konuşarak çözüm arama yoluna gittiniz mi?" sorusuna verilen cevaplar değerlendirildiğinde, evlilik çıkmaza girdiğinde sorunları tespit edip konuşarak çözüm aramak önemli bir yer tutmaktadır. Ancak ankete katılan kişilerin konuşarak da çözüme ulaşamadığı anlaşılmaktadır.

Evlilikte sağlıklı iletişim kurabilmek çok önemlidir. Taraflar herhangi bir sorun karşısında konuşup anlaşmayı başaramıyorsa, sorunun çözümünü zamana bırakması bazen olumlu sonuçlar verirken, bazen sorunların büyümesine, çözülmez hal almasına yol açabilmektedir. Bu neticeden de zamanın, bazı sorunların çözümünde katkı sağlamadığı görülmüştür.

“Ayrılmamaya ikna etmeyi denediniz mi?” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde, çaba sarfeden tarafın ayrılık fikrine sıcak bakmadığı, ancak tek taraflı bu bakış açısının evliliği kurtaramadığı gözlemlenmiştir. Çaba sarfetmeyenlerin oranı ise aslında evliliğin iki taraf açısından da bittiğinin vücut bulmuş hali göstergesidir.

Geleneksel bir toplumsal yapısı olan Türk toplumunda evlilikle ilgili sorunların çözümünde aile büyüklerinden yardım istemek en doğal yöntem olarak gözlenmektedir. Bu yöneme başvurulması, aile büyüklerinin tecrübeleri ve taraflar üzerindeki etkilerinin boşanmayı engelleyeceği inanişından kaynaklanmaktadır.

Evlilik içinden çıkılmaz bir hal almaya başladığında profesyonel destek almak pek tabii bir durumdur. Eşlerin kendi kendilerine başa çıkamayacakları bu duruma belki de profesyonel bir bakışın yardımı olabilir.. Bu destek, üzerinde durulması gereken kuvvetli bir ihtimaldir.

Evlilik kendi içinde mahremiyetini koruduğundan, sorunlara yukarıda sözü geçen kişiler yerine, kendi döngüsünde çözüm aramaya gidilmektedir. Bu kişiler yerine aralarında organik bağ bulunan ebeveyn, akraba ve arkadaş çevresinden yardım istemek daha önemli bir yer tutmaktadır. Ne var ki tecrübeli ve tarafsız kişilere danışmanın, farklı bir bakış açısını beraberinde getireceği gözardı edilmektedir.

Evlilik kurumunun yaşatılması için çocuk sahibi olmayı %45’lik kısım kurtuluş çaresi olarak görürken diğer kesim ise görmemektedir. Parçalanmış ailelerde çocuklar olumsuz etkilendiğinden böyle bir süreçte çocuk yapmak evliliği daha büyük bir çıkmaza sokabilecektir. Maalesef azımsanmayacak derecede yaygın olan bu inaniş, temelinden sarsılmış bir evliliği kaçınılmaz sondan kurtaramayacağı gibi beraberinde ciddi sorunlar da getirecektir.

Toplum içerisinde aile ve çevre faktörlerinin aile içi ilişkilerde olumlu ya da olumsuz etkilerinin belirgin faktör olmadığı değerlendirilmesi yapılabilir, bununla birlikte değişkenlik gösteren veriler de dikkate alındığında aynı etkinin azımsanmayacak boyutlarda olduğu anlaşılmaktadır. Bu değerlendirmenin sosyolojik dayanağının Türk Toplumunu’nun geleneksel aile yapısıyla yakından ilişkili olduğu tahmin edilmektedir.

İnsanın doğası gereği gerek mutluluğunu gerekse üzüntüsünü yakını hissettiği insanlarla paylaşması olgusu yukarıdaki verilerde kendisini göstermiştir. Bu olgu, birçok temele dayandırılabilir; tavsiye ya da teselli bulma, bir nevi dert ortağı arayışı, paylaştıkça

çoğalan mutluluk ya da azalan sıkıntılar gibi. Tamamen iyi niyetle yapılan bu paylaşımın ağ genişledikçe olumsuz etki gösterdiği kuvvetle muhtemeldir.

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Ailelerimizin çocukların yetiştirilmesi, evimizin düzeni, arkadaş seçimlerimiz ve ekonomik konularda müdahalelerde bulunuyor olması” sorusunda karşımıza çıkan ana unsur ‘birey’ olabilme ya da olamama durumudur. Bunu şu şekilde açıklayacak olursak; iki kişinin sağlıklı bir ilişki yürütebilmesi için birer birey olmaları, yani aile himayesinden-güdümlenden bağımsız karar alma ve uygulama mekanizmalarını çalıştırabiliyor olmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda değerlendirilirse olumlu gelişme olarak kaydedilebilir.

Aile müessesesi ciddi bir müessese olup beraberinde bazı sorumluluklar da getirir. İnsanlar aile ortamına doğar ve gelişimini bazen çekirdek bazen de geniş aile içerisinde devam ettirir. Bu kişilik gelişimi evresi aslında hayatın sonuna kadar devam eder, ancak doğa insana belirli bir süreye kadar aile gözetiminde ama yalnız yürümeyi, yasal ve ahlaki olarak reşit olduktan sonra ise bir eşle yola devam etmeyi uygun görür. Birey doğduğu aileden tali yola ayrılıp temel taşı olacağı kendi ailesini kurmaya yönelince önceliği kuracağı aileye vermek durumundadır. Aksi halde bizzat sorumluluğunu yükleneyeceği aile sağlam temeller üzerine oturmaz. Bu durum ilerleyen zamanlarda ciddi sorunlara yol açmaktadır. Nitekim yukarıdaki veriler bu dengeyi sağlamaya yakın olunduğunun işareti olarak okunabilir.

Toplumların hukuki ve ahlaki kuralları sadakati öğütler ve teşvik eder. Bu gerek ikili ilişkilerde, gerekse toplumsal ilişkilerde önemli bir güvencedir. Özellikle bizim toplumumuzda ahde vefa, söze sadakat gibi incelikli konularda bile hassasiyet üst noktalarındadır. Evliliklerde de insanlar bir tercih yaparlar ve bu tercihe sadık kalacaklarını hem söz hem de yazı ile teminat altına alırlar. Sözüne sadık kalmayanların ise toplum nazarında saygınlığı azalır ve tecride maruz kalırlar. Aldatmanın hukuki yaptırımları da vardır. Aldatmanın boşanma gerekçesi olarak yarı yarıya yansması da hukuki sürecin bir yansmasıdır.

Evliliklerde kıskanma duygusunun aşırıya kaçması sağlıksız bir evliliğin işaretlerindedir. Güven kaybıyla doğru orantılı olduğu tahmin edilen kıskançlık duygusu bu duyguya maruz kalan taraflar açısından özel alana müdahale olarak mağduriyet konusu olmaktadır. Kişi sürekli kontrol ve gözetim altında olmaktan rahatsızlık duyacaktır. Bu da yine evliliği kopma noktasına sürükleyen bir diğer faktördür. Ancak araştırmanın bu

konuyla ilgili verileri kıskançlığın boşanma üzerinde büyük oranda etkili rol oynamadığını göstermektedir.

Sosyal hayat, kimileri için olmazsa olmaz, kimileri için de elzem bir ihtiyaç değildir. Ancak burada da dikkat edilmesi gereken husus, eşlerin ihmal edilmeden bu ihtiyacın karşılanması, yer yer birlikte sosyal çevrelere katılmak, isteğe bağlı olarak da ayrı sosyal çevrelerde bu ihtiyacı gidermek esastır. Eşlerden birinin aşırı sosyal olup diğerinin asosyalliği tercih etmesi huzursuzluğa yol açacağı için orta yol karşılıklı özveri ile bulunabilir. Aşırı sosyalliğin ve asosyalliğin boşanma üzerindeki etki % leri birbirine yakın olması hasebiyle bu dengenin henüz sağlanamadığı gözlenmiştir.

Kişisel bakım ve var olan güzellikleri koruma her şeyden önce kişinin kendi saygınlığını koruması ile alakalı bir durumdur. Eşlerin birbirlerine olan yükümlülükleri arasında kişisel bakım ve beklentilere cevap verme önemli bir yer tutmaktadır. Ancak öyle durumlar vardır ki; hastalık, anne olma, ruhsal çöküntü vb. görüldüğünde de eşlerin birbirlerine destek olması-tahammül göstermesi kaçınılmaz ve ahlaki bir görevdir. En nihayetinde çiftler “hastalıkta -sağlıkta” diye nikah akdinde beyanda bulunurlar. Bu ahde sadık kalanların oranının yüksek olması, umut verici bir gelişme olarak kaydedilebilir.

Boşanma gerekçeleri arasında fiziksel ve kalıcı sağlık problemlerinin cüz’i miktarda da olsa etkili olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum evlilikten önce bilinebileceği gibi daha sonra da nüksetmiş olabilir. Ancak taraflar bu yükümlülüğü taşıyamayacaklarına kanaat getirdiklerinde bunun bir boşanma unsuru haline gelmiş olabileceği tahmini yapılabilir.

Değişik bir bakış açısından bakacak olursak evliliklerde katılımcı demokrasi uygulaması yaygınlaştırılmalı, taraflar birbirlerinden rol çalmamalıdır. Çünkü evlilik aynı zamanda birlikte karar alma mekanizması demektir. Evlilik ben merkezli değil, biz merkezli bir kuruluştur. Bunu idrak edemeyen taraflar başlarına buyruk, karşı tarafa söz hakkı tanımayan bir üsluba sarıldıklarında ne yazık ki, aynı yolda değil ayrı ayrı iki yolda yürüdüklerini fark edeceklerdir; elde edilen veriler bu tezin beyanıdır.

Cinsellik evliliğin önemli dinamiklerinden biridir. Türk geleneksel aile yapısına bakıldığında cinsel hayatta da muhafazakâr olgulara rastlanmaktadır. Bu çiftlerin tanışma sürecinden başlayarak mahrem hayatlarına kadar devam eden uzun bir süreci takip eder. Bu muhafazakâr yapı, tarafların kendilerini ve birbirlerini keşfedememeleri gibi problemlere yol açabilir. Ancak bilinenin aksine, daha rahat toplumlarda sınır tanımayan

istekler ve doyumsuzluk, evliliklerde daha büyük sorunlara yol açmaktadır. Veriler de bu tespiti destekler niteliktedir.

Evliliğe atfedilen önemlerden biri de neslin devam etmesi, yani çocuk sahibi olarak aileye bir değer daha katılmasıdır. Her insan zamanı geldiğinde ebeveyn olma isteğini doğasında barındırır. Ancak bu isteğe engel olabilecek sağlık problemleri günümüzde sıkça rastlanan bir sorundur. Problemin yaygınlaşmasıyla birlikte tedavi yöntemlerinin de gelişmesi kaçınılmaz olmuştur. Bu yolla büyük oranda çözüme gidildiği için evliliği bitiren nedenler arasında görüldüğü gibi oran oldukça düşüktür.

Yöneltelen “Eski eşimin ailesinin yanında veya toplum içerisindeyken kişilerden etkilenip beni küçük düşürücü davranışlarda bulunması, her zamankinden farklı davranması, davranışlarıma müdahale etmesi gibi davranış bozuklukları sergiliyor olması ” sorusunda da geçtiği üzere bu bir davranış bozukluğudur. Birey aslında kişisel gelişimini tamamlayamadığından kalabalıklar içerisinde kendisine kayıtsız-şartsız itaat edecek kişi (buradaki kurban eşidir) üzerinden varoluşunu ispatlamaya çalışır. Ancak bu varoluş mücadelesi, davranış bozukluğuna maruz kalan taraf üzerinde telafisi mümkün olmayan etkiler bırakır. Bu etkinin hatırı sayılır oranda olması bu destekler niteliktedir.

Evlilik bağları muhabbetle güçlenen hassas bir yapıya sahiptir. Eşlerin birbirlerine karşı ilgi-alaka eksiklikleri bu bağları zayıflatır ve iletişimi kopararak evliliği amacından saptırır. Aynı mekânı paylaşan ancak aynı duyguları paylaşmayan hiçbir oluşumun uzun vade yaşamayacağı öngörülür. Bir kere, mutlu evlilik ya da iki insan arasındaki etkili iletişim formüllerine kafa yoranlar evliliğin ömrü ile formel eğitimi çok da alakalı bulunmuyor. "Değerler" ve "kültür" uyumu üzerinde daha çok duruluyor. Anlaşabilmek ya da uyum, olayın püf noktası olurken, biten evliliklerde en önemli geçimsizlik sebebi olarak uyumsuzluk ön plana çıkıyor. İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Trabzon, Erzurum ve Diyarbakır’da boşanmış eşler ile yapılan görüşmeler, mahkeme kayıtlarında belirtilen boşanma sebebinden ziyade asıl nedenin "genel mizaç uyumsuzluğu" olduğunu ortaya koydu. Henüz bitmiş ve yayın aşamasına gelmemiş olan bu araştırmayı yapan akademik kadronun bahsettiğimiz veri tablosunun altına düştüğü not ise oldukça dikkate değer: "Eşler birbirlerini genellikle yanlış ya da eksik tanıyor ve yeterince tanımadan evleniyor." Araştırma konusu olan 478 evliliğin 318'inin genel mizaç uyumsuzluğu nedeniyle bitmiş olduğu belirtiliyor. Daha önceki sorularda da vurgulandığı gibi Aile müessesesi birincil durumda olmadığı zaman sarsılır. Hayata dair tüm ilişki ve duygularda olduğu gibi, aile

haklarını da gözetip adaletli ve hakkaniyetli bir yaklaşım sergilemek taraflara düşen vazifelerdendir. Anne-baba-kardeşlere olan sorumlulukla eş ve çocuklara olan sorumlulukların tanımları farklıdır. Bu idrake varamayan taraf, ebeveyni ile ailesi arasındaki ilişkilerde dengeyi kaybedip aile kurumuna en büyük zararı veren taraftır. Bu zararın %39 gibi azımsanmayacak oranla yansıdığı görülmektedir. (<http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-10071-26-calisan-kadin-bosaniyor.html>)

Yöneltelen “Eski eşim ile aramızda eğitim düzeyi açısından farklılık olması ve eşimin bunu kaldıramıyor olması” sorusuna 74% “Etkilemedi”, 21% “Etkiledi”, 5% “Zaman Zaman” olarak cevap verildiği görülmüştür. Araştırmaya katılan profil ağırlıklı olarak kadın olmasına rağmen bu kompleksi taşıyan eski eş verisinin 21%’lerde kalması şaşırtıcı ve sevindirici bir göstergedir.

Tarafların büyük bir çoğunluğunun birbirlerinin tercihlerine saygı duyduğu ancak değişkenlik gösteren durumlar da hesaba katıldığında tahammülsüz tarafların da azımsanmayacak oranlara ulaştığı görülmektedir.

Yine araştırma profiline atıf yapacak olursak erkekler tarafından bu yönlendirmeye maruz kalan kadınlar Ataerkil yapıya sahip toplumlarda daha sık görülmektedir. Türkiye son dönemlerde kadına tanınan toplumsal statü ve değer artırma politikalarıyla olumsuz göstergeleri en aza indirmeye gayret eden bir ülke konumundadır.

Evliliklerde zaman zaman sorunlar ve tartışmalar yaşanmaktadır. Bu olumsuz bir durum değildir ta ki taraflardan birinin uzlaşmaya yanaşmaması ya da sorunla yüzleşmekten kaçınmasına kadar. Çözülmeyen her sorun kalıtsal hale gelir ve çözüm giderek uzaklaşır. Tarafların kolayı tercih etmesinin sonucu 37% ile yansımıştır.

Farklı kültürlerden gelen anne-babanın ortak çocukları üzerinde uygulamak istedikleri eğitim ve kültürel birikimin anlaşmazlıklara neden olması olağandır. Anne-Çocuk, Baba-Çocuk ilişkileri ve eğitimi de bu çerçevede şekillenir. Anne-baba olmaya aday bireylerin öncesinde ve süreç devam ederken ortak alacakları eğitimle birlikte bu sorununda görüldüğünden daha aşağı oranlara çekilmesi mümkün olabilir.

Kültürel farklılıkları besleyen bir dinamik olarak dini inançlar karşımıza çıkmaktadır. Herkes istediği şekilde inanabileceği gibi inançlarının getirdiği yükümlülüklerden de ancak kendisi mesuldür. Eşler birbirlerine iyiyi, güzeli ve doğruyu tavsiye edebilir, ancak bu muhatabın kendi değerlerince yaşama hakkına müdahale

anlamına gelmez. Din, tavsiye ve telkini esas alır. Elde edilen verilerde tarafların bu esasa genel anlamıyla riayet ettiğini destekler niteliktedir.

Araştırmada görüşülenlere yöneltilen “Eski eşimin çocuk sahibi olmak istememesi” sorusunda %9’luk oran, taraflardan birinin kendisini anne-baba olmaya hazır hissetmemesi ya da doğacak çocuğun yaşam kalitesini tesis edememe endişesi olarak yorumlanabilir.

Boşanmalarda en yaygın gerekçelerden biri tahammül sınırlarımızın azalmasıdır. Bu yaygın gerekçenin nasıl ortaya çıktığına bakacak olursak; eşlerin birbirine tahammülünün azalması, paylaşımın azalması, geçim sıkıntıları gibi sorunların bir araya gelmesi gerekçenin temelini oluşturduğu söylenebilir.

İki farklı cinsin gönül rızasıyla hayatlarını birleştirmelerine “evlilik” diyoruz. Bu hayat birleştirmeye ev sahipliği yapan mekânlar da bizatihi “ev”lerdir. Tarafların ailelerinin, arkadaşlarının ve yakın çevrelerinin bu haneye yapacağı ziyaretler gayet tabiidir. Eşlerden birinin bu ziyaretlerde beis görmesi, misafirlerin geliş-gidişlerini men etmesi %33 gibi büyük bir oranla kabul görmemiştir.

Türk aile yapısına bakıldığında taraflar evliliklerde yalnız birbirlerinden mesul değillerdir. Hatta “aileyle de evlenmek” diye halk arasında sıkça kullanılan bir tabir vardır. Aileler evliliklerde büyük rol oynar, gençlere destek olur ve bunun sonucu olarak da aileye katılan gelin-damattan saygı beklerler. Eşler de ailelerin bu beklentilerine karşılıklı özveriyle cevap verirler, aksi halde %39’luk gerekçeye konu olmaları kaçınılmazdır.

İnsanların hayatlarında bazı öncelikleri vardır; kimisi aileyi ön plana alırken, kimisi iş ve çalışma hayatını ön planda tutar. Burada da asıl olan dengedir, yaşamdaki tüm mekanizmaları yerli yerine oturtup bir düzen oluşturmak elzendir. Günlük çalışma saatleri kadar aileye ayrılacak zamanın da belirli olması, aile bağlarını olumlu yönde etkileyecektir. Taraflardan biri ailenin maddi refahı için çabaladığını düşünürken, ihmal ettiği manevi vazifeleri %32’lik oranla olumsuz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kumar aile temellerini hem maddi hem manevi olarak sarsan kötü bir alışkanlıktır. Aileyi hızla çöküşe sürükler ve eş-çocuklar tarafından büyük bir mağduriyetle sonuçlanır. Bu gerekçenin boşanma üzerinde yüksek oranlarda etkili olmaması sevindirici olup, düşük de olsa %14’lük etki oranı oluşturması düşündürücüdür.

Her toplumun kendine ait bir kültürü vardır. Bu kültür yöreden yöreye bölgeden bölgeye farklılık gösteren alt kültürlerle ayrılır. Bunlar birer zenginlik olmakla birlikte

farklı kültürlerden gelen aileler arası evliliklerde bazı zorlukların da yaşanmasına neden olur %33'lük oran bu çerçevede değerlendirilebilir.

Kötü alışkanlıklar sadece uygulayan kişiyi değil, onunla birlikte aynı yaşam alanını paylaşan insanları da hem direkt hem dolaylı olarak etki alanına alır. Kötü alışkanlıkların sonuçları bireyden başlar. Sonra aileye, oradan da tüm topluma domino etkisi oluşturarak devam eder. Bu bir toplumsal sorun olduğu için gerek devlet eli (düzenleyici uygulamalar, kamu spotları) gerekse dinsel öğütlerle (İçki bütün kötülüklerin anasıdır. Hadis-i Şerif) önleyici tedbirler alınarak, var olan kötü alışkanlıkların da sağlık kuruluşları (AMATEM gibi) aracılığıyla tedavisi yapılmaktadır. Buna rağmen alkol, esrar, eroin vb. kötü alışkanlıkların boşanma üzerindeki etkisi, kumar alışkanlığı etkisi ile kıyaslandığında; madde bağımlılığının oranının ikiye katladığı görülmektedir.

İnsanların hayatı idame ettirmek için bazı gereksinimlere ihtiyacı vardır. Beslenme, konaklama, giyinme, eğitim vb. Bu ihtiyaçlar insanların en tabii hakları olarak kabul görmüştür. Temel ihtiyaçların giderilmesinden sonra günün koşullarına uygun harici ve keyfi ihtiyaçlarda doğabilir. Bu ihtiyaçların da giderilmesi insanların yaşam kalitelerini artırmada etkili olur. Burada esas olan yine denge unsurudur ki bu denge, harcamaların gelirle doğru orantılı olmasıdır. Aile yaşantısında eşlerin bu dengeyi göz önünde bulundurması evliliğin yararına olacaktır. Bu dengenin %58 oranında gözetilmediği görülmektedir.

Evlilik kurumunun sağlıklı bir şekilde devam edebilmesi için her iki tarafın da çaba göstermesi gerekmektedir. Hayat, insanların önüne bazı fırsatlar getirebileceği gibi yine insanları uzun süre bu fırsatlardan mahrum da bırakabilir. Eğer uzun süren işsizlik, bilerek tercih ve ısrar edilen bir durum değilse bu zor dönemlerde eşlerin birbirine destek olması beklenen bir davranıştır. Uzun süren işsizliğin, evliliğe % 46 gibi yüksek oranda olumsuz yansıdığı görülmektedir.

Yaşadığımız çağda insanlar gerek çalışma hayatlarının yoğunluğu gerek sosyal ve özel hayatlarındaki sıkıntılarla yalnız başına mücadele edebilecek durumda değildir. Yoğun stresle mücadele edemeyen insanlar, ruhsal bunalımlar geçirmekte ve bu aileye olumsuz olarak yansımaktadır. Eşlerin bu durumda birbirlerine destek olması ilerleyen durumlarda da profesyonel destek alması şarttır. Ruhsal problemlerin evlilik üzerindeki olumsuz etkisi % 37 olarak görülmektedir.

Evliliklerde eşlere düşen bazı sorumluluklar vardır. Bu sorumluluklar, bizim toplumumuzda ağırlıklı olarak erkeğe dışarıda, kadına da ev içerisinde olarak bölüştürülmektedir. Ancak gelişen ve değişen çağın gerekleri kadını da çalışma hayatına yöneltmiş ve kadının omuzlarına bir yük daha eklemiştir. Bu değişikliğe maddi açıdan adapte olan erkekler aynı değişikliğin getirdiği ev sorumluluklarının paylaşımında eşlerine yeterli desteği gösterememiştir. Eşleri sorumlulukta yalnız bırakma, % 67 gibi oldukça yüksek oranla boşanmaya etkili faktör olarak yansımıştır.

Evlilikte ailenin geçimini sağlamakla yükümlü tarafın, bu yükümlülüğünün gereğini yerine getirmemesi, hem kendisinin hem de eşinin itibarını zedeler. Bu istenmeyen bir durumdur. Araştırmaya konu olan boşanma nedeni de % 44 oranla bu tezi destekler niteliktedir.

Her birey toplumsal yaşamda doğuştan veya sonradan gösterilen çabayla bir konum elde eder, bu konum, o bireyin sosyal statüsünü oluşturur. Eşlerin farklı sosyal statülere sahip olması da kaçınılmaz bir durumdur. Burada da sağlıklı durum, eşinin statüsünü hazmedemeyen tarafın özgüven eksikliği olmasıdır. Bu özgüven eksikliği boşanmaya, oran olarak % 21 ile yansımıştır.

Ailede içi ilişkilerde görülmesi istenmeyen sorunların en başında psikolojik ve fiziksel şiddet gelir. Genelde yetiştirilme tarzıyla ilişkilendirilen bu davranış bozukluğu biçimi aile kurumuna vurulan en büyük darbedir. Şiddete maruz kalan tarafta telafisi mümkün olmayan psikolojik ve fiziksel zarara yol açar. Ne yazık ki bu zarar ciddi oranda yansımıştır.

Teknoloji çağında yaşıyor olmamızın hayatımızı kolaylaştırması gibi olumlu taraflarının yanı sıra olumsuz tarafları da vardır. Hayatın akışını hızlandıran, gündelik işlerimizi halletmemize yardımcı olup zamandan kazandırması gereken teknoloji, yanlış ve aşırı doz kullanımın ardından insanı bağımlı hale getirebilir. Yine hobi olarak geliştirilen oyunlara kendini kaptırıp adeta bu oyunların kölesi haline gelen bağımlı kullanıcılar eş ve aileyi ihmale doğru sürüklenmektedir. %30 gibi bir oranla yansıyan bu bağımlılığın, teknolojik aletlerin yaygınlaşmasıyla birlikte artacağı endişesini taşımamak mümkün değildir.

Evlilik nasıl rızaya dayalı bir beraberlikse evlilik içerisinde gerçekleşecek olan fiziksel birleşmenin de rızaya dayalı olması esastır, aksi evlilik içi tecavüz olarak adlandırılır. Toplumun genelinde, evlilik içerisinde eşi cinsel ilişkiye zorlama ve uygulama

tecavüz olarak adlandırılmaz, ancak bu yaygın inanış, yanlıştır. Çünkü cinsel şiddet, buna maruz kalan taraf açısından oldukça sarsıcı bir durumdur. Bu durum %25 oranında yansımıştır.

Daha öncede belirttiğimiz gibi evlilik iki tarafında rızasına dayalı olursa sağlam temeller üzerine oturur. Aile zoruyla ya da başka sebeplerden ötürü istemeyerek evlenen taraf evliliğin sarsıntılı ayağını oluşturur ve bu ayak üzerinden evlilik sallanır durur. Nihayetinde düşük oranla da olsa bu duruma rastlanmaktadır.

Şiddet deyince akla hemen fiziksel uygulaması gelir ancak en az onun kadar yıkıcı olan duygusal şiddet toplumda göz ardı edilmektedir. Duygusal şiddet sözle olabileceği gibi beden diliyle de olabilir. % 37 ile azımsanmayacak oranda evliliği sona yaklaştıran nedenler arasında görünmektedir.

Boşanmanın getirdiği –özellikle kadın açısından- ciddi psikolojik, sosyal, ekonomik ve hukuki sorunlar bulunmaktadır. Toplumumuzda halen özellikle boşanmış kadınlar hoş olmayan bazı ima, tutum ve davranışlara maruz kalmaktadırlar. 1950 öncesi, boşanma son derece ayıp karşılanırdı ve çok sık görülmezdi. Köyden şehre göç, ekonomik, toplumsal ve kültürel yapının değişmesi ile tüm olumsuz sonuçlarına rağmen aile içi şiddet ve boşanma davaları ciddi artışlar göstermektedir.

İncelenen toplam 240 dosya içerisinde şiddet tespit edilebilen dosya sayısı 23'tür. Kararlarda şiddetten bahsedilmemekle birlikte, şiddetin varlığını düşündüren olguları içeren dosya sayısı 11 olup bunlar şiddet içeren dosyalara dahil edilmemiştir. Şiddet içeren dosyaların toplam dosyalara oranı %10'dur. Gerçek oranın bunun çok üzerinde olduğunu düşünmekteyiz.

Tatbikatçı bir hukukçu olarak mesleki tecrübelerimiz, boşanmayla sonuçlanan aile içi şiddet olgusunun belirlenmesinin son derece güç hatta kimi zaman imkansız olduğunu da göstermektedir. Boşanma talebi ile gelen müvekkillerin çoğu zaman anlaşmazlık nedenleri arasında şiddet olgusunu belirtmedikleri, bu olgunun ortaya çıkması halinde ise bunun davaya yansımalarını istemedikleri gözlemlenmektedir. Bu durum yüksek öğrenim görmüş kadınlarda kendisini daha bariz bir şekilde göstermektedir. (<http://www2.bilka.org.tr/page.asp?id=57>)

Hayatın her evresinde iletişimin önemi büyüktür. İnsanlar birlikte yaşadıkları insanlarla sürekli etkileşim halindedir ve bu ancak iletişim aracılığıyla mümkündür. Bakmak, konuşmak, hissetmek, hissettirmek, beden dili vb. iletişimin unsurlarıdır. Bu temel iletişim unsurlarından en yakınları olan aile ve eşlerini mahrum edenlerin sayısı % 68 ile düşündürücü orandadır.

Uyku fizyolojik bir ihtiyaçtır. Ancak burada da denge önemlidir. Eşlerden biri uyku yoluyla aileyle geçirilmesi gereken kaliteli zamandan sürekli olarak çalışırsa burada ihmal söz konusudur. Bu ihmal oldukça düşük bir oranla yansımıştır.

Boşanmaya karar vermek en son noktadır; boşanan insanlar yaşamlarının boşanma sürecinden sonraki dönemini planlayarak bu adımı atacakları için araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu bu problemi aza indirmektedir. Az da olsa geçim sıkıntısı yaşayanların ise çeşitli sebeplerden boşanma sonrası sürece hazırlık yapamadığı anlaşılmaktadır.

Toplumun genelinde boşanan taraflardan kadın olanına yapılan baskılardan biri olan yaşamını idame ettireceği konutu bulma sıkıntısına düşük oranlarda da olsa hala rastlanması üzücü bir bulgudur.

Verilere bakıldığında, toplumun boşanmalara daha anlayışlı yaklaşması, aslında neredeyse her hanede görülür bir vaka olmasıyla da alakalı olduğu tahmin edilmektedir. Buradan hareketle hala baskı yapan kesimin kendini muhafaza etmesini de henüz yakın çevrelerinde böyle bir durumla karşılaşmamış olmaları ile yorumlanabilir.

Aile büyükleri çocuklarının sıkıntılı bir ortamda yaşamlarını devam ettirmelerinden ise boşanma süreçlerini onların mutluluğu için desteklemek durumunda kalırlar. Bu desteği esirgemek ise ayrılan kişiyi güvenle dönebileceği aile limanından mahrum eder. Sonuçları ise bireyin kendisini yalnız hissederek savrulmalar yaşayabileceği istenmeyen toplumsal travmalara kadar gidebilir.

Yeni bir yaşam kurmak her zaman duygusal olarak zordur. Çünkü farklı umutlarla çıkılan bu yol hüsrarla sonuçlanmıştır ve uzun süreli ruhsal sorunlar, bu sonla başlar. Psikolojik destek alınarak bu zor süreç daha rahat atlatılabilir.

Çoğunlukla boşanma süreci çok sıkıntılı geçmektedir. Boşanmalar çoğu zaman büyük travmalara neden olabilir. Uzmanlardan destek almak bu duruma sağlıklı adapte olabilmek için faydalı olacaktır. Katılımcıların çoğu bu yolu tercih ederek ruhsal olarak kendilerini yeni sürece hazırlamışlardır.

Sözlü şiddet görmek de en az fiziksel şiddet kadar yıkıcı bir durumdur. Verilere göre boşanma gerçekleşmesine rağmen ne yazık ki hala ciddi oranlarda sözlü ve fiziksel şiddet uygulanmaya devam etmektedir.. Bu şiddeti uygulayan tarafın, süreci kabullenememesi ihtimali olduğu kadar, ruh sağlığının da iyi olmadığına önemli bir göstergesidir.

Araştırmanın bu kısmı oldukça çarpıcı ve sarsıcı bir sonuçla, % yüz olumsuz olarak sonuçlanmıştır. Oysa sosyal devlet olmanın gereği boşanan taraflara, gerek maddi gerek manevi desteğin devlet eliyle sağlanması zaruretini doğurur. Bu konuda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na ciddi görevler düşmektedir.

Boşanma kuşkusuz sadece eşler arasında yaşanan bir durum değildir. Çocukları da olumsuz yönde etkileyen bir süreçtir. Son yıllarda boşanma oranlarındaki yüksek artış nedeniyle toplumların bu anlamdaki düşüncelerinin esnekleşmesine neden olmuştur.

5.2. ÖNERİLER

Küreselleşmeyle hızla yayılan tüketim kültürü, aileleri gereğinden fazla israfa yöneltmektedir. Bu da maddi ve manevi bir kurum olan aileleri, boşanmanın en büyük nedenlerinden biri olan ekonomik krize sürüklemektedir. Bilinçli tüketim ile ilgili toplumsal bir duyarlılaştırma geliştirilmeli ve bu konuyla ilgili olarak STK'lar desteklenmelidir.

Küreselleşmeyle beraber, görsel ve işitsel medya ile sürekli enjekte edilen popüler kültür, aileleri kültürel bir yozlaşmaya sürüklemektedir. Saygı ve geleneklerden uzaklaşan aileler, sorun mekanizması haline dönüşmektedir. Devlet, bu konuyla ilgili stratejiler geliştirmeli, popüler kültürün olumsuz etkilerini en aza indirgeyen yayınlar yapılmalıdır.

Boşanmadan, en çok etkilenenler kuşkusuz çocuklardır. Aile birliğinin bozulması çocuklarda, güven duygusunun eksilmesine neden olur. Boşanma sürecinde ve sonrasında çocukların bu durumdan en az etkilenmesi için devlet desteğiyle profesyonel yardımlar zorunlu hale getirilmelidir.

Boşanmanın en büyük nedenlerinden birisi de eşler arasındaki iletişimsizlik sorunudur. Aile ve Sosyal Bakanlığı'nın aile eğitimine yönelik daha etkin çalışmalar

geliştirmesi gerekmektedir. Özellikle Aile Danışmanlığı Merkezleri'nin, aile sayısına göre kamusallaştırılarak her ailenin bir aile danışmanı olması şeklinde projeler geliştirilmelidir.

Evlilikte sık görülen olumsuz durumlardan birisi kıskançlıktır. Kıskançlık, genellikle güvensizlikten kaynaklanır. Güvenin olmadığı bir evliliğin kaçınılmaz sonucu boşanmadır. Kıskançlıkların evlilikte en aza indirgenmesi için bireylere zgven ile ilgili kişisel gelişim eğitimlerinin evlilikleri sürecinde yasalarla desteklenerek verilmesi gerekir.

Boşanma insanlık tarihiyle başlayan bir olgudur. Bunun önüne geçilmesi çok zor bir durumdur. Eşler arasındaki kültürel açıklıktan kaynaklanan nedenler evliliği boşanmaya sürüklemektedir. Ancak gerekli eğitimle donanımlı çiftlerin evliliği buna ilaveten ekonomik yönden de destekli olduğunda boşanma vakalarında hızlı düşüşler gözlenebilir. Öncelikle eğitim, ama kültürel eğitim. Bu husus başarıldığı takdirde insanlar sadece boşanma sorunuyla karşı karşıya kalmayacağı gibi insanca bir yaşamın erdemine kavuşacaklardır. Boşanmaya neden olan durumlar Türk toplumunun "Kültürel devrim" sürecine girmesi ve bu süreçten başarıyla çıkılması sonucunda aşılabilir. Ancak bu süreç çok uzakta olup adeta olanaksız gibi görülmektedir.

KAYNAKÇA

- [1] Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼. (2005). Aile Rehberi. Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼ Yayınları. (www.aile.gov.tr)
- [2] Arıkan,  (1992). *Yoksullukta ve Evlilikte Geçimsizlik ve Boşanma*, Ankara,
- [3] Bağlı, M. ve ¼zensel, E. (2005). *ok K¼lt¼rl¼ Vatandaşlık Kanada 'lı T¼rklerin Aidiyet abaları ve Değer Yargıları*. Konya: izgi Kitabevi
- [4] Bulut, I. (1993). *Ruh Sağlığının Aile İşlevlerine Etkisi*, T.C Başbakanlık Aile Araştırma kurumu Yayını, Ankara,
- [5] Canatan, K. (2011). *Ailenin Tanımı, T¼rleri ve İşlevleri*. E. Yıldırım, K. Canatan (Ed.), Aile sosyolojisi içinde İstanbul: Açılım Kitap
- [6] Canovalı, Y. (1999). *Ailenin G¼revleri ve Eğitimde Ailenin Misyonu*. Eğitim Yazıları
- [7] ağan, K. (2011). *Ailenin İşlevleri*. E. Yıldırım, K. Canatan (Ed.) İstanbul: Açılım Kitap
- [8] elikoğlu, C. (2000). *Boşanmanın, alışan Kadının Stat¼s¼ ve Cinsiyet Rol¼ Üzerine Etkisi*, Yayınlanmış Doktora Tezi, İzmir,
- [9] Erdentuğ, A.(1990). *Avcı Toplatıcı toplumlarda Evlilik ve Akrabalık*, Aile Yazıları 4, T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayını, Ankara,
- [10] Erdoğan, (2009). Aile içi ilişkiler için y¼netim biliminden çıkarılabilecek dersler. H. Yavuzer (Ed.), *Evlilik okulu içinde*, İstanbul: Remzi Kitabevi
- [11] Ersanlı, K. ve Kalkan, M. (2008). *Evlilik İlişkilerini Geliştirme (Kuram ve Uygulama)* Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- [12] G¼rcan, A. (2009). *T.C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel M¼d¼rl¼g¼, Boşanma Nedenleri Araştırması*,

- [13] Hatun O. (2012), *Anne Babası Boşanmış İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Algıladıkları Aile İşlevlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,
- [14] Karasar N. (2012), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Nobel Yayınları Ankara
- [15] Mehmetoğlu, U. (2006). *Gençlik, Değerler Ve Din. Küreselleşme, Ahlak ve Değerler*. İstanbul: Litera Yayıncılık.
- [16] Onur, B. (2000). *Gelişim Psikolojisi: Yetişkinlik-Yaşlılık – Ölüm*. Ankara: İmge Yayınları.
- [17] Özek, A. (2007), *Aile Sempozyumu Konusunda Takdim*, İstanbul,
- [18] Özgüven, Ğ. E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. PDREM, Ankara.
- [19] Özgüven, Ğ. E. (2001). *Ailede İletişim ve Yaşam*. PDREM Yayınları, Ankara.
- [20] Polat, D. (2012), *Boşanma Aşamasındaki Bireylerin Evlilik Çatışmaları, Çatışma İletişim Tarzları ve Sosyal Destek Sistemlerinin İncelenmesi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İzmir,
- [21] Sanay, E. (1990). *Türk Ailesinin Yapısı*. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Türkiye Aile Yıllığı.
- [22] Sayar, (2007), *Parçalanmış Aile ve Çocuklarında Görülen Problemler*, İstanbul
- [23] Sezal, İ. (1996). *Aile nedir?* Başbakanlık Yayın evi, Ankara.
- [24] Sili, Z.M (1991). *Toplumsal Değişim Sürecinde Türkiye’de Boşanma Olgusuna Genel Bir Yaklaşım*, Yüksek lisans Tezi,
- [25] Sönmez, D. (2012). *Boşanma Sürecindeki Çiftlerin Otomatik Düşünceleri İle Aile Ve Evliliğe İlişkin İnançlar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir,
- [26] Sucu, İ. (2007), *Boşanmış Kadınların Boşanma Nedenleri ve Boşanma Sonrası Toplumsal Kabulleri Sakarya Örneği*, Yüksek Lisans Tezi,
- [27] Şendil, G. ve Kızıldağ, Ö. (2005). *Evlilik Çatışması ve Çocuk* (1. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- [28] Tolan, B. (1990), *Neden Evleniyoruz*, İstanbul.
- [29] Topçuoğlu, A. (1999), *Üniversite Gençliğinin Değerleri*. Ankara: Vadi Yayınları.

- [30] Tor, H. (1993). *Boşanma ve Boşanmış Kadınların Psiko-Sosyal Ekonomik Durumlar Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Doktora Tezi
- [31] Uyar, S. (1999). *Boşanmış Bireylerin Evlilik Süreci Ve Bugüne İlişkin Psikolojik Sorunları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Gülhane Askeri Tıp Akademisi.
- [32] Ünlü, S. (1993). *Aile Yapısı ve İlişkileri*.
- [33] Yazıcıoğlu, Y. (1995), *Değişen Teknoloji ve Aileye Etkisi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- [34] Yıldız, A.S. (1997). *Çalışan Evli Bireylerin Aile Fonksiyonları ve İş Tatmini Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- [35] Yörükoğlu, A. (2000). *Çocuk Ruh Sağlığı*. (24. Basım) İstanbul: Özgür Yayınları
- [36]<http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-10071-26-calisan-kadin-bosaniyor.html>
- [37] <http://www.mevzuat.gov.tr/> Erişim tarihi 31.07.2013
- [38] <http://www.nvi.gov.tr> Erişim tarihi 30.07.2013
- [39] <http://www.tuik.gov.tr> Erişim Tarihi 30.07.2013
- [40] <http://www2.bilka.org.tr/page.asp?id=57>
- [41] (www.aile.gov.tr)
- [42] Eurostat / U.S. Bureau of the Census 2011
- [43] [http:// books.google.com](http://books.google.com).
- [44] <http://tdkterim.gov.tr/bts/>.
- [45] İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü (NVI)
- [46] Aile Akademisi, 12 Aralık 2013
- [47] Türk Dil Kurumu [TDK], 2013

EKLER

EK-1 ANKET

Kocaeli İlinde Boşanma Olgusunun İncelenmesi

Kocaeli İlinde Boşanma Olgusunun İncelenmesi konulu bir çalışma yapmaktayım. Vereceğiniz bilgiler istatistiki amaçla kullanılacaktır. Kimlik bilgileri güvenilirliği sağlamak içindir, verilen bilgiler gizli kalacak ve yayımlanmayacaktır. Bu araştırmanın amacı Kocaeli ilinde yaşayan boşanmış bireylerin boşanma nedenlerini, boşanma öncesi yaşadıklarını ve boşanma sonrasında karşılaştıkları güçlükleri ortaya koymaktır. Bilimsel araştırma amacı ile yapılan bu çalışmada kişisel bilgiler açıklanmayacak, gizli kalacaktır. İçtenlikle soruları yanıtlamanız, ülkemizde boşanmalar konusunda yapılacak olan diğer çalışmalara ve kaynaklara yol göstermesi açısından önem taşımaktadır. Katkılarınız için teşekkürler.

1- Cinsiyetiniz?	
Kadın	
Erkek	

2- Yaşınız?	
--------------------	--

3- Kocaeli'de İkamet Ettiğiniz İlçe	
Başiskele	
Çayırova	
Darica	

Derince	
Dilovası	
Gebze	
Gölcük	
İzmit	
Kandıra	
Karamürsel	
Kartepe	
Körfez	

4- Eğitim düzeyleri	Okumaz Yazmaz	Okur Yazar (Belgesiz)	İlkokul	Ortaokul	Lise	Ön Lisans	Lisans	Lisansüstü
Eğitim Düzeyiniz								
Annenizin Eğitim Düzeyi								
Babanızın Eğitim Düzeyi								
Eski Eşinizin Eğitim Düzeyi								
Eski Eşinizin Annesinin Eğitim Düzeyi								
Eski Eşinizin Babasının Eğitim Düzeyi								

5- Yerleşim Yeri Bilgileri	Köy	Kasaba	İlçe	İl	Büyükşehir	Yurddışı	Diğer
Büyüdüğünüz yerleşim yeri							
Eski eşinizin büyüdüğü yerleşim yeri							
Evlendikten sonra eski eşinizle birlikte yaşadığınız yerleşim yeri							

6- Meslek durumu Bilgileri	Ev Hanımı	İşsiz	Esnaf	İşçi	Ofis Çalışanı	Memur	Yönetici	Sanatçı	Diğer
Evli olduğunuz dönemin büyük bölümünde yaptığınız iş									
Halen yaptığınız iş									
Evli olduğunuz dönemin büyük bölümünde eski eşinizin yaptığı iş									

7- Eski eşiniz ile aranızdaki yaş farkı nedir?	
---	--

8- Eski eşiniz ile evlilik süreniz nedir?	
--	--

9- Eski eşiniz ile arkadaşlık / flört süreniz nedir?	
---	--

10- Evlenmeden önceki dönemde net aylık geliriniz nedir?	

11- Evli olduğunuz dönemdeki net aylık geliriniz nedir?	
--	--

12- Siz de dahil olmak üzere kardeş sayınız nedir?	
---	--

13- Eski eşiniz ile evlenme şekliniz nedir?	
Görücü usulü isteyerek	
Görücü usulü istemeyerek	
Arkadaşlık / Flört Sonrası Evlenme	
Başlık Parasıyla Evlenme	
Akraba Evliliği	
Anlaşmalı / Sözleşmeli evlilik	
İlan yoluyla eş seçme	
Çok eşli evlilik	
Para karşılığı	
Berdel (Bedel)	
Beşik kertmesi	

14- Evli olduğunuz dönemde çalıştınız mı?	
Kendi İşyerimizde çalıştım	
Ücret Karşılığı Çalıştım	
Çalışmadım	

15- Boşandıktan sonra çalıştınız mı?	
Kendi İşyerimizde çalıştım	
Ücret Karşılığı Çalıştım	
Çalışmadım	

16- Evliliğe karar verme durumunuz nedir?	
İsteyerek	
İstemeyerek	

17- Evlilik kararınız ile ilgili çevrenizin yaklaşımı nasıldı?	
Karşı çıkan oldu	
Karşı çıkan olmadı	

18- Evlendikten sonra ikamet (İl, İlçe, Kasaba, Köy) değişikliği yaptınız mı?	
Değiştirdik	
Değiştirmedik	

19- Evliliğiniz süresince kiminle ikamet ettiniz?	
Sadece eşim ve çocuklarımla oturduk	
Aileler ile oturduk	

20- Boşanmaya karar verdiğinizde kaç yıllık evliydiniz?	
0—1	
2—3	
4—7	
8—10	
11++	

21- Evliliğinizin bitmemesi için çaba gösterdiniz mi?	
Evet	
Hayır	
Zaman zaman	

22- Boşanma öncesi yaşanan süreçte verilen uğraşlar (21. Soruya Evet Dediyseniz Bu soruyu Yanıtlayabilirsiniz.)	Evet	Hayır	Bazen
Bu Konuyla İlgili Yayınları Okudunuz mu?			
Konuşarak Çözüm Arama Yoluna Gittiniz mi?			
Huzursuzluk Yaratan Konuların Çözümünü Zamana Bırakmayı Denediniz mi?			
Ayrılmamaya İkna Etmeyi denediniz mi?			
Aile Büyüklerinden Yardım İstediniz mi?			
Akraba ve Arkadaşlardan Yardım İstediniz mi?			
Bu Konuyla İlgili Uzmanlara Başvurdunuz mu? (Doktor, Psikolog, Aile Danışmanı v.s.)			
Evliliğinize Aracı Olanlara Başvurdunuz mu?			
Muhtar, Müftü, İmam, Öğretmen Akil Kişilere Başvurdunuz mu?			
Sorunları Anne-Babaya Yansıtınız mı?			
Çocuk Sahibi Olma Yoluna Gittiniz mi?			

23- Boşanma Süreci Soruları	Kesinlikle Etkilemedi	Etkilemedi	Zaman Zaman	Etkiledi	Kesinlikle Etkiledi
Ailelerimizin ve mahalle baskısının aile içi ilişkilerimizi etkiliyor olması					
Aile içerisinde yaşanan olayların, sosyal çevre ile paylaşılması					
Ailelerimizin çocukların yetiştirilmesi, evimizin düzeni, arkadaş seçimlerimiz ve ekonomik konularda müdahalelerde bulunuyor olması					

Evliliğimiz süresince ailelerimizi; kendi aile yapımızdan daha ön planda tutuyor olmamız					
Eski eşimin zihinsel veya fiziksel olarak beni aldatıyor olması					
Eski eşimin kılık kıyafetime, arkadaşlarıma, gördüğüm kişilere ve telefonlarıma müdahale edecek kadar aşırı kıskanç olması					
Eski eşimin aşırı sosyal veya aşırı asosyal olması					
Evliliğimiz süresince bakımsız olmam, kendime gereken özeni göstermiyor olmam, aşırı kilo almam ve bu nedenle eşimin beni eskisi gibi beğenmiyor olması					
Eski eşimin evliliğimizi etkileyecek derecede bedensel / kalıcı sağlık problemlerinin olması					
Eski eşimin her konuda sadece kendi fikirlerinin doğru olduğunu düşünmesi, her zaman kendini haklı görmesi ve yaşanan olumsuzluklarda bütün kabahati bende bulacak kadar bencil olması					
Eski eşimle aramızda cinsel uyumsuzluk olması					
Eski eşim ile sağlık problemleri yüzünden çocuğumuzun olmaması					
Eski eşimin ailesinin yanında veya toplum içerisindeki kişilerden etkilenip beni küçük düşürücü davranışlarda bulunması, her zamankinden farklı davranması, davranışlarıma müdahale etmesi gibi davranış bozuklukları sergiliyor olması					
Eski eşimin duygusal anlamda yetersiz, soğuk, ilgisiz ve umursamaz davranıyor olması					
Eski eşimin duygusal anlamda ailesine daha fazla ilgi gösterip bizleri ihmal ediyor olması					
Eski eşim ile aramızda eğitim düzeyi açısından farklılık olması ve eşimin bunu kaldıramıyor olması					

Eski eşimin zevklerime ve beğenilerime müdahale ediyor olması					
Eski eşimin vermem gereken kararlarımda zorlama yâda baskı yoluyla beni yönlendirmesi ve “istediğim kalıplara göre hareket et” diyerek bana baskı yapıyor olması					
Evliliğimiz süresince eski eşimin tartışma esnasında, sonunda veya herhangi bir sorunla karşılaştığımız zaman bulunduğumuz mekanı terk ediyor olması					
Eski eşim ile aramızda çocuk bakımı ve yetiştirilmesi gibi konularda görüş farklılığımızın olması					
Eski eşim ile aramızda dini inançlar yönünden görüş farklılığımızın olması					
Eski eşimin çocuk sahibi olmak istememesi					
Evliliğimiz süresince eski eşim ile aramızda şiddetli geçimsizlik olması					
Eski eşimin ailemin, arkadaşlarının veya misafirlerin evimize gelip gitmesini sorun yapıyor olması					
Eski eşim ile benim ailem arasında anlaşmazlık olması					
Eski eşimin işini ve çalışma hayatını bizlerden ön planda tutuyor olması					
Eski eşimin kumar alışkanlığının olması					
Eski eşim ile aramızda örf, adet ve gelenekler yönünden kültürel farklılıklarımızın bulunması					
Eski eşimin alkol, esrar, eroin..vb gibi madde bağımlılığının olması					

Eski eşimin aşırı cimri olması veya çok fazla para harcıyor olması					
Eski eşimin uzun süre işsiz kalması nedeniyle maddi problemlerimizin olması					
Evliliğimiz süresince benim / eski eşimin ruhsal sağlık problemlerimizin olması ve aykırı davranışlar sergiliyor olmamız					
Eski eşimin ev ile ilgili sorumluluklarını yerine getirmemesi, sorunlara ilgisiz kalması ve bu nedenle sorunların çözümünün büyük oranda bana kalıyor olması					
Eski eşimin borçlarını zamanında ödemiyor olması, buna bağlı olarak eve icra ve haciz gelmesi ve / veya alacaklıların kapıya dayanıp paralarını istiyor olması					
Eski eşimin çalışmayı sevmemesi ve sorumsuz olması nedeniyle geçim sıkıntısı çekiyor olmamız					
Eski eşim ile aramızda sosyal statü farkının olması ve eşimin bunu kaldıramaması					
Evliliğimiz süresince bir sorunla karşılaştığımız zaman aile fertlerine sözlü veya fiziksel şiddet uygulaması					
Eski eşimin cep telefonu, bilgisayar, internet, play station..vb oyunlara olan tutkusu ve bağımlı derecede vakit geçirmesi					
Eski eşimin zorla bana sahip olmak istemesi					
Eski eşim ile istemeyerek evlendirilmiş olmam					
Eski eşimin evliliğimiz süresince duygusal şiddet uygulaması					
Evliliğimiz süresince eski eşim ile aramızda iletişim probleminin yaşanması					

Eski eşimin eve geldiğinde vaktini sürekli uyuyarak geçiriyor olması					
--	--	--	--	--	--

24- Boşandıktan sonra sosyal çevrenizle ilişkilerinizi nasıl değerlendiriyorsunuz?	Evet	Hayır	Bazen
Sosyal çevrenizde olumsuz yönde herhangi bir değişiklik oldu mu?			
Arkadaşlarınız tarafından olumsuz davranışlara maruz kalıyor musunuz?			
Ekonomik sıkıntı çekiyor musunuz?			
Konut bulma sıkıntısı çekiyor musunuz?			
Çevre baskısı görüyor musunuz?			
Aile baskısı görüyor musunuz?			
Ruhsal / duygusal sıkıntı yaşadınız mı?			
Duruma adapte olmak için herhangi bir destek aldınız mı? (Aile, Arkadaş, Psikolog, Uzman...vb)			
Eski eşiniz tarafından sözlü yada fiziksel şiddete maruz kalıyor musunuz?			
Devlet desteği alıyor musunuz? (Sığınma Evi, Koruma...vb)			
Çocuğunuz boşandığınız için arkadaşları tarafından olumsuz davranışlara maruz kaldı mı? (Çocuğunuz varsa yanıtlayınız)			

EK-2 ARAŞTIRMA ESAS UYGULAMA İZİNİ

T.C.
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI
Kültür Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı -Yaygın Eğitim Şube Müdürlüğü

Sayı : 69793569-020-2013-147380-1
Konu : KO-MEK

03/10/2013

BAŞKANLIK MAKAMINA

İlgi : Oğuz KAYA' nın 25.09.2013 tarih ve 144840 sayılı dilekçesi.

İlgi tarih ve sayılı dilekçe ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Meslek ve Sanat Eğitimi Kursları (KO-MEK)' nda Eğitim Planlama ve Onay Sorumlusu olarak görev yapmakta olan Oğuz KAYA' nın, "Kocaeli' de Boşanma Olgusu" konulu araştırma tezi ile ilgili olarak, KO-MEK kapsamında çalışan personel ile anket çalışması yapması hususunu olurlarınıza arz ederim.

Hikmet MEDİRİM
Yaygın Eğitim Şube Müdürü

OLUR

02/10/2013

Ali YEŞİLDAL
Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanı

Adres : Leyla Atakan Kültür ve Eğitim Merkezi İzmit – KOCAELİ
Telefon : (0262) 321 24 21
Telefax : (0262) 321 24 21
http : http://www.kocaeli.bel.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: Gülşah HALDIZ
Dahili No: (2463)